

**TERMIEN KIELIDISKURSSIT JA -IDEOLOGIAT
SUOMI24-VERKKOKESKUSTELUISSA**

Tilmaria Rätty
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden lai-
tos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Tilmaria Rätty	
Työn nimi Termien kielidiskurssit ja -ideologiat Suomi24-verkkokeskusteluissa	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 67 + liitteet
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä maisterintutkielmassa tutkin korpusavusteisen diskurssintutkimuksen menetelmin, miten termeistä keskustellaan Suomi24-verkkokeskusteluissa. Ymmärrän termit sanastoltaan erikoistuneena kielenkäyttönä eli erikoiskielinä. Tarkastelen, millaisia merkityksellistämisen tapoja eli kielidiskursseja termeihin verkkokeskustelussa liitetään. Puhumisen tavat heijastavat kieli-ideologioita eli termeihin liitettyjä merkityksiä ja asenteita, joita pyrin kielidiskurssien avulla myös analysoimaan. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: 1. Millaisia diskurssiprosodioita *termi*-hakusanan merkitsevimmistä kollokaateista muodostuu Suomi24-korpuksessa? 2. Millaisia kielidiskursseja termeihin liitetään Suomi24-verkkokeskusteluissa? 3. Millaisia kieli-ideologioita voidaan analysoida?</p> <p>Teoreettis-metodologisena viitekehystenä toimii korpusavusteinen diskurssintutkimus eli CADS (<i>corpus-assisted discourse studies</i>) ja fraseologia. CADSissa yhdistyy laadullinen diskurssianalyysi sekä tilastollinen korpuslingvistiikka, niiden tavoitteet ja menetelmät. Fraseologiassa tarkastellaan kielen toisteisia ja vakiintuneita yhteisesiintymiä tai ilmauksia. Analysoin ja ryhmittelen aineistosta *termi*-hakusanan 200 merkitsevintä kollokaattia diskurssiprosodialuokkiin, ja näiden luokkien kautta analysoin kielidiskursseja. Tutkimukseni teoreettisena viitekehystenä toimii myös kieli-ideologioiden tutkimus. Kielidiskurssien kautta analysoin puheen taustalla vallitsevia kieli-ideologioita.</p> <p>Keskusteluista ilmenee neljä kielidiskurssia: <i>termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä, termit arvottomina ja arvottomuuden luomisen välineinä, termien hallitsemattomuus yleiskielellä ja termit muuttuvina ja yleistyvinä viestinnän välineinä</i>. Keskustelussa ilmenee, että termit ovat hyödyllisiä viestinnän välineitä niin erikoisaloilla kuin yleiskielisessä viestinnässä. Termien yleiskielisessä käytössä ja ymmärryksessä ilmenee epävarmuutta ja hallitsemattomuutta. Termeihin liitetään negatiivisesti arvottavia käytänteitä ja merkityksiä. Termien käyttö nähdään myös yleistyvänä yleiskielen ja erikoiskielten välillä. Termien hyödyt, kuten täsmällisyys ja arvottavuus viestinnässä, näyttävät motiiveina termien muutokselle. Kielidiskurssien kautta ilmenee seitsemän kieli-ideologiaa termeihin liittyen, eli kieli-ideologiat <i>oikeellisista ja hallituista, erikoisalojen täsmällisistä, yleiskielelle yhteisistä, vaikuttavista ja arvottavista sekä muuttuvista ja yleistyvistä termeistä</i>. Analysoidut kieli-ideologiat noudattelevat pitkälti kielidiskurssien sisältöjä.</p> <p>Tutkimukseni tarjoaa hyödyllistä ja tuoretta tietoa siitä, miten termeistä puhutaan. Tutkimus antaa tietoa yleiskieliseen viestintään ja julkisille viestintätahoille, tarkemmin ilmaistuna medialle ja Ylelle, että termien käyttö on hallitsematonta. Tutkimustulokset herättävät epäilemättä pohtimaan, tuleeko termien käyttö olla hallittua. Tutkimuksessa painottuu negatiiviset näkökulmat termien käyttöön ja ominaisuuksiin liittyen, mikä herättää myös miettimään, tarvitseeko termien käyttöä ohjailla tai muuttaa jotenkin positiivisempaan suuntaan. Tutkimus antaa myös hyödyllistä tietoa termien käyttöön sekä kehitykseen liittyen, sillä termeihin liitetään helposti erilaisia, usein negatiivisia, sävyjä ja merkityksiä.</p>	
Asiasanat kielidiskurssi, kieli-ideologia, korpusavusteinen diskurssintutkimus, fraseologia, diskurssiprosodia, kollokaatio, termi, yleiskieli, erikoiskieli	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Kielidiskurssin, -ideologioiden ja kontekstin yhteys toisiinsa.	7
KUVIO 2	Esimerkki viidestä konkordanssirivistä.	15
KUVIO 3	Korp-korpushakuliittymässä tehty laajennettu haku.....	19
KUVIO 4	Esimerkki seitsemästä konkordanssirivistä konteksteineen. .	20
KUVIO 5	Diskurssiprosodialuokat ja niiden prosentuaalinen jakautuminen	25

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Diskurssiprosodia <i>arvottaminen ja oikeellisuus</i>	26
TAULUKKO 2	Diskurssiprosodiat <i>hallinta ja omaksuminen sekä määrittely ja raja-</i> <i>us</i>	29
TAULUKKO 3	Diskurssiprosodiat <i>kehitys ja muutos sekä määrä ja intensiteetti</i> .30	
TAULUKKO 4	Diskurssiprosodiat <i>tiede ja teknologia, uskonto sekä viestintä ja</i> <i>kommunikaatio</i>	32

SISÄLLYS

1	JOHDANTO TUTKIMUKSEEN.....	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
2.1	Termit - erikoiskielet ja erikoistunut sanasto	4
2.2	Muuttuvat kielidiskurssit ja -ideologiat	6
2.3	Fraseologia ja fraseologinen kielikäsite	8
2.3.1	Kollokaatio	10
2.3.2	Diskurssiprosodia.....	12
2.4	Korpusavusteinen diskurssitutkimus eli CADS	13
2.5	Kieli-ideologioiden tutkimus ja CADS-menetelmät	16
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	18
3.1	Suomi24-tutkimusaineiston kuvaus.....	18
3.2	Tutkimusaineiston keruu.....	18
3.3	Tutkimusmenetelmät.....	21
3.3.1	Merkitsevien kollokaattien rajaus ja analyysi	21
3.3.2	Diskurssiprosodioiden ja kielidiskurssien analyysi.....	22
3.3.3	Kieli-ideologioiden analyysi.....	23
4	ANALYYSI JA TULOKSET	24
4.1	Diskurssiprosodioiden analyysi	24
4.2	Kielidiskurssien analyysi	36
4.2.1	Termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä	36
4.2.1.1	Termit erikoisalojen täsmällisinä viestinnän välineinä.....	37
4.2.1.2	Termit yleiskielisen viestinnän välineinä.....	41
4.2.2	Termit arvottavina ja arvottomuuden luomisen välineinä	44
4.2.3	Termien hallitsemattomuus yleiskielessä	48
4.2.4	Termit muuttuvina ja yleistyvinä viestinnän välineinä.....	52
4.3	Kieli-ideologioiden analyysi.....	54
5	PÄÄTÄNTÖ.....	59
5.1	Tutkimustulosten yhteenveto	59
5.2	Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimusmahdollisuudet	62
	LÄHTEET.....	64

LIITTEET

1 JOHDANTO TUTKIMUKSEEN

Maisterintutkielmassani tutkin, miten termeistä Suomi24-verkkokeskusteluissa keskustellaan: millaisia merkityksellistämisen tapoja ja näkökulmia, kielidiskursseja, termiin liitetään? Termeissä on kyse erikoiskielistä, joilla usein tämän tutkimuksen tavoin käsitetään erikoisalojen, kuten tieteen, harrastusten, ammattikuntien tai eri yhteisöjen, viestinnässä käytettäviä kieliä – erikoiskielet eroavat yleiskielestä¹ lähinnä termeistä koostuvan erikoissanastonsa vuoksi (ks. esim. Haarala 1981: 16; Suomalainen 2002). Keskustelu termeistä on samalla kieli-ideologinen, sillä puhumisen taustalla vaikuttavat sosiokulttuurisessa yhteisössä vallitsevat näkemykset ja asenteet eli kieli-ideologiat, joita analysoin myös työssäni termiin liittyen.

Termien käyttö ei kuitenkaan rajaudu erikoisalojen kielenkäyttöön, sillä esimerkiksi tiedotusvälineet ja asiantuntijat tuovat termejä jokapäiväiseen viestintään. Näin sanastoltaan yleistajuisessa eli yleiskielisessä viestinnässä omaksuttavien termien määrä on jatkuvasti muuttuva ja valtava (Suomalainen 2002). Termejä siis käytetään eri kielenpuhujien kesken kirjoituksissa ja puheessa. Kyseisestä ilmiöstä on myös herännyt viime aikoina keskustelua. Keskustelu termeistä näyttäytyy moniäänisenä ja on siten tutkimukselle varsin mielenkiintoinen sekä ajankohtainen tutkimuskohde: Esimerkiksi käytettyjen termien rasistisuus ja sen hyväksyminen (ks. Yle Uutiset 2019) sekä julkisten viestintätahojen käyttämien termien ymmärrettävyys (ks. Paajanen 2021) ovat nousseet keskusteluun. Myös transaktivisti Piki Rantanen on nostanut esiin sukupuolisensitiivisten *nais-* ja *miesoletettu-*termien väärinkäytön (ks. Toivanen 2021), kun taas väitöskirjatutkija Susi Nousiainen (2021) tuo Ylen kolumnissaan esiin, että käytettyjen termien virheellisyydestä huomauttaminen voi johtaa jopa kielenkäyttäjien hiljenemiseen. Termit nousevat keskusteluun myös yksityisimmillä kanavilla, kuten blogeissa: esimerkiksi *Ruskeat tytöt* -blogissa (2022) pohditaan termien runsautta ja niiden merkitysten haasteita – *mamu*, *POC*, *ei-valkoinen*, *rodullistettu* vai *etniseen vähemmistöön kuuluva*?

Termeistä eli sanastoltaan erikoistuneista kielistä puhumisen tavat (kielidiskurssit) ja niiden taustalla vallitsevat ajatusjärjestelmät (kieli-ideologiat) ovat vahvasti kiinni sosiokulttuurisen yhteisön kielenkäyttötavoissa (ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 327). Siten kielenkäyttötavat ovat osin tiedostamattomia, minkä vuoksi niiden tutkiminen on haasteellista, mutta ennen kaikkea tärkeää. Niin kaikille ymmärrettävän ja yleiskielisen viestinnän kuin eri viestintätahojen kehityksen kannalta on hyödyllistä tutkia, miten termeistä keskustellaan ja mitkä näkökulmat olettaen moniäänisestä keskustelusta tulevat vahvimmin esille: Kuka termejä käyttää?

¹ Yleiskielellä tarkoitan kielimuotoa, jota käytetään esimerkiksi uutisissa, tiedotteissa ja oppikirjoissa. Kyseessä on kielimuoto ja sanasto, jota ymmärretään yleisesti kaikkien kielenpuhujien kesken. (Kotimaisten kielten keskus 2022.)

Missä ja miksi niitä käytetään? Millaisia asenteita ja käsityksiä niihin liitetään? Tutkimukseni tavoitteena on tehdä nämä puhumisen tavat ja ajatusjärjestelmät näkyviksi. Koska termit ovat olleet ajankohtaisesti yhteiskunnassa keskustelussa, on nyt hedelmällinen sauma tutkia vallalla olevia kieli-ideologioita niihin liittyen.

Tutkimukseni teoreettis-metodologisenä viitekehyksenä toimii korpusavusteininen diskurssitutkimus ja fraseologia. Teoriataustalta tutkimus asettuu myös kieli-ideologioiden tutkimuskentälle. Pyrin tutkimusaineistostani eli Suomi24-korpuksesta analysoimaan korpuslingvistiikan tilastollisin menetelmin, millaisissa fraseologisissa eli kielen toisteisissa rakenteissa kielidiskurssit ilmenevät: Analysoin kollokaattien eli leksikaalisten myötäesiintymien avulla, millaisten sanojen kanssa hakusana **termi** useimmiten aineistossa esiintyy. Hyödynnän kyseistä hakusanaa, koska olen muodostanut tutkimusaineistoni niin, että se sisältää keskustelua niin *termeistä*, *terminologioista* kuin *termistöistä*, jotta aineisto antaisi mahdollisimman laajan kuvan termeistä puhumisen tavoista (ks. luku 3.2). Kollokaattien ryhmittely niiden merkitysten perusteella ja kollokaateista muodostetut diskurssiprosodialuokat ilmentävät, millaisia näkökulmia ja asenteita termeihin liitetään. Diskurssiprosodioiden kautta pyrin saamaan selville termeihin liittyviä puhumisen tapoja eli kielidiskursseja. Puhumisen tapojen pohjalta tarkastelen vielä lopuksi puheen taustalla vallitsevia kieli-ideologioita. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millaisia diskurssiprosodioita **termi**-hakusanan merkitsevimmistä kollokaateista muodostuu Suomi24-korpuksessa?
2. Millaisia kielidiskursseja termeihin liitetään Suomi24-verkkokeskusteluissa?
3. Millaisia kieli-ideologioita voidaan analysoida?

Hypoteesinani on, että aineistosta ilmenevät termien virallisuuteen ja arvottavaan käyttöön liittyvät kielidiskurssit ja -ideologiat. Hypoteesini pohjautuu havaittuun yhteiskunnalliseen keskusteluun, jossa termien virheellinen käyttö arvottaa keskustelijoita (ks. Nousiainen 2021). Otan hypoteesissani huomioon myös sen, että Suomi24-keskustelupalstalla todennäköisimmin keskustellaan termeistä negatiivisävytteisesti (ks. Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 10). Tämän lisäksi uskon, että kielidiskurssit ilmenevät etenkin uskonnon ja politiikan konteksteissa. Pohjaan hypoteesini myös aikaisempaan tutkimukseen: On todettu, että termit sisältävät tietulle alalle ja sen viestinnälle tärkeää sekä täsmällistä tietoa (ks. Hakala 2020). On myös havaittu, että uutisten kommenttipalstoilla termeillä ja termeistä on keskusteltu juuri politiikan ja uskonnon konteksteissa (ks. Pasanen 2015).

Termejä koskeva aikaisempi lingvistinen tutkimus on keskittynyt usein tarkastelemaan jonkin tietyn erikoisalan, kuten tietojärjestelmätieteen (ks. Isohella & Nuopponen 2016), tai harrastuksen, kuten taitoluistelun (ks. Pöykiö-Reinikainen 2018),

erikoiskieliä ja niissä käytettäviä termejä. Kuten tässä tutkimuksessa, Pöykiö-Reinikainen sekä Isohella ja Nuopponen määrittelevät tutkimuksissaan erikoiskielet erikoissanastoina eli termistöinä. Termejä on myös tutkinut Tyysteri (2009), joka on tutkimuksessaan verrannut, miten sanoja muodostetaan erikoiskielissä ja yleiskielessä sekä mitkä ovat näiden kielimuotojen sanoille asetetut vaatimukset. Tuoreeltaan termejä on tutkinut väitöksessään Henri Satokangas (2021), joka on tarkastellut tietokirjoissa ilmenevien termien selittämistä lukijoille.

Termejä on tutkittu lingvistikentällä eri näkökulmista, mutta termeistä puhumisen tapoja eli metakieltä termeistä ei ole varsinaisesti tutkittu. Termeistä puhumisen tapoja sivuaa tutkimuksessaan kuitenkin Pasanen (2015), joka on tarkastellut, miten Helsingin Sanomien uutisteksteissä ja kommentteissa on käytetty termejä ja mitkä ovat niiden takana olevat käsitteet. Pasanen tekee sivuhuomioita termeistä puhumisen tavoista ja toteaa, että on myös kiinnostavaa tarkastella, miten termeistä keskustellaan – tutkimukseni pyrkii siis laajemmin vastaamaan jo-esitytyyn tutkimuskysymykseen. Tämä tutkimus antaa tietoa termeihin liittyvistä käsityksistä ja asenteista niin, että puhe termeistä ei ole rajattu tiettyyn erikoiskieleen. Kieli-ideologioita on tutkittu myös aiemmin erikoiskieliin, kuten insinöörikielen, liittyen (ks. Hakala 2020). Kieli-ideologisissa tutkimuksissa ei ole aikaisemmin keskitytty erikoiskielten ominaispiirteitä pidettyyn sanastoon eli termeihin. Tutkimukseni tuokin aiheellaan termejä koskevalle tutkimuskentälle varsin tuoretta näkökulmaa ja tietoa.

Tutkimukseni tuo myös menetelmien puolesta suomalaiselle lingvistikentälle, kieli-ideologioita koskevalle tutkimuskentälle erilaista näkökulmaa: kieli-ideologioita on tutkittu korpusavusteisen diskurssintutkimuksen eli CADSin (*corpus-assisted discourse studies*) menetelmin lähinnä kansainvälisessä tutkimuksessa (ks. luku 2.5). Suomalaisissa lingvistikentissä tutkimuksissa kieli-ideologioita ovat tutkineet pääsääntöisesti laadullisesti esimerkiksi Muhonen (2013) etnografisia ja sosiolingvistisiä menetelmiä, Ruuska (2020) neksusanalyysiä ja narratiivista analyysiä sekä Seppälä (2020) diskurssianalyysiä hyödyntäen. Työtäni lähimpänä menetelmien ja aiheen puolesta on Lehdon (2018) väitöstutkimus, jossa hän on tarkastellut kielidiskursseja CADSin menetelmin. Lehto analysoi kielidiskursseja ja puhuu myös niiden taustalla vaikuttavista kieli-ideologioista. Tämä tutkimus on Lehdon väitöksen lisäksi ainoita suomalaisia CADS-tutkimuksia, jotka tarkastelevat kielestä tai kielimuodosta puhumisen tapoja.

Kieli-ideologioita koskevat tutkimukset ovat aiheidensa kielipoliittisuuden tai yhteiskunnallisuuden vuoksi hyödyntäneet kriittistä lähestymistapaa. Tässä tutkimuksessa kriittistä otetta ei ole hyödynnetty, mutta mahdollinen yhteys on huomioitu (ks. luku 2.5): tarkoitukseni ei ole selvittää tiettyjä kielellä tuotettuja valta-asemia, vaan tarkastella termeistä puhumisen tapoja ja taustalla vallitsevia kieli-ideologioita – keskustelu termeistä epäilemättä on myös puheelle ominaisen moniäänistä.

2 TOOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimukseni teoreettis-metodologinen viitekehys on korpusavusteinen diskurssintutkimus eli CADS ja fraseologia. CADS hyödyntää fraseologiaan kuuluvia käsitteitä ja lähtökohtia. Tutkimukseni teoreettisena viitekehyyksenä toimii myös kieli-ideologioiden tutkimus, jota avaan tämän luvun lopuksi CADS-menetelmien näkökulmasta. Avaan ensimmäisenä tutkimukseni kannalta keskeisimpiä käsitteitä, joista *kielidiskurssin* ja *-ideologian* käsitteet käyn läpi yhdessä, koska ne liittyvät tässä tutkimuksessa läheisesti toisiinsa.

2.1 Termit – erikoiskielet ja erikoistunut sanasto

Erikoissanat eli **termit** ymmärretään useimmiten sanoina, joita käytetään erikoisaloilla – sana *termi* saa TEPA-termipankissa määritelmän 'erikoisalalla käytettävä yleiskäsitteen nimitys' (TTP s.v. *termi*) (ks. myös Pasanen 2015: 180). Erikoisaloilla, kuten ammatin, tieteen tai harrastealan keskuudessa, käytettäviä kieliä nimitetään **erikoiskieliksi**. Käytännössä voidaan ajatella, että kyse on käsitteellisten asioiden ilmaisemiseen käytetystä kielimuodosta, jota opiskellaan omasta äidinkielestä riippumatta "vieraana kielenä". (Ks. Satokangas 2021: 52.) Erikoiskielille on ominaista juuri erikoistunut kielenkäyttö ja sanasto (Suomalainen 2002). Erikoiskielen tunnusmerkkinä voidaan pitää myös tiettyjä tyylillisiä ja syntaktisia piirteitä, eli termit ovat käytännössä vain yksi erikoiskieliä määrittävä osa-alue. Tässä tutkimuksessa ymmärrän erikoiskielet kuitenkin kielenkäytöltään erikoistuneina kielinä, joita määrittävät niiden erikoissanastot eli **termistöt**. (Ks. Haarala 1981: 16; Pasanen 2015: 179.)

Tutkimuksissa on toisinaan myös erotettu *termistö* ja **erikoissanasto** käsitteinä toisistaan: jälkimmäinen on usein ymmärretty sanastona, joka on käytössä niin yleiskielessä kuin erikoiskielissä (ks. esim. Hacken 2014; Satokangas 2021: 72). Termistön ja erikoissanaston lisäksi **terminologialla** ymmärretään termeistä koostuvaksi joukoksi, ei pelkästään termeihin liittyväksi tutkimusalaksi, johon *terminologia*-sanalla tutkimuskentällä usein viitataan. Kielitoimiston sanakirja antaa myös *terminologia*-sanan käytöstä ohjeen 'paremmin: termistö' (KS s.v. *terminologia*), mikä vahvistaa, että *termistö*- ja *terminologia*-sanoja käytetään suhteellisen samamerkityksisinä. Näin ollen tee tutkimuksessani eroa näille sanoille tai perehdy tarkemmin määrittelemään niitä tai niiden eroja, koska epäilemättä Suomi24-verkkokeskusteluissa näitä sanoja käytetään intuitiivisesti ja sekoittaen puhuttaessa termeistä.

Ymmärrys ja määritelmä siitä, mikä on termi, vaihtelee myös käyttötilanteesta ja käyttäjästä riippuen. On esimerkiksi havaittu, että maallikot eli erikoisalaa ja sen kieltä

tuntemattomat käyttävät viestinnässään terminomaisia ilmauksia, vaikka ne eivät välttämättä lukeudu mihinkään erikoiskieleen – *termi*-sanaa on havaittu käytettävän jo itsessään, kun pyritään täsmälliseen ilmaisuun. (Ks. Pasanen 2015: 180, 184.) Toisaalta voidaan kysyä, kuka kielenkäyttäjä on maallikko ja kuka erikoisalaviestinnän ja termien asiantuntija. Esimerkiksi taloudesta kiinnostunut saattaa olla hyvinkin tietoinen talouden termeistä, mutta häntä ei välttämättä luokitella asiantuntijaksi. (Ks. Pasanen 2015: 179.) Pasanen (2015: 180) myös huomauttaa, että todellisuudessa yksiselitteinen määrittely siitä, mikä on termi ja mikä ei, on toisaalta edelleen avoimena oleva kysymys. Termin määrittely eroaakin tutkijakohtaisesti, kun tutkijat korostavat määritelmässään termien eri ominaisuuksia (Satokangas 2021: 16).

Tutkijoista esimerkiksi Haarala (1981: 16) ja Mäntynen (2003: 124–125) nostavat termin keskeiseksi ominaisuudeksi tarkkarajaisen ja tiedonalakohtaisen merkityksen. Termin tarkkarajaisuuden tarkoituksena on taata, että tiedonaloilla ja yhteisöissä toimivat kielenkäyttäjät ymmärtävät viestinnässä toisiaan (Suomalainen 2002). Kun puhutaan termin tarkkarajaisuudesta, asettaa se myös toisaalta haasteen: kyseessä on todellisuuden sijasta pikemminkin ihanne, jossa maailman tarkoitteita jäsennetään kaikkien kielenpuhujien kesken yksimielisesti. Ihanteellinen termi käytännössä esiintyisi vain yhdellä erikoisalalla ja siten sen merkitys olisi tarkkarajainen. (Suomalainen 2002; Pasanen 2015: 178; Satokangas 2021: 71.) Termien määritelmässä myös käytetään eräänlaista standardia siitä, että termejä ei voi esiintyä erikoiskielen ulkopuolella yleiskielessä (Satokangas 2021: 70). Standardia tukee mielenkiintoisesti Kielitoimiston sanakirja, jonka mukaan yleiskieli on 'erikoiskielen sanastoa sisältämätön suositusten mukainen kirjoitettu ja puhuttu kieli: kirjakieli' (KS s.v. *yleiskieli*). Myös kielentutkimuksissa on usein verrattu ja erotettu yleiskieli kielimuotoina erikoiskielestä (Satokangas 2021: 54).

Todellisuudessa termejä yleistyy sanoiksi yleiskieleen ja vastaavasti sanoja termeiksi erikoiskieliin. Termeillä ja termeistä puhutaan yleiskielisessä viestinnässä, ja termit yleistyvät puheessa ja kirjoituksissa eri kielenkäyttäjien kesken. Jokapäiväisessä viestinnässä termien merkitys kuitenkin muuttuu usein väljemmäksi, koska maallikoille termien merkitykset eivät välttämättä käy ilmi samalla tavalla kuin erikoisalan asiantuntijoille. (Suomalainen 2002.) Tässä tutkimuksessa en tarkemmin määrittele *termiä* käsitteenä, sillä ymmärrys siitä, onko keskusteluissa ilmenevät sanat tai muut ilmaukset termejä, nojautuu täysin kielenkäyttäjän tulkintaan – kun keskustelija puhuu sanan sijasta termistä, voidaan olettaa, että hän tarkoittaa jollain tavalla merkitykseltään erikoistunutta sanaa. Puhe termeistä ilmentää keskustelijoiden näkemyksiä termeistä, jotka voivat olla yhteneväisiä edellä esitettyjen määritelmien kanssa.

2.2 Muuttuvat kielidiskurssit ja -ideologiat

Kielidiskursseissa on kyse siitä, että kielet tai kielimuoto nähdään eri tavoin. Kyseessä on kieliin liitetyt ja sosiaalisesti jaetut näkökulmat sekä käsitykset, joita puhumisen tavat eli puhe kielistä paljastaa. Kielistä puhumisen tavoista on käytetty toisinaan myös käsitettä **metalingvistinen diskurssi** (Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 333). Kieli voidaan nähdä esimerkiksi viestinnän välineenä tai puheessa voidaan keskittyä siihen, kuka kieltä tai kielimuotoa käyttää, millaisia ominaisuuksia kielillä on tai millaisessa asemassa kieli nähdään tietyssä tilanteessa tai yhteisössä (ks. Mäntynen ym. 2012: 326; Lehto 2018: 15).

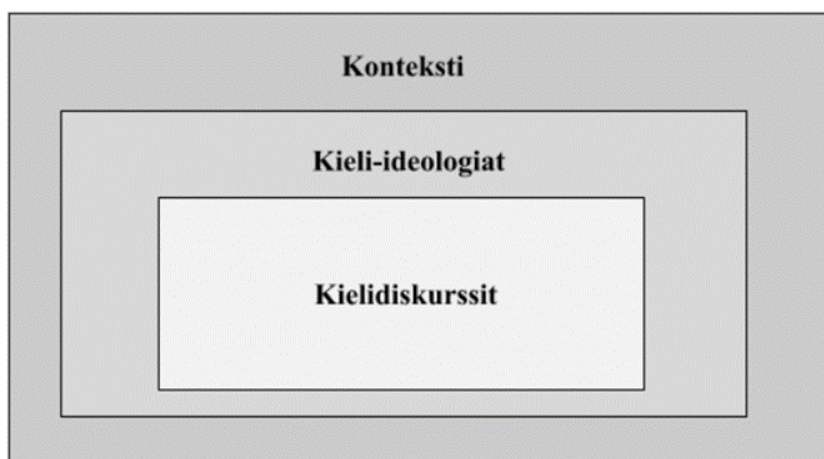
Diskurssit eivät toisin sanoen elä eristyksissä maailmasta, vaan ne näyttäytyvät dialogissa sosiaalisen ympäristön kanssa ja samalla rakentavat sekä muokkaavat puhumisen kohdettaan (Fairclough 2003: 17; Mills 2004: 16; Pietikäinen & Mäntynen 2019: 71–73). Diskurssit järjestäytyvät keskenään myös sosiaalisin perustein, ja ilmiötä voidaan kuvata **diskurssijärjestyksen** käsitteellä: diskursseilla on taipumus järjestäytyä hierarkkisesti, kun tietyssä tilanteessa ja ajassa jotkut diskurssit koetaan enemmän oikeina ja tosina kuin toiset (ks. Fairclough 2003: 207; Mills 2004: 15). Näin diskurssit heijastavat myös sosiaalisesti jaettuja normeja ja sääntöjä, mikä ilmenee puheessa – diskurssit ovat siis sosiaalisia sekä kielellisiä, ja ilmiötä nimitetään **diskurssin kaksoiskiarteeksi**. Kielidiskurssit esimerkiksi määrittävät, miten kielistä tai kielimuodoista kannattaa, voi tai saa milloinkin puhua. Suomen kansaa voidaan esimerkiksi kuvata *yksi kansa – yksi kieli* -diskurssilla, jolloin puheessa ilmenee näkemys yhdestä kansasta ja kielestä. Näin esimerkiksi *monikielisyys*-vastadiskurssina jää varjoon, mutta tietyssä tilanteessa se voi nousta hegemoniseen eli vallalliseen asemaan. Diskurssit toisin sanoen kilpailevat tiedon totuudesta ja uskottavuudesta, mikä saa ne järjestäytymään jatkuvasti uudelleen. (Ks. Pietikäinen & Mäntynen 2019: 83–84.)

Diskurssien järjestäytymistä ja niiden rakentamaa tietoa voidaan tarkastella **ideologian** käsitteen avulla. Kun diskursiiviset käytänteet ovat peräisin vallalla olevista tavoista jäsentää sosiaalista todellisuutta, ne toimivat ideologisesti – ideologian käsitteellä tarkoitetaan näkemyksiä ja muodostuvia ajatusjärjestelmiä ympäröivästä sosiaalisesta todellisuudesta. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 84.) Nämä sosiaaliset ajatusjärjestelmät ovat useimmiten varsin tiedostamattomia, sillä ne ovat sosiaalisesti omaksuttuja kielenkäyttötapoja. Esimerkiksi edellisen kappaleen *yksi kansa – yksi kieli* -diskurssi ja näkemys kielestä ilmentää ja rakentaa kansallishenkistä yhteneväistä kieli-ideologiaa². Tässä tutkimuksessa käytän **kieli-ideologian** käsitettä, jonka ymmärrän uskomuksiksi kielestä, sen käytöstä, arvosta ja merkityksestä (ks. esim.

² Kieli-ideologian käsitteestä on käytetty myös esimerkiksi nimitystä lingvistinen ideologia (*linguistic ideology*) ja kielen ideologiat (*ideologies of language*) (ks. Woolard & Schieffelin 1994: 56).

Woolard & Schieffelin 1994: 57; Mäntynen ym. 2012: 326 mukaan Silverstein 1979) – vaikka näkemyksessä painottuu kielen käyttö ja kommunikatiivinen puoli, voi näkemys kielestä koskea myös sen luonnetta ja tarkoitusta (ks. Lehto 2018: 54). Kaiken kaikkiaan puhujien sosiaalisesti jakamat näkemykset ja käsitykset kielistä ovat välttämättömiä, jotta kielellisiä muotoja on mahdollista edes ymmärtää (Woolard 1998: 12).

Ymmärrän ja näen, että kieli-ideologian käsite liittyy myös asennoitumiseen, tarkemmin ilmaistuna **metasosiolingvistiseen asennoitumiseen** (*metasociolinguistic stance*). Voidaan nähdä, että kielistä puhumisen tavat ilmentävät samalla asenteita ja suhtautumista niin kielenkäyttöön kuin kielenkäyttäjiin liittyen. Kieliin liittyviä asenteita esitetään puheessa eri tavoin ja nämä asenteet ilmentävät tiettyjä ideologioita: puheessa voidaan esimerkiksi ilmaista, mikä on oikea ja standardi tapa käyttää kieltä. (Jaffe 2009: 17.) Toisin sanoen kieli-ideoologioista on kyse silloin, kun esimerkiksi keskustellaan, mitä kieli käyttäjilleen merkitsee, mitä ominaisuuksia, asenteita tai vaatimuksia siihen liittyy tai missä kielen tai kielimuodon rajat kulloinkin menevät (ks. Woolard & Schieffelin 1994: 57; Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 325).

KUVIO 1 Kielidiskurssin, -ideologioiden ja kontekstin yhteys toisiinsa.

Puhe kielistä ja puheessa ilmenevät näkökulmat eli kielidiskurssit kieliin liittyen ovat aina kontekstuaalisia, joten kieli-ideologiat rakentuvat **konteksteissa** eri tavoin: kieli-ideologian käsitteellä voidaan kuvata laajemmin sosiaalisesti vakiintuneita näkemyksiä tai suppeammin paikallisia, jopa yksittäisen kielenkäyttäjän käsityksiä kielistä (Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 328). Tässä tutkimuksessa kontekstin käsite ottaa huomioon niin tilanne- kuin sosiokulttuurisen kontekstin: keskustelu termeistä käydään Suomi24-keskustelupalstalla, mutta käsitykset ja ideologiat kyseisessä tilannekontekstissa heijastavat samalla laajemmin sosiokulttuurista kontekstia. Näin kieli-ideologian käsite tuo yhteen kielenkäytön mikro- ja makrotason ilmiöiden tarkastelun (ks. Mäntynen ym. 2012: 328). Kuten kuvio 2 osoittaa, ymmärrän kielidiskurssin, -ideologian ja kontekstin käsitteiden suhteet tiiviisti yhdessä.

Kielidiskurssit ammentavat näkökulmansa kieli-ideologioista, eli kielenkäyttö sekä kielistä puhumisen tavat tapahtuvat aina jonkin kieli-ideologian puitteissa. Kielidiskursseja voidaan pitää eräänlaisina kieli-ideologioiden ilmentyminä, jolloin kieli-ideologiat ovat käytännössä havaittavissa tarkastelemisani kielidiskursseissa (ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin. 2012: 328; Woolard 1998: 9). Koska kielidiskurssit järjestäytyvät uudelleen, ovat kieli-ideologiat myös ainaisessa muutoksessa. Muutokset voivat tapahtua kieli-ideologisella tasolla varsin hitaasti: jos yhteisössä vallitsee esimerkiksi *yksikielisyyden* kieli-ideologia, voi *monikielisyyden* kieli-ideologia pyrkiä haastamaan sen ajatusjärjestelmää, mikäli kielenkäyttäjät toistavat puheessaan monikielisyyttä ilmentäviä kielidiskursseja. Kieli-ideologiat myös ammentavat kontekstista ja samalla määrittävät sitä, jolloin voidaan puhua **kieli-ideologisesta ilmapiiristä**: konteksteissa on usein vallalla limittäisiä, rinnakkaisia ja jopa vastakkaisia kielistä puhumisen tapoja ja kieli-ideologioita, mikä tekee ilmapiiristä varsin moniäänisen. (Ks. Mäntynen ym. 2012: 337.)

2.3 Fraseologia ja fraseologinen kielikäsite

Fraseologia tarkastelee kielen säännönmukaisia ja vakiintuneita rakenteita sekä yhteisiintymiä, niiden merkitystä ja käyttöä (Stubbs 1996: 25; Granger & Paquot 2007: 27). Toisin sanoen **fraseologisessa kielikäsitteessä** kieli nähdään toistuvana ja säännönmukaisena, ja kielenkäyttöä määrittelevät sosiaalisesti jaetut tarpeet ja tavat käyttää kieltä (Jantunen 2018a: 26–27). Fraseologinen kielikäsite näyttäytyy niin sanotun brittiläisen koulukunnan tutkimuksessa. Kyseisen koulukunnan tunnetuimpia tutkijoita ovat John Sinclair, J.R. Firth ja M.A.K. Halliday. (Ks. Stubbs 1996: 22–23; Jantunen 2004: 7.) Koulukunnasta käytetään myös nimitystä firthiläis-sinclairilainen koulu-kunta (Jantunen 2009: 360).

Tutkijoista Firth korostaa, että kieltä tulisi tutkia aina todelliseen kielenkäyttöön perustuvista aineistoista. Tämän lisäksi kielen muotoa ja merkitystä tutkittaessa konteksti tulisi ottaa huomioon: merkitys muodostuu tarkastelemalla ilmauksen, kuten sanan, ympäröivää tekstikontekstia eli **kotekstia** tai sitä laajempaa sosiaalista ympäristöä. (Stubbs 1996: 22–23; Jantunen 2004: 7.) **Kontekstuaalisen semantiikan** keskiössä onkin tarkastella niitä sääntöjä ja preferenssejä, jotka ohjaavat ilmauksen valintaa muiden mahdollisten ilmausten joukosta (paradigmaattinen ulottuvuus) lineaariseen jatkumoon muiden ilmausten kanssa (syntagmaattinen ulottuvuus). Nämä säännöt ja preferenssit sekä ohjaavat että selittävät ilmausten kontekstuaalista valintaa ja siten myös niiden merkitystä. (Stubbs 1996: 25; Jantunen 2004: 30.)

Sinclair (1991: 109–110) hahmottaa sanojen yhdistymisperiaatetta tarkemmin **idiomaattisen valinnan periaatteella**³ (*idiom principle*) ja Hoey (2007: 8) puolestaan **leksikaalisen primingin** (*lexical priming*) teorialla: näkemykset korostavat sitä, että tuotamme puheessamme jatkuvasti ilmauksia, jotka muodostuvat säännöllisesti toistensa kanssa esiintyvistä sanoista ja valmiista rakenteista. Sinclairin (1991: 110) mukaan sanojen esiintyminen teksteissä ei ole satunnaista, vaan sanat esiintyvät joko yhdessä tai lähekkäin. Näkemyksissä kuvastuu kielenkäytön säännönmukaisuus eli juuri fraseologinen kielikäsitelmä. Leksikaalinen priming pohjaa teoriana psykolingvistiikkaan: toisteiset rakenteet sisältävät tiedostettuja ja tiedostamattomia valintoja. Kielen fraseologisuus ja valmiit, etenkin tiedostamattomat kielen rakenteet, sujuvoittavat ja helpottavat kommunikointiamme. (Ks. Jantunen 2018a: 27.)

Näkemyksistä, mikä on fraseologinen yksikkö, eroaa tutkimuskohtaisesti: Itäeurooppalaisen koulukunnan näkemystä pidetään perinteisenä lähestymistapana fraseologiaan, sillä siinä fraseologisuutta tarkastellaan kielessä kiinteästi ilmenevinä monisanaisten yksiköinä (Granger & Paquot 2008: 28–29). Tällaisia ovat esimerkiksi idiomit, kuten *mennä metsään* 'epäonnistua' (Pirkola 2016: 5) tai tervehdykset rutiineina, kuten *hyvää päivää!* (Jantunen 2009: 360). Sen sijaan aikaisemmin mainitsemani brittiläinen, firtiläis-sinclairilainen koulukunta lähestyy fraseologiaa uudemmasta ja erilaisesta näkökulmasta: fraseologisella yksiköllä ei tarkoiteta vain idiomeja tai fraaseja, vaan yksikön kielelliset osat voivat sijaita etäämmällä toisistaan (Granger & Meunier 2008: XIX–XX). Lähestymistapa pohjautuu edellä mainitsemani Sinclairin idiomaattisen valinnan periaatteeseen. Lähestymistavassa hyödynnetään myötäesiintymien tutkimisessa **korpuslingvistiikassa** käytettäviä laajoja ja koneellisesti, tilastollisesti analysoitavia tekstiaineistoja eli **korpuksia**. (Ks. Granger & Paquot 2008: 29.) Tässä tutkimuksessa nojaudun uudempaan näkemykseen fraseologiasta: fraseologisella yksiköllä käsitän toisistaan kauempana ilmeneviä ja myötäesiintyviä sanoja, en pelkästään kiinteitä semanttisia kokonaisuuksia, kuten idiomeja. Tarkastelen näitä fraseologia kielen ilmiöitä tilastollisten menetelmien avulla.

Fraseologiassa olennaista on toisin sanoen kielen säännönmukaisuus ja toistuvuus. fraseologisessa tutkimuksessa usein hyödynnetäänkin korpusaineistoja ja tilastollisia menetelmiä, joiden avulla voidaan osoittaa, että tietyillä sanoilla on preferenssi myötäesiintyä toistuvasti toistensa seurassa. Myötäesiintymä voidaan todeta tilastollisen merkitsevyyden kautta, kun sillä on tarpeeksi suuri esiintyvyys (frekvenssi) aineistossa. (Gries 2008: 4–5, 18.) fraseologia pyrkii erityisesti tarkastelemaan kielen piilossa olevia vakiintuneita rakenteita, minkä vuoksi korpuksia ja tilastolliset menetelmät ovat tutkimukselle myös eduksi (Stubbs 2002: 66; Jantunen 2009: 362). Laajoista

³ Sinclair (1991: 109–110) nostaa esille myös vapaan valinnan periaatteen (*open choice principle*), jossa sanat yhdistyvät keskenään vapaavalintaisesti noudattaen kuitenkin kieliopillisuutta.

aineistoista on mahdollista paljastaa koneellisesti sellaisia toisteisia rakenteita, joita pienemmästä aineistosta ei välttämättä ole käsin edes mahdollista havaita (Gries 2008: 18; Partington ym. 2013: 11).

Tyypillisimmin fraseologiaa yksiköitä voidaan tarkastella **noodin** ja yksittäisten sanojen myötäesiintymisinä (**kollokaatiot**). Noodilla (*node*) tarkoitetaan tutkimusaineistosta tarkasteltavana olevaa lekseemiä eli hakusanaa (Sinclair 1991: 115; Stubbs 1995: 29). Tarkasteltava myötäesiintymissuhde voi koskea myös noodin ja tietyn kielipiillisen luokan esiintymispreferenssiä (**kolligaatio**). Myötäesiintymiä voidaan tarkastella myös noodin ja temaattisen sanaston (**semanttinen preferenssi**) välillä. Semanttista preferenssiä abstraktimpi myötäesiintymä on puolestaan noodin **semanttinen prosodia** (vrt. **diskurssiprosodia**) eli niin sanotusti noodin merkitysaura tai kommunikatiivinen käyttötarkoitus. (Stubbs 2002: 125; Jantunen 2009: 359.) Fraseologinen lähestymistapa näyttäytyy tässä tutkimuksessa menetelmällisesti, sillä tarkastelen kollokaatioiden ja diskurssiprosodioiden avulla, millaisissa fraseologisissa toistuvuuksissa kielidiskurssit ja -ideologiat aineistossa todentuvat.

2.3.1 Kollokaatio

Kollokaatiolla tarkoitetaan ilmiötä, jossa sanat myötäesiintyvät syntagmaattisessa suhteessa toistensa kanssa säännöllisesti. Näitä sanoja, joita noodi eli tarkasteltava sana saa yhteyteensä, nimitetään **kollokaateiksi**. (Sinclair 1991: 115–121.) Toistuvat kollokaatiot rakentavat tekstiin koheesiota, ja jotkut kollokaatiot voivat olla myös diskurssispesifejä (Jantunen 2018a: 22). Firth (1957) esitteli ensimmäisen kerran kollokaation ilmiön todeten, että sanat tunnustetaan aina seurastaan: *“You shall know a word by the company it keeps!”* **Kollokaatioanalyysi** onkin nykyään merkittävä menetelmä korpuksiin pohjautuvassa kontekstuaalisessa kielentutkimuksessa, kun halutaan tutkia, millaisessa ympäristössä jokin sana useimmiten esiintyy. (Ks. Partington 1998: 15; Jantunen 2004: 15–16.)

Firthin jälkeen esimerkiksi Sinclair (1991: 115) määrittelee kollokaatioita tekstuaalisesti: kaksi tai sitä useampi sana kollokoivat keskenään, mikäli sanat esiintyvät tekstissä tarpeeksi lähellä toisiaan (ks. myös Partington 1998: 15). Sinclairin (1991: 115) mukaan kollokaatio on esimerkki **idiomaattisen valinnan periaatteesta**, eli sanat valitaan käyttöön yhtenä yksikkönä tai ryhmänä. Leech puolestaan kuvaa kollokaatiota ilmiönä **kollokatiivisen merkityksen** (*collocative meaning*) käsitteellä (Partingtonin 1998: 16 mukaan Leech 1957: 17). Partington (1998: 16–17) esittää, että Leechin määritelmän lähtökohta on assosiativinen ja yhdistettävissä Hoeyn (2007) **leksikaaliseen primingiin**: sanat saavat ympärilleen tiettyjä sanoja niiden sosiaalisesti opittujen käytöyhteyksien ja assosiaatioiden perusteella. Kollokaatiota voidaan pitää myös tilastollisena ilmiönä, jolloin sanojen tulee esiintyä aineistossa toistensa läheisyydessä tarpeeksi usein (ks. Biber, Conrad & Reppen 1998: 6–9; Jantunen 2004: 17). Ymmärrän

Partingtonin ja Jantusen tavoin kollokaation eri määritelmät, tekstuaalisen, assosiatiivisen ja tilastollisen määritelmän, pikemminkin toisiaan täydentävinä kuin poissulkevinä: assosiatiivisen ja tekstuaalisen näkökulman suhteen kautta pystymme tunnistamaan, että esimerkiksi *hevonen* <*hirnua*>, *mies* <*komea*> ja *nainen* <*kaunis*> muodostavat tyypillisesti kollokaatiot (ks. Partington 1998: 17; Jantunen 2004: 9, 30; Pirkola 2018: 11). Nämä sanat todennäköisesti kollokoivat keskenään myös tilastollisesti.

Kollokaation kolmena keskeisimpänä ominaisuutena on pidetty **toistuvuutta**, **tilastollista merkitsevyyttä** ja **ulottuvuutta** (Jantunen 2004: 15–16). Toistuvuudella tarkoitetaan sitä, että sanojen on esiinnyttävä yhdessä syntagmaattisessa suhteessa tarpeeksi usein, jotta ilmiö lasketaan kollokaatioksi. Kollokaation toistuvuuden ilmentämisessä on käytetty tutkimuksissa eri käsitteitä: esimerkiksi Stubbs (1995: 387) mainitsee toistuva samanaikainen esiintyminen -käsitteen (*repeated co-occurrence*) ja Partington (1998: 16) kollokaation kaavat -käsitteen (*patterns of collocation*). Kollokaatiolla voidaan käsittää myös harvoin keskenään esiintyviä sanoja (Jantunen 2014: 16).

Tilastollisella merkitsevyydellä pyritään osoittamaan, että tiettyjen sanojen yhteisesiintyminen aineistossa ei ole sattumanvaraista. Esiintymisfrekvenssi kertoo, kuinka usein sana esiintyy aineistossa. Esiintymisfrekvensseistä **absoluuttisen frekvenssin** avulla voidaan tarkastella, kuinka monta kertaa sana esiintyy aineistossa kollokaattina, kun taas **suhteellinen frekvenssi** vertaa ja kertoo tietyn kollokaatin esiintymismäärän suhteessa koko korpusaineiston sanemäärään. (Baker 2010: 19–20.) Absoluuttinen ja suhteellinen frekvenssi ei usein kuitenkaan riitä todentamaan kollokaatin merkitsevyyttä analyysille (ks. Jantunen 2004: 17): pelkän frekvenssin tarkastelu voi vääristää tarkastellun kollokaatin ja noodin yhteyttä, sillä yleisimmät sanat esiintyvät kollokaatteina useimmiten sattumalta. Kollokaatiota tarkastellaan usein tilastollisten mittareiden, kuten **t-**, **z-** ja **MI-testien**, avulla. t- ja z-testit vertaavat sanojen havaittua esiintymistä niiden oletettuun esiintymiseen. MI-testi puolestaan vertaa sanojen todennäköisyyttä esiintyä yhdessä ja erillään. (Barnbrook 1996: 95–99; McEnery & Xiao 2006: 4.) MI-testi myös nostaa merkitsevimmiksi kollokaateiksi useimmin sisältösanoja kieliopillisten sanojen sijaan (Jantunen 2018a: 29). Testit siis mittaavat sanojen todennäköisyyttä ja vahvuutta esiintyä toistensa läheisyydessä.

Ulottuvuuden tarkastelussa huomioidaan neljä asiaa: kollokationaalisisessa suhteessa olevien sanojen määrä, noodin ja kollokaatin välimatka, niiden kieliopillinen suhde sekä tarkasteltavan alueen symmetrisyys (Jantunen 2004: 18). Tarkastelussa siis määritellään, lasketaanko kollokaatioksi kahden vai useamman sanan myötäesiintymät (ks. Jantunen mts. 18; Gries 2008: 16). Noodin ja kollokaation välimatkan määrittäminen on puolestaan tutkijakohtainen. Sinclair (1991:117) esimerkiksi määrittää, että noodin ja kollokaattien ei tarvitse sijaita vierekkäin. Välimatkaksi on Sinclairin tavoin usein ehdotettu väliä 4:4 ja 5:5 (neljä tai viisi sanaa noodin vasemmalta ja oikealta puolelta). Tarkasteluväli eli **kollokaatiöväli** vaikuttaa luonnollisesti siihen, mitä

kollokaatteja noodit saa aineistosta osakseen (Sinclair 1991: 170; Jantunen 2004: 19; McEnery & Xiao 2006: 5). Tutkimuksessa on myös oleellista päättää, onko tarkasteltavat kollokaatit samassa virkkeessä noodin kanssa tai tuleeko tarkastelussa huomioida lekseemien muodostamia syntaktisia rakenteita. Lopuksi on myös hyvä määrittää, onko tarkastelualue symmetrinen vai tarkastellaanko hakusanan jommaltakummalta puolelta enemmän sanoja. (Jantunen 2004: 20–21.)

2.3.2 Diskurssiprosodia

Diskurssiprosodian käsitteellä kuvataan ilmiötä, jossa tietylle sanalle tai muulle kielelliselle ilmaukselle on tyypillistä esiintyä tietyssä diskursiivisessa kontekstissa. Diskurssiprosodian havaitseminen voikin olla vaikeaa ilman laajoja tekstiaineistoja ja korpusmenetelmiä (Jantunen 2018a: 29). Diskurssiprosodia osoittaa puhujan liittämiä näkemyksiä, asenteita ja assosiaatioita keskusteltavana olevaan ilmaukseen sekä aiheeseen (Stubbs 2002: 65–66; Baker 2005: 67). Tässä tutkimuksessa **termi**-hakusanan saamat diskurssiprosodiat kuvastavat sitä, miten termeistä, termistöistä ja terminologioista keskustellaan – minkälaisiin diskursseihin eli puhumisen tapoihin tarkasteltavat sanat, termit, aiheena tyypillisimmin liitetään? Ymmärrän Bakerin (2005: 67) tavoin diskurssiprosodioiden analyysin menetelmänä vallitsevien diskurssien tarkasteluun (ks. myös Jantunen 2018a: 37).

Diskurssiprosodian käsitteen määrittelyssä ja käytössä ilmenee variaatiota, sillä osa tutkijoista käyttää ilmiöstä esimerkiksi **semanttisen prosodian** (*semantic prosody*) käsitettä (ks. Stubbs 2002: 66; Partington 2004: 131). Tässä tutkimuksessa hyödynnän diskurssiprosodian käsitettä, koska se Stubbsin (2002: 66) mukaan korostaa puhujan ja kuulijan välistä suhdetta sekä näkökulmaa kieleen, jossa sanojen prosodia rakentaa tekstiin diskurssikoheesiota. **Prosodia** ymmärretään eräänlaisena ”merkitysourana” tai ”uloimpana merkityskerroksena”, joka tarkasteltavaa ilmausta ympäröi. Prosodia yhdistää kontekstiin kielenulkoista kontekstia ja ohjaa siten ilmauksen tulkintaa ja valintaa. (Jantunen 2004: 25.) Prosodiaa pidetään hyvin kontekstisidonnaisena ilmiönä: jotta tutkija voi analysoida kollokaattien ilmaisemia merkityksiä noodille, hän joutuu tarkastelemaan laajempaa tekstiyhteyttä. Toisin sanoen (diskurssi)prosodian analyysi nojautuu tutkijan tulkintoihin ja päätelmiin, eli analyysi on vahvasti laadullista, vaikka siinä hyödynnetään apuna myös korpuslingvistiikan tilastollisia menetelmiä. Diskurssiprosodian myötä ilmauksilla on pelkän abstraktin merkityksen sijaan myös sosiaaliseen kielenkäyttöön pohjautuva merkitys. (Stubbs 2002: 65; Jantunen 2018a: 25.)

Stubbs (2002: 65) on esimerkiksi tutkinut ja hahmottanut ilmiötä *cause*-’aiheuttaa’ ja *provide*-’tarjota’ verbien avulla. Hän esittää, että *cause*-verbi kollokoi useimmiten esimerkiksi *problems* ’ongelmat’, *death* ’kuolema’ ja *disease* ’tauti’ kaltaisten sanojen kanssa. *Provide*-verbi puolestaan kollokoi esimerkiksi *support*-’tuki’, *help*-’apu’ ja *money*-’raha’ sanojen kanssa. Stubbs luonnehtiikin *cause*-verbin diskurssiprosodiaa

negatiiviseksi siinä missä *provide*-verbin diskurssiprosodia näyttäytyy positiivisena. Diskurssiprosodioita voidaan kuvata Stubbsin tapaan negatiivinen–positiivinen-jakaumalla tai vastaavasti miellyttävä–epämiellyttävä-jakaumalla (ks. Partington 2004: 150). Tutkimuksissa diskurssiprosodioita on toisaalta kuvattu niitä ilmentävillä nimillä (ks. Baker 2005: 67; Jantunen 2018a: 37) – myös tässä tutkimuksessa nimeän diskurssiprosodiat niiden sisältöjen eli semanttisten merkitysryhmien mukaan. Tämä ilmenee tarkemmin luvussa 4.1.

Diskurssiprosodian (ja semanttisen prosodian) käsite on myös lähellä **semanttisen preferenssin** (*semantic preference*) käsitettä, jolla tarkoitetaan sanojen taipumusta esiintyä tietyissä semanttisissa ympäristöissä (Jantunen 2004: 24). Esimerkiksi adjektiivi *large* 'suuri' usein yhdistyy määriin ja kokoihin merkitseviin sanoihin, kuten *scale* 'skaala', *part* 'osa' ja *amount* 'määrä' (Partington 2004: 145). Semanttisessa preferenssissä viitataan lähinnä konkreettisiin merkityskategorioihin, jotka nähdään suhteellisen neutraaleina. Diskurssiprosodia sen sijaan on semanttista preferenssiä abstraktimpi ilmiö, joka ilmentää puhujan näkemyksiä ja asenteita. (Baker 2006: 86–87.) Semanttisen preferenssin analyysi ei myöskään motivoidu diskurssiprosodian analyysin tavoin tarkastelemaan sanojen positiota hakusanan lähiympäristössä tai niiden kieliopillista jakautumista (Jantunen 2004: 24). Diskurssiprosodioiden analyysissä tutkija useimmiten ryhmittelee tilastollisesti analysoituja kollokaatteja merkitysryhmiin, kun taas semanttisen preferenssin analyysi ei aina pohjautu tilastollisuuteen (Baker 2006: 87). Partingtonin (2004: 151) tavoin voidaan nähdä, että semanttinen preferenssi omalla tavallaan edistää diskurssiprosodioiden rakentumista, sillä toistuvien semanttisten kielenpiirteiden avulla voidaan päästä kiinni vallitseviin diskurssipiirteisiin. Tässä tutkimuksessa näen semanttisen preferenssin oleellisena ilmiönä diskurssiprosodioiden analyysille: tarkastellun ilmauksen mielikuvien, näkemysten ja siihen liitetävien asenteiden analyysi vaatii, että ilmausta tarkastellaan ensin sen kollokaattien ja niistä muodostettujen merkitysryhmien ympäröimänä. (Ks. Baker 2005: 67; McEnery & Xiao 2006: 6; Jantunen 2018a: 36.)

2.4 Korpusavusteinen diskurssintutkimus eli CADS

Korpusavusteinen diskurssintutkimus eli CADS yhdistää tutkimusperinteinä tilastollisena pidetyn korpuslingvistiikan ja laadullisena pidetyn diskurssintutkimuksen, niiden menetelmät sekä tavoitteet. Toisin sanoen CADSissa diskurssien analyysi pohjautuu korpuslingvistiikan menetelmiin ja aineistoihin. (Partington, Daquid & Taylor 2013: 10–11; Jantunen 2018b: 6.) CADS-lyhennettä on käyttänyt ensimmäisen kerran tutkimuksessaan Partington (2004).

CADS-tutkimusta voidaan pitää melko tuoreena ilmiönä kielentutkimuksen kentällä, sillä sen juuret ulottuvat 1990-luvulle ja tutkimusalana se on yleistynyt vasta 2000-luvun jälkeen (McEnery & Xiao 2006: 3). Ensimmäinen ja tällä hetkellä myös ainoa suomalainen CADS-väitöskirja on Liisa-Maria Lehdon (2018) väitöstutkimus japaninsuomalaisen kielipuheesta. CADS-tutkimusalan suhteellisen myöhäiseen heräämiseen on vaikuttanut mitä todennäköisimmin se, että CADSissa yhdistyvät tutkimusperinteet on nähty lähtökohdiltaan hyvin erilaisina. Tämän takia niiden yhdistymistä on luonnehdittu ja pidetty jopa hedelmättömänä lähtökohtana kielentutkimukselle. (Partington, Daquid & Taylor 2013: 10; Jantunen 2018a: 25.)

Diskurssintutkimuksessa aineisot voivat olla multimodaalisia ja kooltaan varsin pieniä, vain muutamista teksteistä koostuvia aineistoja. Tutkija useimmiten kerää aineistonsa itse ja perehtyy siihen myös perusteellisesti. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 243–248.) Diskurssintutkimuksessa diskurssit voidaan määritellä eri tavoin: käsitteellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi lausetta tai virkettä laajempaa merkitystä tai kielenkäyttöä, jossa merkitykset syntyvät, vakiintuvat sekä muuttuvat (Mills 2004: 10; Pietikäinen & Mäntynen 2019: 28–31). Kuten luvussa 2.2 jo avasin, diskurssit elävät dialogissa sosiaalisen ympäristön kanssa, eli toisin sanoen diskurssintutkimuksessa elää **funktionaalinen kielikäsite**: kielelliset merkitykset ovat tilannesidonnaisia ja syntyvät sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Sen lisäksi, että diskurssit ammentavat merkitykset ja arvot sosiaalisesta ympäristöstä, ne myös samalla rakentavat eli **konstruoivat** sitä. (Ks. Partington, Daquid & Taylor 2013: 2; Pietikäinen & Mäntynen 2019: 23.) Sosiaalisesta ja funktionaalista kielikäsitteestä johtuen kontekstin käsite on diskurssintutkimuksessa laaja-alainen. Diskurssintutkimuksen piirissä konteksti ymmärretään tyypillisimmin sosiokulttuurisena ja yhteiskunnallisena kontekstina, joka ottaa huomioon myös tilannekontekstin (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 40) – tämä tutkimus jakaa myös kyseisen kontekstinäkemyksen.

Niin sanotussa perinteisen diskurssintutkimuksen analyysissä keskitytään tarkastelemaan toisiaan täydentäviä kielenilmiöitä ja piirteitä, jotka toistavat ja siten tuottavat tiettyä diskurssia. Analyysi ja päätelmät pohjautuvat tutkijan intuitioon, eli diskurssintutkimus on vahvasti laadullista. (Ks. analyysiprosessista lisää Pietikäinen & Mäntynen 2019: 257–277). Diskurssintutkimusta on myös kritisoitu aineistojen pienuudesta ja edustavuudesta sekä tutkimustulosten yleistettävyydestä (Baker 2005: 6; Jantunen 2018a: 26).

CADSissa laadullinen diskurssien analyysi pohjautuu korpusaineistoille ja -menetelmille, joiden avulla on pyritty vastaamaan analyysitulosten yleistettävyyttä ja tutkimusaineistojen edustavuutta koskevaan kritiikkiin (Jantunen 2018a: 26). Korpus-tutkimuksessa aineistona toimivat laajat, esimerkiksi tuhansista teksteistä ja saneina mitattuna miljoonista saneista koostuvat tekstiaineistot eli **korpuukset**. Korpuukset voivat edustaa esimerkiksi tiettyä genreä (erikoiskorpus) tai pyrkiä kuvaamaan kieltä

mahdollisimman laajasti (yleiskorpus) (ks. McEnery & Xiao 2006: 59–70; Baker 2006: 26). Korpustutkimuksessa tutkija ei luonnollisesti tunne laajaa aineistoaan perusteellisesti, vaan keskittyy lähinnä metatietoihin, kuten koonti- ja tekstilajitietoihin sekä annotointitapoihin (Jantunen 2018a: 24). Laajojen tekstiaineistojen analyysissä käytetään apuna tietokoneohjelmia ja tilastollisia menetelmiä. Käytetyt tietokoneohjelmat ovat usein **konkordanssiohjelmia**, jotka näyttävät kuvion 2 tavoin **konkordanssit** KWIC-näkymänä (*keyword in context*): konkordanssirivillä noodi⁴ on keskellä tummennettuna ja sen ympärillä näkyy noodia ympäröivä lähikonteksti (koteksti) ja sen kollokaatit. (Ks. Sinclair 1991: 32; Stubbs 1996: 25; Baker 2006: 71.)

Jääpalat on inssien	terminologiassa	piimäytyneet palstallamme.
Siitä kai koko	termi	on keksitty?.
Suomen laissa ei mainita koko	vihapuhe-termiä	ollenkaan, eikä missään ole kyetty edes m
stamentin kirjoittajat käyttivät vanhan lain	termejä	ja esimerkkejä opettaessaa uutta lakia.
Tähän viitataan yleensä	termillä	" kirjoitukset ".

KUVIO 2 Esimerkki viidestä konkordanssirivistä.

Näin aineisto koostuu määrällisestä datasta ja tilastollisesti analysoiduista toistuvista kielellisistä piirteistä, mikä antaa kattavampaa kuvaa vallalla olevista diskursseista. CADS-tutkimuksen eräänlaisena päätavoitteena on löytää toistuvia ja piilossa olevia kuvioita ja rakenteita (*patterns*) eli merkkejä diskursseista, jotka jäisivät havaitsematta pelkällä laadullisella ja pieniin aineistoihin perustuvalla analyysillä. Menetelmiä on siis hyödyllistä käyttää rinnan. (Partington, Daquid & Taylor 2013: 11; McEnery & Xiao 2006: 6.)

CADSissa liikutaan toisin sanoen eri kontekstuaalisten tasojen välillä, sillä toisteisuutta ja merkityksiä tarkastellaan ensin kielen lähikontekstista eli kotekstista, minkä jälkeen tarkastelu laajenee sosiokulttuuriseen kontekstiin. CADSissa metodien vuoropuhelussa elää ikään kuin kaksi diskurssinäkemystä: diskurssit näyttäytyvät toisaalta lausetta tai virkettä laajempina merkityksellisinä tekstijaksoina ja toisaalta juuri sosiaalisena kielenkäyttönä, jossa merkitykset elävät ja muuttuvat (Jantunen 2018b: 5; Lehto 2018: 84). Tutkimusalojen suhtautuminen kontekstiin ja kielen funktionaaliseen luonteeseen näyttäytyy myös erilaisena, sillä kun kieltä tarkastellaan sen lähikontekstissa konkordansseina, kieli ei näyttäydy enää kommunikatiivisena kokonaisuutena. Tämän takia korpusaineistojen käyttöä diskurssintutkimuksessa on tarkasteltu myös kriittisesti: vaikka korpuukset edustavat diskurssiaineistojen tavoin todellista kielenkäyttöä, on silti katsottu, että niistä häviää diskurssintutkimuksessa

⁴ Tässä tutkimuksessa olen käyttänyt Korp-konkordanssiohjelmalla tehdyssä haussa kolmea hakusanaa *termi*, *terminologia* ja *termistö* yhtä aikaa (ks. tarkemmin luku 3.2).

tarvittava ote tekstin ulkoisiin konteksteihin. (Partington, Daquid & Taylor 2013: 10.) Tämä on epäilemättä yksi CADs-tutkimuksen analyysiin liittyvistä haasteista. Helpottaakseen diskurssien analyysia tutkija usein lukee sekä kuuntelee aineistoaan ja tarkastelee konkordanssirivistön lisäksi alkuperäisiä tekstejä. CADsissa analyysi on toisin sanoen moniosaista ja laadulliset sekä tilastolliset analyysitavat vuorottelevat. (Baker 2008: 295; Partington, Daquid & Taylor 2013: 10–11; Lehto 2018: 85.)

Korpuslingvistiikan sekä diskurssintutkimuksen menetelmiä yhdistää niiden nojautuminen kielen säännönmukaisuuteen ja toistuvuuteen. Kielikäsite näyttyy yhteisesti jaettuna ja kontekstuaalisena, ja CADs-tutkimuksessa eläkin vahvasti fraseologinen kielikäsite (ks. luku 2.3). Fraseologisuus näyttyy CADsissa tyypillisimmin analyysissä, kun aineistosta analysoidaan korpuslingvistiikan tilastollisin menetelmin esimerkiksi leksikaalisia myötäesiintymisiä eli kollokaatioita ja syvennetään analyysiä laadulliseen suuntaan esimerkiksi diskurssiprosodioiden tarkastelulla. (Jantunen 2018a: 27.) CADsin piirissä laadullinen diskurssianalyysi on menetelmien yhdistämisen vuoksi myös vapaamuotoista, eli se ei ole sidottu tiettyyn diskurssianalyysin alalajiin (Partington, Daquid & Taylor 2013: 10–11). Suomessa tehdyissä CADs-tutkimuksissa yhteiskunnalliset aiheet ja ilmiöt ovat olleet kuitenkin varsin yleisiä, jolloin tutkimuksissa on hyödynnetty **kriittistä diskurssianalyysiä** (*critical discourse analysis*): esimerkiksi Hakkala (2021) on tutkinut translakiin, Hannuniemi (2019) keski- ja työväenluokkaan ja Paldán (2018) seksuaaliseen haluttomuuteen liittyviä diskursseja. Muissa suomalaisissa CADs-tutkimuksissa diskursseja ovat tutkineet esimerkiksi Jantunen (2018) homoihin ja heteroihin liittyen, Johansson, Jantunen, Heimo, Ahonen ja Laippala (2018) kansaan sekä aiemmin mainitsemani Lehto (2018) kieliin liittyen.

Lehdon (2018) tavoin tarkastelen tässä tutkimuksessa puhumisen tapoja eli kielidiskursseja kieliin, tässä tapauksessa termeihin eli erikoiskieliin liittyen. Nämä sosiaalisesti jaetut puhumisen tavat samalla rakentavat ja ilmentävät yhteisiä ajatusjärjestelmiä eli kieli-ideologioita ja siten myös sosiaalista todellisuutta. Tämän näkökulman kautta tutkimukseni suhde sosiaaliseen yhteiskuntaan ei ole täysin neutraali. Luon seuraavaksi katsauksen kieli-ideologioiden tutkimukseen CADs-menetelmin. Lopuksi avaan ja pohdin tutkimukseni yhteyttä kriittiseen diskurssintutkimukseen.

2.5 Kieli-ideologioiden tutkimus ja CADs-menetelmät

Kieli-ideologioiden tutkimukset tarkastelevat sitä, millaisia neuvotteluja ja keskusteluja kysymykset kielestä tai kielimuodosta herättävät (ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 325). Kieli-ideologiat ovat käytännössä eräänlaisia välittäviä linkkejä sosiaalisen yhteisön ja puhetapojen välillä, minkä vuoksi diskurssianalyysillä on

ollut aina suuri rooli kieli-ideologioiden tutkimisessa: sen lisäksi, että kieli-ideologia ja -diskurssi ovat käsitteinä kietoutuneet yhteen (ks. luku 2.3, kuvio 1), on diskurssi-analyysi menetelmä analysoida sanallista toimintaa sosiaalisessa yhteisössä. Sanallisen toiminnan analyysi on myös hyötynyt korpuslingvistiikan tilastollisista menetelmistä: taajaan aineistossa esiintyvät kielelliset kuviot ja rakenteet (*patterns*) paljastavat (kieli)diskursseja (ks. Partington, Daquid & Taylor 2013: 11). Kielidiskurssit puolestaan ilmentävät puhetapojen taustalla vaikuttavia, jopa tiedostamattomia, kieli-ideoologioita. CADS-menetelmät onkin nähty varsin hedelmällisinä kieli-ideologioiden tutkimukselle. (Ks. Vessey 2013: 280.)

CADSia on hyödynnetty menetelmänä kieli-ideologioiden tutkimisessa lähinnä vain kansainvälisissä tutkimuksissa: Esimerkiksi Freake ja Mary (2011) ovat tutkineet ranskan kieleen liittyviä kieli-ideoologioita kanadalaisissa uutisteksteissä. L'nyavskiy-Ekelund ja Siiner (2017) ovat puolestaan tutkineet Viron mediassa ilmenneitä kielipoliittisia keskusteluja venäjänkieliseen vähemmistöön liittyen ennen ja jälkeen Ukrainan kriisin. Kielipolitiikan näkökulmasta kieli-ideoologioita ovat analysoineet myös esimerkiksi McEntee-Atalianis ja Vessey (2020) Yhdistyneiden kansakuntien keskusteluista. Kieli-ideologiset tutkimukset ovat usein keskittyneet kielen ja vallan suhteisiin, joten ne ovat hyödyntäneet kriittistä diskurssintutkimusta.

Kriittinen diskurssintutkimus tarkastelee kielen, vallan ja ideologian suhdetta, sillä diskurssit heijastavat sosiaalisia normeja ja asenteita sekä järjestäytyvät jatkuvasti uudelleen niin, että arvossa pidetyt diskurssit pääsevät ääneen hiljentäen muut (Mills 2004: 15). Kielinäkömyksen kautta tutkimuksessani on havaittavissa yhteys kriittisen diskurssintutkimukseen: kieli-ideoologioissa elää taustalla diskurssien valta-asetat ja järjestäytyminen, mikä vaikuttaa arvoihin ja käsityksiin termeistä. Kriittinen tutkimus ja kieli-ideologiat toimivat kuitenkin eri suuntauksina, minkä vuoksi niitä ei pidä suoraan niputtaa yhteen (Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 337). Kuten Lehto (2018: 75), en näe tutkimustani kuitenkaan varsinaisena kriittisenä diskurssintutkimuksena: Tutkimuksellani ei ole suoraa kytköstä valtaan esimerkiksi kielipolitiikan kautta, eikä tutkimusaihe lähde liikkeelle tietystä havaitusta ongelmasta. Sen sijaan, että selvittäisin, mitkä kielidiskurssit ja -ideologiat ylläpitävät tai tuottavat tiettyjä valtasuhteita termeihin liittyen, tarkastelen termeihin liittyvää yleistä ja olettaenkin moniäänistä keskustelua ja siinä ilmeneviä ajatusjärjestelmiä.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Suomi24-tutkimusaineiston kuvaus

Suomi24-korpus on laaja, useista teksteistä ja miljardeista saneista koostuva tekstiaineisto, joka sisältää keskustelua vuodesta 2001 lähtien vuoteen 2020 saakka. Korpus sisältää yhteensä 20 osakorpusta ja yhteensä yli 4,5 miljardia sanetta. Olen hyödyntänyt tämän tutkimuksen aineistona uusimpia osakorpuksia vuosilta 2018–2020, jotta olen saanut mahdollisimman tuoretta ja ajankohtaista keskustelua aineistooni. Hyödyntämäni Suomi24 2018–2020-korpus sisältää yhteensä 482 596 514 sanetta. (Ks. City Digital Group 2021.)

Suomi24-keskustelupalstaa voidaan luonnehtia asiakeskeisenä, sillä keskustelua vie eteenpäin erilaiset aiheet, kuten harrastukset, seksuaalisuus, politiikka tai perhe ja kaverisuhteet. Keskustelupalsta sisältää siis erilaisia keskustelualoituksia teema- ja aihealueittain. Tämän takia keskustelupalstalle saattaa syntyä teemoittain myös rajattuja yhteisöjä. Laaja Suomi24-korpusaineisto sisältää anonyymeja, nimimerkeillä keskustelevia henkilöitä. Keskustelijat voivat edustaa esimerkiksi opiskelijoita, seksuaalivähemmistöjä kuten myös erikoisalojen ja termien asiantuntijoita. (Ks. Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 9–10, 38.) Keskusteluihin osallistuvat henkilöt valikoituvat siis keskustelemaan aiheista oman kiinnostuksensa mukaan. Käyttäjäkyselyn mukaan kuitenkin tyypillisin Suomi24-keskustelija on keski-ikäinen elämänsä tyytyväinen mies (ks. Ruckenstein 2017).

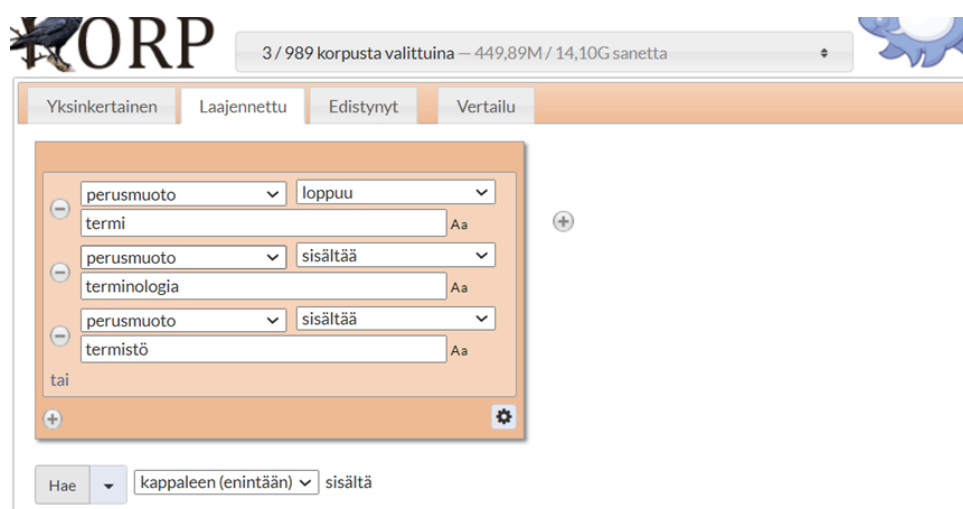
Suomi24-korpus on kielellisesti ja sisällöllisesti varsin monipuolinen aineisto, jota luonnehditaan usein puhekieliseksi. Toisaalta aineisto epäilemättä vaihtelee yleiskielen ja (yleis)puhekielen välillä. Puhekielille ominaista ovat esimerkiksi sisältösanojen, lyhenteiden ja slangisanojen käyttö. Suomi24-aineisto nähdään monipuolisuutensa ja anonyymiutensa kautta varsin hedelmällisenä tutkimusaineistona sekä osittaisena väylänä sosiokulttuurisen keskustelun tarkasteluun (ks. esim. Jantunen 2018b: 5; Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 40). Tutkimusta tehtäessä on kuitenkin hyvä huomioida keskustelukulttuuriin liitetyt käytännöt, kuten taipumus negatiivisuuteen, kärkkäyteen ja asiattomuuteen (ks. Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 38; Matikainen 2011: 95–96).

3.2 Tutkimusaineiston keruu

Olen kerännyt tutkimusaineistoni Suomi24-korpuksen osakorpuksista 2018–2020, jotka olivat aineistonkeruun aikaan vielä testausvaiheessa (betaversio). Tämän vuoksi

muutokset aineistossa olivat mahdollisia: olen pyrkinyt varmistamaan hakutulosten ja tutkimusaineiston yhtenäisyyden siten, että olen kerännyt aineistoni saman päivän aikana (15.11.2021). Olen hyödyntänyt aineiston keräämisessä Kielipankin ylläpitämää verkkopohjaista Korp-konkordanssityökalua, joka hyödyntää VRT-tallennusmuodon tietoja lauseenjäsennyksistä ja sanaluokista (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 15). Työkalun avulla olen tehnyt hakuja kieliopillisesti jäsenneilystä eli **annotoidusta** tekstikorpuksesta. Työkalu näyttää hakutulokset aineistosta konkordansseina (ks. luku 2.4 kuvio 2). (Ks. Kielipankki 2021.)

Olen tehnyt Korp-konkordanssityökalulla laajennetun haun kolmella hakusanaalla *termi*, *terminologia* ja *termistö* yhtä aikaa. Näin olen pyrkinyt saamaan mahdollisimman laajan kuvan siitä, miten termeistä Suomi24-verkkokeskusteluissa puhutaan. Korp-työkalun laajennetulla haulla on mahdollista tehdä haku useammalla kuin yhdellä sanalla (ks. kuvio 3). Hakusanoilla *termi*, *termistö* ja *terminologia* haettuna hakutuloksiin ovat päätyneet kaikki ne sanat, jotka sisältävät hakusanat eri taivutusmuodoissaan mukaan lukien yhdyssanat, kuten *aivopesutermistö*, ja sanan sisälle kuuluvat merkit, kuten yhdysviiva tai heittomerkki. Samantapaista hakua on käyttänyt tutkimuksessaan myös Pasanen (2015: 182), joka on pyrkinyt poimimaan mediateksteistä sanoina kaikki *termit*, *termistöt* ja *terminologiat*.

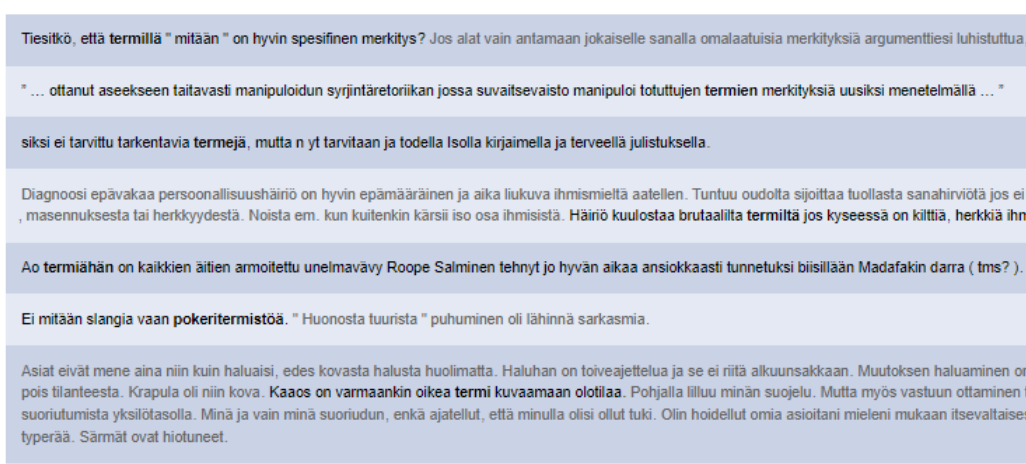
KUVIO 1 Korp-korpushakuliitymässä tehty laajennettu haku.

Pasanen on nostanut esille, että kyseisellä hakutavalla ongelmaksi tulee se, että hakutuloksiin sisältyy myös *termi*-hakusanan sisältäviä sanoja, jotka ovat termien tarkastelun kannalta merkityksettömiä (esim. sanat *termiitti*, *termostaatti*, *terminen* ja *terminaali*). Huomasin saman ongelman ensimmäisellä hakukerralla, joten pyrin ratkaisemaan sen muuttamalla hakuprosessia vielä niin, että rajasin *termi*-hakusanan hakutulokset loppumaan *termi*-sanaan (ks. kuvio 3). Rajaustapa tuntui toimivalta, ja näin

aineistoon päätyi kuitenkin edelleen yhdyssanoja, joissa ensimmäisenä osana on jokin muu kieliaines kuin substantiivi *termi*, kuten *perustermi* tai *päätermi*.

Korp-käyttöliittymästä olen ladannut konkordanssirivit Microsoft Exceliin konteksteineen, kuten kuvio 2 näkyy. En siis ole hyödyntänyt Korp-ohjelman ensisijaista KWIC-näkymää (*key word in context*) (ks. luku 2.4, kuvio 2). Olen tehnyt tämän valinnan, koska laajemman kontekstin näkeminen auttane kollokaattien ryhmittelyä niiden kontekstuaalisen merkityksen perusteella. Laajemman kontekstin näkeminen helpottanee myös diskurssiprosodioiden ja kielidiskurssien analysointia (ks. Baker 2009: 92).

Suomi24 2018–2020: 2018

Tiesitkö, että **termillä** "mitään" on hyvin spesifinen merkitys? Jos alat vain antamaan jokaiselle sanalla omalaatuisia merkityksiä argumenttiesi tuhistuttua,

"... ottanut aseeseen taitavasti manipuloidun syrjäntäretoriikan jossa suvaitsevaisto manipuloi totuttujen **termien** merkityksiä uusiksi menetelmällä ..."

siksi ei tarvittu tarkentavia **termejä**, mutta nyt tarvitaan ja todella isolla kirjaimella ja terveellä julistuksella.

Diagnoosi epävakaa persoonallisuushäiriö on hyvin epämääräinen ja aika liukuva ihmismieltä aatellen. Tuntuu oudolta sijoittaa tuollasta sanahirviötä jos ei , masennuksesta tai herkkyydestä. Noista em. kun kuitenkin kärsii iso osa ihmisistä. **Häiriö** kuulostaa brutaalilta **termiltä** jos kyseessä on kilttiä, herkkiä ihm

Ao **termiä**hän on kaikkien äitien armoitettu unelmävävy Roope Salminen tehnyt jo hyvän aikaa ansiokkaasti tunnetuksi biisillään Madafakin darra (tms?).

Ei mitään slangia vaan **pokeritermistöä**. " Huonosta tuurista " puhuminen oli lähinnä sarkasmia.

Asiat eivät mene aina niin kuin haluaisi, edes kovasta halusta huolimatta. Haluhan on toiveajattelua ja se ei riitä alkuunsaakkaan. Muutoksen haluaminen on pois tilanteesta. Krapula oli niin kova. **Kaaos** on varmaankin **oikea termi kuvaamaan olotilaa**. Pohjalla lilluu minän suojele. Mutta myös vastuun ottaminen t suoritumista yksilötasolla. Minä ja vain minä suoriudun, enkä ajatellut, että minulla olisi ollut tuki. Olin hoidellut omia asioitani mielen mukaan itsevaltaisesta typerää. Särvät ovat hiotuneet.

KUVIO 2 Esimerkki seitsemästä konkordanssirivistä konteksteineen.

Olen myös poistanut automaattisella ohjelmalla Excel-tiedostossa aineistosta kaksoiskappaleet eli duplikaatit. Tämän jälkeen olen järjestänyt hakutulokset aakkosjärjestykseen ja varmistanut vielä, ettei aineistoon ole päätynyt esimerkiksi *terminaali*- tai *termiitti*-sanojen kaltaisia sanoja – näitä ei löytynyt, mikä vahvistaa hakutavan toimivuutta. Keskustelijat ovat käyttäneet joissain hakutuloksissa yhdysmerkkiä, kuten sanassa *vihapuhe-termi*, joten olen varmuuden vuoksi poistanut näistä hakutuloksista yhdysmerkit Excelissä, jotta kollokaatioanalyysissä hyödyntämäni AntConc-konkordanssiohjelma ei laskisi yhdyssanaan kuuluvia osia erillisiksi kollokaateiksi.

Aineiston siivoamisen jälkeen olen ladannut sen Excelistä lammatisoituna Microsoft Wordiin. **Lemmoiksi** kutsutaan lekseemejä, jotka on muutettu perusmuotoon (Barnbrook 1996: 50). Lemmatisoinnin etuna on se, että kollokaateiksi ei päädy saman sanan eri sananmuotoja. Word-tiedostossa olen vielä siivonnut aineistoa poistamalla turhat välimerkit sekä välilyönnit sanojen ja välimerkkien väliltä. Näin olen pyrkinyt välttämään, ettei AntConc-konkordanssiohjelma laskisi myöskään välimerkkejä erillisiksi kollokaateiksi. Lopuksi olen ladannut siivotun tutkimusaineiston (21 795

osumaa ja noin 887 900 sanetta) Wordista tekstitiedoston muotoon, jonka AntConc-konkordanssiohjelma hyväksyy.

3.3 Tutkimusmenetelmät

3.3.1 Merkitsevien kollokaattien rajausta ja analyysi

AntConc-konkordanssiohjelma on tutkijoiden vapaassa käytössä oleva sovellus, jonka voi ladata ilmaiseksi netistä. Sovelluksen avulla on mahdollista tarkastella ilmausten tilastollisia todennäköisyyksiä sekä frekvenssejä aineistossa. Tässä tutkimuksessa olen hyödyntänyt konkordanssiohjelman versiota 3.5.9. (Anthony 2020.) Ohjelman avulla olen hakenut merkitsevimpiä kollokaatteja aineistosta **termi**-hakusanalla. Tällä hakusanalla pyrin varmistamaan, että ohjelma laskee osumiksi aineistoista kaikki *termi*-sanana sisältävät sanat.

Kollokaatioanalyysissä olen hyödyntänyt kollokaattien rajaamisessa luvussa 2.3.1 määrittelemiäni toistuvuuden, tilastollisen merkitsevyyden ja ulottuvuuden käsitteitä. Toistuvuuden arvoksi eli vähimmäisfrekvenssiksi olen asettanut arvon 50⁵. Tällä rajauksella olen pyrkinyt vähentämään sitä, ettei merkitsevimpien kollokaattien joukkoon päädy saman kirjoittajan teksteistä tai toistetuista jaksoista peräisin olevia kollokaatteja (ks. Jantunen 2018a: 29). Vaikka olen poistanut aineistosta duplikaatit ja käynyt aineistoa suurpiirteisesti läpi myös käsin, on aineistoon jäänyt silti epäilemättä jonkin verran duplikaatteja. Aineiston kollokaattien merkitsevyydestä ei siis varsinaisesti kerro niiden esiintymisfrekvenssi aineistossa. Toisaalta voidaan ajatella päinvastoin, kun huomioidaan tekstilajin luonne: eri aiheet puhuttavat ja kommentteihin viitataan keskusteluissa, jolloin samat virkkeet ja sanat saattavat siten toistua aineistossa.

Tilastollisen merkitsevyyden tarkastelussa olen käyttänyt apunani luvussa 2.3.1 määrittelemäni MI-testiä, joka vertaa sanojen todennäköisyyttä esiintyä yhdessä ja erillään (ks. esim. Barnbrook 1996: 95–99). Olen päättänyt hyödyntää MI-testiä, koska se nostaa merkitsevimmiksi kollokaateiksi useimmin sisältösanoja, jotka ovat merkittäviä juuri diskurssien tarkastelun kannalta. Hyödynnän tässä tutkimuksessa tarkasteluväliä 5:5 (viisi kollokaattia noodin vasemmalta ja oikealta puolelta). Pyrin suhteellisen laajalla kollokaatiovälillä myös varmistamaan, että aineistoon päätyisi diskurssieja ilmentäviä kollokaatteja. Diskurssit kun eivät ole selkeärajaisia, vaan haajantuvat pitkin tekstiä (Jokinen ym. 1993: 50). 5:5-kollokaatioväliä ovat käyttäneet CADS-tutkimuksissaan myös esimerkiksi Lehto (2018: 171) ja Hakkala (2021: 21).

AntConc-konkordanssiohjelmalla haettuna edellä mainittujen rajausten mukaisesti tulokseksi tuli yhteensä 597 kollokaattia. Näistä kollokaateista olen ottanut

⁵ Kollokaattien frekvenssien vaihteluväli on 50 (*sarja, avioliitto*) – 5703 (*käyttää*).

analyysiin mukaan 200 merkitsevintä, joiden MI-arvo on vähintään 3⁶, jotta kollokaatit lasketaan merkitseviksi. Kollokaattien joukkoon on kuitenkin päätynyt myös Korp-konkordanssityökalun väärin jäsentämiä ja lemmaamia sanoja.⁷ Nämä kollokaatit olen pyrkinyt muokkaamaan lemmamuodoltaan oikeiksi. Automaattiselle työkalulle erityisenä haasteena ovat puhekieliset ilmaukset ja kirjoitusvirheet (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 14). Suomen kieli agglutinoivana kielenä sisältää myös sanoja taivutetussa muodossa, mikä tuottaa työkalulle haasteita. Tässä tutkimuksessa muutama verbi on lemmautunut agenttipartisiippimuotoon. Konkordanssirivien suurpiirteisen tarkastelun kautta huomasi, että esimerkiksi *määrittää*-verbin finiitti- muodot ja infiniittinen muoto, MA-infinitiivi (esim. *keskittyä määrittämään*, MA-infinitiivi A-infinitiivin täydennyksenä), olivat lemmautuneet kollokaatiksi *määrittämä*. Konkordanssiriveissä esiintyi myös muutama agenttipartisiippi (-mA-tunnus). Jos keskustelut olisivat sisältäneet selkeästi agenttipartisiippeja, olisi kollokaattien lemmamuotojen säilyttäminen siinä muodossa myös perusteltua⁸. Olen siis päätynyt korjaamaan näiden kollokaattien lemmamuodot verbien perusmuodoiksi (A-infinitiivi).

Sen sijaan VA-partisiipit olen jättänyt lemmamuotoina ennalleen. Korp-konkordanssityökalu on lukenut esimerkiksi omiksi lekseemeikseen A-infiniitit *sopia* ja *kuvata* sekä VA-partisiipit *sopiva* ja *kuvaava*, jotka toimivat adjektiiveina. Aineistossa on kollokaatteina partisiippeja, jotka toimivat adjektiiveina, substantiiveina ja sekä-että (esim. *uskova*). Kollokaateista osan voidaankin nähdä leksikaalistuneen merkitykseltään ja käytöltään verbeistä substantiiveiksi ja adjektiiveiksi⁹. (Ks. VISK § 166.) Automaattinen lemmatisointi on myös tunnistanut kollokaateiksi joskus vain osan sanasta: kollokaatti *ala* on poimutunut kollokaatiksi sanoista *tieteenala* ja *jumala*. En ole kollokaattien kaksoismerkitysten vuoksi voinut korjata niiden lemmamuotoja, joten olen analysoinut ne normaalisti kontekstin huomioiden. Kollokaateiksi ovat päätyneet myös kommentaissa käytetyistä hymiöistä peräisin olevat kirjaimet *d* (:D) ja *p* (:P).

3.3.2 Diskurssiprosodioiden ja kielidiskurssien analyysi

Kollokaatioanalyysistä etenen laadullisempaan vaiheeseen ja jaan 200 merkitsevintä kollokaattia niiden kontekstuaalisen merkityksen perusteella merkitysryhmiin eli

⁶ Kollokaattien MI-arvo vaihtelee välillä 3.83292 (*sellinen*) – 5.35955 (*hakusessa*).

⁷ Korp-konkordanssityökalun väärin lemmaamia sanoja olivat kollokaatit *mielenkiintuo* (*mielenkiintoinen*), *noki* (*noinkin*), jonka muutin lemmamuotoon *noin*, ja *alunperä* (*alun perin*), jonka muutin poikkeuksellisesti lemmamuotoon yhdyssanaksi (*alunperin*). Adjektiivin positiivimuoto *hyvä* ja komparatiivimuoto *parempi* olivat myös virheellisesti lemmautuneet erillisiksi kollokaateiksi.

⁸ Agenttipartisiippeja voidaan pitää verbikantaisina johdoksina, omina leksemeinään. Niillä on nominien luku- ja sijataivutus, ja ne toimivat syntaktisesti usein adjektiiveina (VISK § 297).

⁹ Leksikaalistuminen on sitä selvempää, mitä enemmän sanan adjektiivi- tai substantiivikäyttö on eriytynyt sen partisiippikäytöstä. Selvänä merkinä voidaan pitää kieltoprefiksin *epä*- liittämistä partisiippiin. (VISK § 166.) Esim. tämän tutkimuksen kollokaatti *sopiva* – *epäsopiva*. En ole pyrkinyt kuitenkaan erittelemään partisiippimuotoisten adjektiivien tai substantiivien leksikaalistumista, vaan olen jättänyt kollokaatit lemmamuodoiltaan partisiipeiksi.

diskurssiprosodialuokkiin. Pyrin tarkastelemaan kollokaattien merkityksiä, tehtäviä ja käyttötarkoituksia analysoimalla niitä lause- ja virkeyhteyksissään. Kollokaattien kautta pyrin hahmottamaan diskurssiprosodioita eli sitä, millaisiin näkökulmiin eli diskurssikonteksteihin **termi**-hakusana tyypillisimmin aineistossa liitetään.

Jotkut aineiston kollokaatit ovat myös suomen kielen sanoille tyypillisesti monimerkityksellisiä, jolloin kollokaattien merkitys selviää vasta tarkemmalla kontekstin tarkastelulla: aineistossa esiintyvä kollokaatti *oikein* on **polyseeminen**¹⁰, eli se esiintyy eri merkityksissä ja tehtävissä partikkelina tai adverbina (esim. 'oikealla tavalla' tai 'täysin, kokonaan', KS s.v. *oikein*) (ks. Laalo 1989: 220). Diskurssiprosodioiden analyysi nojautuu vahvasti tutkijan tulkintoihin. Esimerkiksi tämän tutkimuksen diskurssiprosodialuokat *arvottaminen ja oikeellisuus* ja *määrittely ja rajaus* (ks. liite 2) ovat toisilleen varsin läheiset – pyrin tulkitsemaan kontekstista, mitkä kollokaatit määrittelevät arvottavaan sävyyn. Pyrin myös tarkastelemaan kollokaattien merkitys- ja sävyeroja jakamalla diskurssiprosodialuokkien kollokaatit tarvittaessa alaluokkiin, sillä alaluokat voivat olla termeihin kohdistuvan puheen ja diskurssivihjeiden kannalta merkityksellisiä kokonaisuuksia (ks. myös Lehto 2018: 170).

Diskurssiprosodialuokkien perusteella voidaan siis jo päätellä, millaisia näkökulmia ja puhumisen tapoja eli diskursseja aineistosta ilmenee. Luokat eivät kaikki suoraan kerro vallitsevista diskursseista, vaan diskurssien analyysiosiossa laadullisuus kasvaa entisestään. Tämän tutkimuksen merkitysluokka *oikea ja oikeellisuus* sisältää usein adverbina toimivan kollokaatin *oikein*. Tarkemman kontekstin tarkastelulla keskustelijat puhuvat oikeellisuuden sijasta pikemminkin siitä, miten jokin termi *ei ole oikea* (ks. Baker 2005: 68). Käyn merkitysryhmiä läpi lukien konkordanssirivejä useaan kertaan, jotta hahmotan termeistä puhumisen tapoja. Puhumisen tavat voivat olla luokkien väleillä myös yhteneväisiä. Tässä tutkimuksessa diskurssiprosodiat ovat menetelmä kielidiskurssien analyysille, sillä kielidiskurssit rakentuvat eri diskurssiprosodialuokkien aineksista. (Ks. esim. Baker 2005: 68; Lehto 2018: 171.)

3.3.3 Kieli-ideologioiden analyysi

Analysoitujen kielidiskurssien kautta pyrin tarkastelemaan termeistä puhumisen taustalla vaikuttavia näkemyksiä, arvoja ja ymmärryksiä eli kieli-ideoita. Käytännössä siis vallalla olevat kieli-ideologiat ovat miltei suoraan havaittavissa puhumisen tapojen eli kielidiskurssien taustalla. Kieli-ideologiat myös ilmentävät kielidiskurssien ryhmittäytymistä ja järjestäytymistä keskenään. Analysoidut kieli-ideologiat voivat olla, ja niiden luonteelle ominaisesti todennäköisesti ovatkin, keskusteluissa kytköksissä toisiinsa ja ilmenevät puheessa samanaikaisesti. (Ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 330.)

¹⁰ Monitulkintaisuuteen liitetään myös *homonymia* (ks. tarkemmin Laalo 1898: 220).

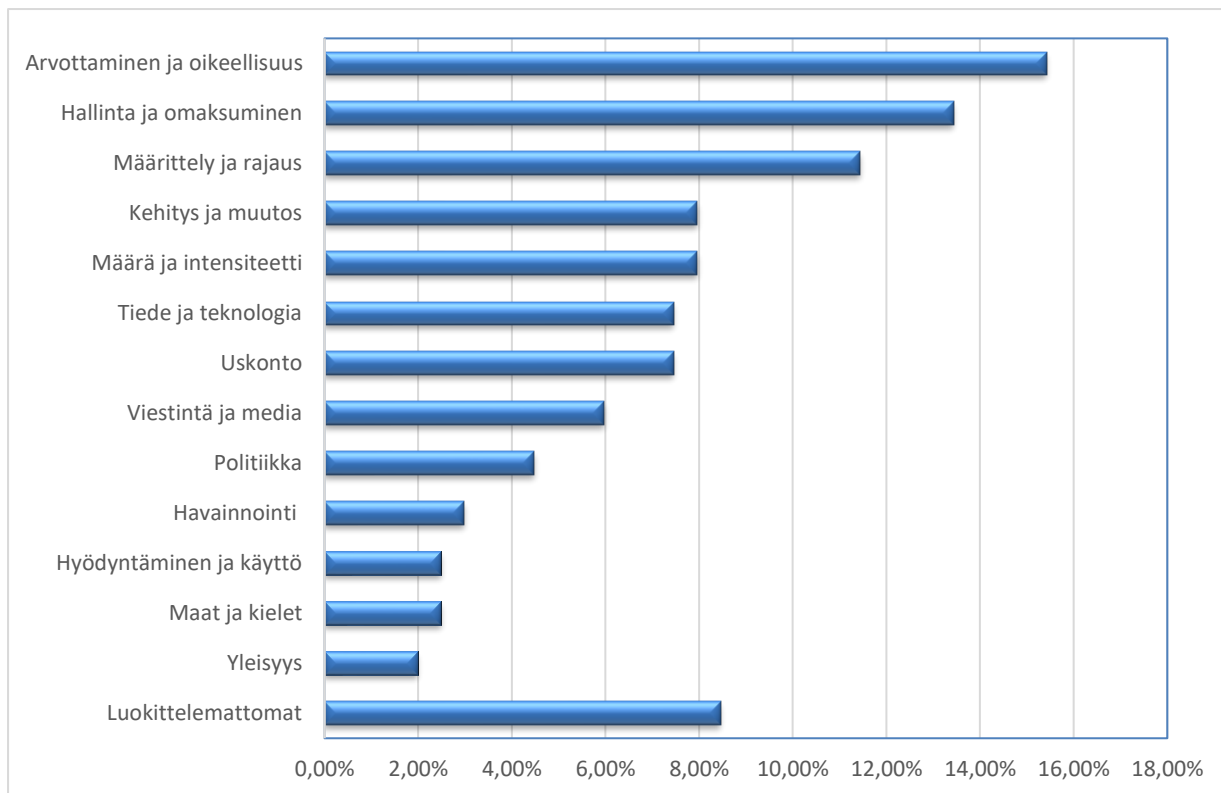
4 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa analysoin ja tarkastelen **termi**-hakusanan saamia diskurssiprosodioita ja niiden kautta termeihin liittyviä kielidiskursseja ja -ideologioita. Analyysiosio etenee siten, että alaluvussa 4.1 luon ensin tarkemman katsauksen diskurssiprosodioihin ja avaam luokituksia merkitsevimpien kollokaattien kautta. Alaluvussa 4.2 siirryn tarkastelemaan termeihin liitettyjä kielidiskursseja, joita analysoidut diskurssiprosodialuokat ilmentävät. Alaluku 4.3 toimii lopuksi eräänlaisena analyysin yhteenvedona, jossa analysoin kieli-ideologioita, joita kielidiskurssit heijastavat.

4.1 Diskurssiprosodioiden analyysi

Tässä alaluvussa tarkastelen **termi**-hakusanan diskurssiprosodioita, joita olen pyrkinyt hahmottamaan jakamalla 200 merkitsevintä kollokaattia niitä kuvaaviin merkitysryhmiin. Kollokaattien luokittelun perustana on niiden kontekstuaalinen merkitys aineistossa. Jaottelussa ja kollokaattien merkitysten selvittämisessä olen käyttänyt apunani Kielitoimiston sanakirjaa (KS). Diskurssiprosodialuokkien analyysissä avaam tarvittaessa jaottelua aineistoesimerkein. Esimerkeissä kollokaatit on kirjoitettu **vahvennettuna** ja noodi *kursivoituna*. Muutamien kollokaattien kohdalla pohdin myös niiden vaihtoehtoisia luokitteluja. Analyysissä olen kirjoittanut kollokaatit KAPITEELEIN. Kaikki kollokaatit, niiden frekvenssit ja tilastolliset merkitsevyydet aineistossa esitetään kokonaisuudessaan liitteessä 1.

Kollokaattien kontekstuaalisia merkityksiä tarkastelemalla olen jakanut ne yhteensä 13 prosodialuokkaan, jotka ovat suuruusjärjestyksessä *arvottaminen ja oikeellisuus* (31), *hallinta ja omaksuminen* (27), *määrittely ja rajaaminen* (23), *kehitys ja muutos* (16), *määrä ja intensiteetti* (16), *tiede ja teknologia* (15), *uskonto* (15), *viestintä ja media* (12), *politiikka* (9), *havainnointi* (6), *hyödyntäminen ja käyttö* (5), *maat ja kielet* (5), *yleisyys* (4) sekä erillinen luokka *luokittelemattomat* (17). Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 5 on esitetty diskurssiprosodialuokat ja niihin kuuluvien kollokaattien prosenttiosuudet kaikista analysoiduista kollokaateista. Esitän analyysissäni suurimmat, kymmenen kollokaatin ja sitä suuremmat diskurssiprosodialuokat alaluokkineen ja kollokaatteineen taulukoina. Analyysin lopuksi avaam luokitusta *luokittelemattomat*, joka koostuu niistä kollokaateista, jotka eivät kontekstuaalisen merkityksensä vuoksi menneet mihinkään edellä nimetyistä luokista. Kaikki diskurssiprosodialuokat ovat nähtävillä liitteessä 2, jossa näkyy kokonaisuudessaan luokkien jakautuminen kollokaatteihin.

KUVIO 3 Diskurssiprosodialuokat ja niiden prosentuaalinen jakautuminen.

Kuviosta 5 käy ilmi, että diskurssiprosodialuokka *arvottaminen ja oikeellisuus* on suurin kaikista diskurssiprosodialuokista, sillä olen luokitellut siihen aineistosta yhteensä 31 kollokaattia. Kollokaatit ovat määrällisesti noin 15 % kaikista analysoiduista kollokaateista. Olen ryhmitellyt kollokaatit vastakkaisiin alaluokkiin *arvottaminen, arvokkuus* (16) ja *arvottaminen, arvottomuus* (16). Alaluokista ensimmäisen luokan kollokaatit olen jakanut vielä alaluokkaan *oikea ja oikeellisuus* (9) ja jälkimmäisen luokan kollokaatit alaluokkaan *väärä ja virheellisyys* (4). Diskurssiprosodialuokka, sen alaluokat ja kollokaatit ovat seuraavalla sivulla olevassa taulukossa 1.

Diskurssiprosodialuokka *arvottaminen ja oikeellisuus* sisältää alaluokan *arvottaminen ja arvokkuus* mukaisesti arvokkuutta merkitseviä kollokaatteja, kuten positiivisesti arvottavat asenneadjektiivit HIENO, HYVÄ ja MIELENKIINTOINEN sekä myönteisyyttä ja suotuisuutta merkitsevän adjektiivin POSITIIVINEN. Olen luokitellut alaluokkaan myös adjektiivin NEUTRAALI, joka saa aineistossa merkityksen 'puolueeton, sävytön' (KS s.v. *neutraali*). Kontekstuaalisesti tulkiten kollokaatti merkitsee myös suotuisuutta, sillä neutraaliutta pidetään termien hyvänä ominaisuutena ja siten arvossa (esim. 1).

1. Karsinointiraha voi olla aika hyvä ja **neutraali** termi.

Alaluokkaan *arvottaminen ja arvokkuus* sisältyy myös alaluokan *oikea ja oikeellisuus* mukaisesti adjektiivit TARKKA, TÄSMÄLLINEN ja ASIALLINEN. Kollokaateista ensimmäinen saa merkityksen 'oikea, täsmällinen' (KS s.v. *tarkka*) (esim. 2), toinen merkityksen 'oikea, eksakti' (KS s.v. *täsmällinen*) ja kolmas merkityksen 'oikea, asianmukainen' (KS s.v. *asiallinen*) (esim. 3). Oikeellisuutta ilmentää suoraan adjektiivi OIKEA. Olen luokitellut alaluokkaan myös verbin OSUA, joka olisi voinut mennä merkityksensä vuoksi myös luokkaan *hallinta ja omaksuminen*, sillä kollokaatti merkitsee hallintaa ja siinä onnistumista – verbistä OSUA johtuva adjektiivi OSUVA (VA-partisiippi) saa merkityksen 'naseva, sattuva' (KS s.v. *osuva*). Kollokaatit siis merkitsevät hyvää, oikeaan sattuvaan termiä (esim. 4). Verbi SOPIA saa myös esimerkin (5) tavoin merkityksen 'olla sopiva, käypä' (KS s.v. *sopia*) ja yhdessä adjektiivin SOPIVA (VA-partisiippi) kanssa ne merkitsevät oikeellista termiä.

2. Median täytyy viimein alkaa puhua asiasta **tarkalla** *termillä*, ei taistelija vaan isis-muslimi.
3. Ei Hesari tunne asianomaista *termiä* saati niiden **asiallista** käyttöä?
4. Mutta psykologinen *termi* ihan **osuva**.
5. Parannus **sopii** hyvin lääketieteen *termiksi*.

TAULUKKO 1 Diskurssiprosodia *arvottaminen ja oikeellisuus*.

<p>ARVOTTAMINEN JA ARVOKKUUS</p> <p>POSITIIVINEN, HIENO, MIELENKIINTOINEN, HAUSKA, NEUTRAALI, HYVÄ</p> <p><i>Oikea ja oikeellisuus</i></p> <p>OIKEA, TÄSMÄLLINEN, OSUA, OSUVA, SOPIVA, SOPIA, TARKKA, KUVAAVA, ASIALLINEN</p> <p>ARVOTTAMINEN JA ARVOTTOMUUS</p> <p>HALVENTAA, HAUKKUA, RASISMI, RASISTINEN, VIHAPUHE, NEGATIIVINEN, TURHA, LEIMATA, MOINEN, IDIOOTTI, TYPERÄ, PARKA</p> <p><i>Väärä ja virheellisyys</i></p> <p>VÄÄRÄ, VÄÄRIN, EPÄMÄÄRÄINEN, HARHAANJOHTAVA</p>
--

Alaluokan *arvottaminen ja arvottomuus* mukaisesti arvottomuutta merkitsee kollokaateista esimerkiksi substantiivi PARKA, joka saa aineistossa esimerkin (6) tavoin merkityksen 'raukka, poloinen' (KS s.v. *parka*). Useimmiten kollokaatti esiintyy juuri negatiivisesti arvottavassa kontekstissa, mikä näkyy esimerkissä (6) interjektioista *heh*, jolla osoitetaan affektiivisesti ivallisuutta. Alaluokkaan sisältyy myös verbit HAUKKUA,

HALVENTAA ja LEIMATA. Verbi LEIMATA saa aineistossa merkityksen 'sanoa halveksivasti' (KS s.v. *leimata*) (esim. 7). Edellä mainitut verbit tekevät toiminnallaan kohteestaan arvottoman. Diskurssiprosodialuokkaan sisältyy myös adjektiivi NEGATIIVINEN, joka merkitsee positiivisen ja myönteisyyden vastakkaisuutta. Olen luokitellut myös proadjektiivin MOINEN tähän luokkaan *määrittely ja rajaus* -luokan sijasta, sillä se määrittelee aineistossa termejä, mutta kontekstuaalisesti tulkiten varsin negatiivisesti arvottavaan sävyyn: Arvottomuus näkyy esimerkissä (8) negaation, kieltoverbin *ei* ja kieltolauseen (*ei moista sanaa käytä*) kautta. Tämän lisäksi esimerkissä (8) käytetään negatiivisesti arvolatautunutta *ällä*-adjektiivia. Olen luokitellut myös substantiivit RASISMI ja VIHAPUHE tähän luokkaan *politiikka*-luokan sijasta, sillä kollokaatit merkitsevät esimerkin (9) tavoin termien kykyä arvottaa kohdettaan negatiivisesti, jolla voidaan tuottaa myös arvottavaan pyrkivää (poliittista) ideologiaa.

6. Edelleen et keksi **parka kokoomustermiä** (heh).
7. Ei haluta sitä fiksua tai uskovaa **leimata** typerällä *termillä*, esim. salaliittoteoreetikko – –
8. Ällö *pikkupoikatermi*, mies ei **moista** sanaa käytä.
9. – – *termin* haittamaahanmuutto käyttäminen on **rasismia**.

Alaluokka *Arvottaminen ja arvottomuus* sisältää myös alaluokan *väärä ja virheellisyys* mukaisesti adverbien VÄÄRIN ja adjektiivit VÄÄRÄ, EPÄMÄÄRÄINEN sekä HARHAANJOHTAVA (VA-partisiippi). Adjektiivi EPÄMÄÄRÄINEN saa aineistossa merkityksen 'epäselvä, hämärä' (KS s.v. *epämääräinen*). Kollokaatti merkitsee kontekstuaalisesti esimerkin (10) tavoin termin virheellisyyttä, mikä vahvistuu transitiivilauseesta [*termi*] *kaipaa selvennystä*. Adjektiivi HARHAANJOHTAVA merkitsee kontekstuaalisesti myös virheellisyyttä ja vääryyttä, sillä HARHAANJOHTAVAN termin käyttötapa tai merkitystä korjataan aineistossa oikeaksi, kuten esimerkissä (11) kopulalauseella – – *eksponentiaalinen laajeneminen on avaruuden metristä laajenemista, ei räjähtämistä*.

10. *Termi* hyvä merimiestaito on **epämääräinen** ja *kaipaa selvennystä*.
11. Big Bang on **harhaanjohtava termi**, räjähdykseksi kutsuttu eksponentiaalinen laajeneminen on avaruuden metristä laajenemista, ei räjähtämistä.

Diskurssiprosodialuokan *arvottaminen ja oikeellisuus* jälkeen kaksi seuraavaksi suurinta luokkaa ovat **hallinta ja omaksuminen** (27 kollokaattia, jotka ovat noin 14 % analysoiduista kollokaateista) sekä **määrittely ja rajaus** (23 kollokaattia, jotka ovat noin 11 % analysoiduista kollokaateista) (ks. kuvio 5). Olen ryhmitellyt *hallinta ja hallitsemattomuus* -luokan kollokaatit kolmeen alaluokkaan **omaksuminen** (7), **hallinta** (7) sekä **hallitsemattomuus ja epävarmuus** (13). Olen ryhmitellyt myös luokan *määrittely ja rajaus* kahteen alaluokkaan **määrittely** (18) ja **rajaus** (4). Diskurssiprosodialuokat kollokaatteineen ovat nähtävillä seuraavalla sivulla olevassa taulukossa 2.

Diskurssiprosodialuokkaan *hallinta ja omaksuminen* sisältyy *hallinta*-alaluokan mukaisesti termien hallintaa merkitseviä kollokaatteja, kuten verbi HALLITA ja mentaaliset verbit YMMÄRTÄÄ ja TUNTEA. Mentaalinen verbi TUNTEA saa merkityksen 'tietää, olla tietoinen jostakin' (KS s.v. *tuntea*) (esim. 12), eli verbi merkitsee tiedon hallintaa. Edellä mainitut mentaaliset verbit kuvastavatkin mielensisäistä tilaa, kykyä ja varmuutta hallita termejä. Termien ymmärrystä ja hallintaa ilmentävät aineistossa myös verbit LIITTÄÄ, YHDISTÄÄ ja KÄSITTÄÄ (esim. 13). Verbit LIITTÄÄ ja YHDISTÄÄ saavat aineistossa esimerkkien (14) ja (15) tavoin abstraktit merkitykset, koska toimintojen abstrakteina osallistujina (adverbiaaleina) ovat termit (ks. VISK § 445). Näin ollen verbi LIITTÄÄ saa aineistossa merkityksen 'sijoittaa johonkin kokonaisuuteen' (KS s.v. *liittää*) ja verbi YHDISTÄÄ merkityksen 'saattaa yhtenäiseksi kokonaisuudeksi' (KS s.v. *yhdistää*). Termien merkitykset otetaan siis haltuun ja ymmärretään eri tavoin.

12. Nykytiede ei **tunne** enää sellaista *termiä* kuin yksittäinen geeni.
13. Minä en pysty **käsittämään** sellaista *höttötermiä* kuin autuas – –
14. *Ateistitermiin* on onnistuttu **liittämään** kielteinen sivuvivahde – –
15. Poliittiseen *käyttötermiin* sanaan fasisti **yhdistetään** yleensä kaikki paha.

Alaluokkaan *hallitsemattomuus ja epävarmuus* sisältyy esimerkiksi verbi SEKOITTAA ja adverbi HAKUSESSA. Hallinnan epävarmuutta merkitsevät myös kommenttiadverbiaali ILMEISESTI, joka saa merkityksen 'luultavasti, todennäköisesti' (KS s.v. *ilmeisesti*) (esim. 16), modaalinen adverbi/partikkeli EHKÄ sekä modaaliverbi TAITAA, joka on 'ilmaisemassa lauseen sisällön todennäköiseksi, mahdolliseksi' (KS s.v. *taitaa*) (esim. 17). Mentaalinen verbi KUULOSTAA merkitsee, että jokin vaikuttaa joltakin, mutta varmuusaste on heikko ja kokija ei kontrolloi tilaansa (ks. VISK § 1503) (esim. 18). Alaluokka sisältää adjektiivin OUTO, joka saa merkityksen 'tuntematon, vieras' (KS s.v. *outo*) ja näin ollen myös adjektiivin OUTO kanssa synonyymisessä käytössä olevat adjektiivit VIERAS ja TUNTEMATON (-*mAtOn*-kieltopartisiippi) – kollokaatit merkitsevät termien tuntemattomuutta eli ymmärryksen hallitsemattomuutta (esim. 19).

16. Toiseus on **ilmeisesti** *erityistermi*. Se ei vaikuta kielenkäyttöön vakiintuneelta.
17. Tosin virallinen *termi* **taitaa** olla jokin muu.
18. Minulle homouden harjoittaminen **kuulostaa** *terminä* hieman oudolta. Mitä se tarkoittaa?
19. Taitaa itselleni olla nyt tuo *yliopistotermistö* hiukan **tuntematon** alue.

Olen luokitellut alaluokkaan *omaksuminen* verbit OPETELLA, GOOGLATA ja TUTUSTUA, jotka merkitsevät termien omaksumista eli pyrkimystä ymmärrykseen ja hallintaan. Olen luokitellut alaluokkaan myös verbin SELVITÄ, sillä se merkitsee termien merkityksen selkeytymistä kielenkäyttäjän ajatustoiminnassa ja siten termien omaksumista (esim. 20). Mentaalinen verbi MIETTIÄ merkitsee ajatteluprosessia ja sen kautta pyrkimystä termien omaksuntaan (esim. 21).

20. – – vieras *termi*, googlaamalla **selviää** lisää.

21. Kannattaa tutustua pankkikorttitermistöön ja **mieltä**, mitä MI tarkoittaa.

TAULUKKO 2 Diskurssiprosodiat *hallinta ja omaksuminen* sekä *määrittely ja rajaus*.

<i>HALLINTA JA OMAKSUMINEN</i>	<i>MÄÄRITTELY JA RAJAUS</i>
<p>Hallinta</p> <p>HALLITA, HALLUSSA, KÄSITTÄÄ, TUNTEA, YMMÄRTÄÄ, LIITTÄÄ, YHDISTÄÄ</p> <p>Hallitsemattomuus ja epävarmuus</p> <p>SEKAISIN, SEKOITTAÄ, SOTKEA, EHKÄ, ILMEISESTI, KUULOSTAA, TAITAA, UNOHTAA, HAKUSESSA, HUKASSA, VIERAS, OUTO, TUNTEMATON</p> <p>Omaksuminen</p> <p>OPETELLA, GOOGLATA, TARKISTAA, SELVITÄ, SELVITTÄÄ, MIETTÄÄ, TUTUSTUA</p>	<p>Määrittely</p> <p>MÄÄRITELLÄ, MÄÄRITTÄÄ, MERKITYS, LIITTYÄ, LAAJA, SELITYS, TULKINTA, MÄÄRITELMÄ, SISÄLTÖ, TARKOITAA, TARKOITUS, VASTAAVA, YHTEYS, TÄLLAINEN, TUOLLAINEN, SELLAINEN, KUVATA, KUVAILLA, VIITATA</p> <p>Rajaus</p> <p>SISÄLLÄ, SISÄLTÄÄ, ALLA, ALLE</p>

Diskurssiprosodialuokka *määrittely ja rajaus* sisältää alaluokan *määrittely* mukaisesti esimerkiksi substantiivit SISÄLTÖ ja MÄÄRITELMÄ sekä verbit MÄÄRITELLÄ, MÄÄRITTÄÄ, LIITTYÄ ja VIITATA. Edellä mainitut kollokaatit merkitsevät aineistossa termien sisällön määrittelyä, mitä termin sisältö tarkoittaa tai mihin termi liittyy ja viittaa (esim. 22). Alaluokkaan sisältyy myös adjektiivi VASTAAVA (VA-partisiippi) sekä proadjektiivit TÄLLAINEN ja TUOLLAINEN, jotka määrittelevät termejä (esim. 23). Olen luokitellut alaluokkaan myös substantiivit TULKINTA (esim. 24) ja SELITYS (esim. 25), sillä ne merkitsevät termien käyttäjäkohtaista, subjektiivista määritelmää. Alaluokka sisältää myös verbit KUVATA ja KUVAILLA, sillä keskustelijat eivät tee aineistossa eroa kuvailun ja määrittelyn välille (esim. 26 ja 27) – tämä ei sikäli ole puheessa yllättävää, sillä molemmat verbit saavat Kielitoimiston sanakirjassa (KS s.v. *määritellä, kuvata*) yhtenäisen merkityksen 'luonnehtia'. Keskustelijat eivät erota toimintoina myöskään verbejä MÄÄRITELLÄ ja MÄÄRITTÄÄ, vaikka MÄÄRITTÄÄ-verbi saa Kielitoimiston sanakirjassa (KS s.v. *määrittää*) luonnehtimista tarkemman merkityksen 'ilmaista täsmällisesti, rajata'. Molempien toimintojen yhteydessä ilmenee kuitenkin aineistossa pyrkimys tarkuuteen: *tarkoin määrittelen* (esim. 28) ja *määritä sitä (tarkasti)* (esim. 29).

22. Hyväveliverkosto on *termi*, joka **viittaa** korruptoituneeseen toimintaan.

23. Kaupallinen yhteistyö on se *termi*, joka **tällaisesta** yhteistyökuvioista käytetään.
24. Raamatullinen *termi* kuun värjäytyminen veren väriksi liittyy **tulkinnan** mukaan – –
25. On toki viime aikoina annettu vanhalle *termille* uusi **selitys**.
26. Miten **kuvailla** *termi* kapasiteetti?
27. Miten **määritellä** *termi* totuus?
28. Susianalyysissäni tarkoin **määrittelen** *apinatermin*.
29. – – vailla sisältöä, jos kun *termiä* käyttävä henkilö ei **määritä** sitä (tarkasti).

Määrittely ja rajaus -diskurssiprosodialuokassa varsinaista rajaamisen näkökulmaa tuo *rajaus*-alaluokan adpositiot ALLA ja ALLE, adverbi SISÄLLÄ sekä verbi SISÄLTÄÄ. Kollokaatit merkitsevät termien merkitysten ja sisältöjen rajaavaa määrittelyä (esim. 30) tai termien lukeutumista joidenkin määritelmien tai termistöjen alle (esim. 31).

30. En nyt ole varma, mitä tuo *termi* alkuopetus pitää **sisällään**.
31. – – ei kuulu tuohon politisoivan vihapuhetermin **alle**.

Diskurssiprosodialuokat **kehitys ja muutos** (16) sekä **määrä ja intensiteetti** (16) ovat kollokaattimäärältään neljänneksi suurimmat luokat (ks. kuvio 5). Diskurssiprosodialuokat kollokaatteineen ovat nähtävillä alla olevassa taulukossa 3.

TAULUKKO 3 Diskurssiprosodiat *kehitys ja muutos* sekä *määrä ja intensiteetti*.

KEHITYS JA MUUTOS	MÄÄRÄ JA INTENSITEETTI
MUUTTAA, UUSI, VAKIINTUA, KEKSIÄ, ALUNPERIN, KORVATA, VAIHTAA, ALKUPERÄINEN, NYKYISIN, NYKYÄÄN, SIJAAN, POISTAA, ENSIN, LANSEERATA, KEHITTÄÄ, TUODA	LIIAN, HIEMAN, IHAN, VÄHÄN, MELKO, KOKO, KOVIN, VARSIN, TAAS, PELKKÄ, LÄHINNÄ, AIVAN, EDES, OIKEIN, KANNATTAA, USEIN

Kehitys ja muutos -diskurssiprosodialuokka sisältää pääsääntöisesti verbejä, kuten verbit MUUTTAA, VAKIINTUA, KEKSIÄ, LANSEERATA ja POISTAA, jotka merkitsevät termien merkityksiin tai käyttöön liittyvää muutosta ja kehitystä. Luokkaan sisältyy myös adjektiivit UUSI ja ALKUPERÄINEN (esim. 32) sekä adverbit ENSIN (esim. 33), NYKYISIN ja NYKYÄÄN (esim. 34), sillä ne kaikki sisältävät tausta-ajatuksen muutoksesta ja kehityksestä. Diskurssiprosodialuokkaan sisältyy myös postpositio SIJAAN (esim. 35), joka merkitsee aineistossa kehotusta käyttää jotakin toista termiä toisen sijaan. Siten kollokaatti merkitsee myös termeihin ja niiden käyttöön liittyvää muutosta.

32. Taitaa **alkuperäinen** *termi* olla hurskastelija?
33. Opettele kretupelle **ensin** alan *termistö* ja sitten palaa asiaan.

34. **Nykyään** tuo vanha ideologinen *termi* on korvattu kansanomaisilla sutkautuksilla ja ministeriön virkamies keksii uusia ja vaihtelee muoti-ilmaisuja (hiilijalanjälki, kestävyysvaje).
35. Tutkija ehdottaa, että valeuutisen **sijaan** jatkossa käytetään *termiä* vastatieto – –

Diskurssiprosodialuokka *määrä ja intensiteetti* sisältää esimerkiksi intensiteetti-partikkelit IHAN, KOVIN, AIVAN, VARSIN ja MELKO sekä adverbina että partikkelina toimivat määrää tai intensiteettiä ilmentävät määritteet HIEMAN ja VÄHÄN. Nesessiivinen verbikollokaatti KANNATTAA merkitsee kehotusta, ei varsinaisesti välttämättömyyttä tai mahdollisuutta tehdä jotakin termiin liittyen (esim. 36). Tämän takia olen luokitellut sen tähän luokkaan merkitykseltään intensiivisenä verbinä. (Ks. VISK § 1562.) Olen luokitellut adverbien USEIN tähän luokkaan, koska se saa merkityksen 'vähän väliä, monta kertaa' (KS s.v. *usein*). Kollokaatti lukeutuisi merkityksellään toisaalta myös luokkaan *yleisyys*, koska se merkitsee termien usein tapahtuvaa eli yleistä käyttöä. (Esim. 37.) Luokka sisältää myös kollokaatin OIKEIN, koska se polyseemisena sanana saa aineistossa useimmiten merkityksen 'täysin, kunnolla' (KS s.v. *oikein*) ja toimii intensiteettipartikkelina (esim. 38). Olen luokitellut määrää ja intensiteettiä ilmaisevat kollokaatit yhteen ilman erottelua omiksi luokikseen (ks. myös samantapaista jaottelemaa käyttävä Hakkala 2020). Olen tehnyt tämän valinnan, sillä määrää ja intensiteettiä ilmentävät kollokaatit esiintyvät aineistossa myös yhdessä (IHAN + VÄHÄN) (esim. 39). Tämän lisäksi joillain kollokaateilla on aineistossa kaksi eri tehtävää, kun ne ilmentävät sekä määrää (VÄHÄN *tarkkuutta*, esim. 39) että adjektiivin ominaisuuden suuruutta ja intensiteettiä (VÄHÄN *epäselvä*, esim. 40).

36. **Kannattaa** aina selvittää ensin *termi* mistä puhuu.
37. Palstalla on **usein** käytetty *termiä* gang stalking, joukkovainonta – –
38. Ehkäpä nykyaikainen *termi* brändäys ei **oikein** avaudu.
39. Ihan vähän tarkkuutta tähän *termiin*.
40. Sori, mutta **vähän** epäselvä *termi*.

Kolme seuraavaksi suurinta, yli kymmenen kollokaatin diskurssiprosodialuokkaa ovat luokat ***tiede ja teknologia*** (15), ***uskonto*** (15) sekä ***media ja viestintä*** (12) (ks. kuvio 5). Olen jakanut diskurssiprosodialuokan *tiede ja teknologia* kahteen alaluokkaan ***tiede*** (13) ja ***liikenneteknologia*** (2) sekä ***viestintä ja media*** -diskurssiprosodialuokan alaluokkiin ***viestintä*** (8) ja ***media*** (4). Nämä kolme diskurssiprosodialuokkaa ja niihin luokittamani kollokaatit ovat nähtävillä seuraavalla sivulla olevassa taulukossa 4.

Diskurssiprosodialuokkaan *tiede ja teknologia* sisältyy *tiede*-alaluokan mukaisesti esimerkiksi substantiivit FYSIIKKA, PSYKOLOGIA, TUTKIJA ja ALA. Substantiivi ALA merkitsee aineistossa tieteenalaa, kuten lääketiedettä, mikä on tulkittavissa esimerkin (41) kotekstissa ilmenevistä sanoista (*bakteeri-infektiosta* ja *bakteeri-tartunnasta*). Olen luokitellut *tiede*-alaluokkaan myös adjektiivit JURIDINEN, LÄÄKETIETEELLINEN ja TIETEELLINEN sekä substantiivin SARJA, joka merkitsee aineistossa laskennallista joukkoa ($n+1$) (esim.

42). *liikenneteknologia*-alaluokkaan luokitteleni substantiivit *LIIKENNEYMPYRÄ* ja *TOYOTA* tuovat luokkaan teknillisyyden näkökulmaa.

41. – – puhut siis mitä ilmeisimmin bakteeri-infektiosta eli bakteeri-tartunnasta, mutta kun et tunne **alan terminologiaa**, väität sen olevan samalla tulehdus mikä ei ole sama asia.
 42. – – se *jäännöstermi* on itseisarvoltaan pienempi kuin **sarja** (n+1).

TAULUKKO 3 Diskurssiprosodiat *tiede ja teknologia, uskonto* sekä *viestintä ja kommunikaatio*.

<i>TIEDE JA TEKNOLOGIA</i>	<i>USKONTO</i>	<i>VIESTINTÄ JA MEDIA</i>
<p><i>Tiede</i></p> <p>TIEDE, FYSIIKKA, PSYKOLOGIA, LÄÄKETIEDE, LÄÄKETIETEELLINEN, TIETEELLINEN, JURIDINEN, TUTKIJA, EVOLUUTIO, ILMIÖ, ALA, ABORTTI, SARJA</p> <p><i>Liikenneteknologia</i></p> <p>LIIKENNEYMPYRÄ, TOYOTA</p>	<p>RAAMATULLINEN, TEOLOGINEN, USKONNOLLINEN, LUTERILAINEN, PYHÄ, KRISTILLINEN, USKOVA, ALA, PAAVALI, ATEISMI, HENKI, KASTE, AVIOLIITTO, KREATIONISTI, RAAMATTU</p>	<p><i>Viestintä</i></p> <p>PUHUTTAA, SELITTÄÄ, PUHUA, KESKUSTELLA, AVATA, ILMAISTA, KUTSUA, KESKUSTELU</p> <p><i>Media</i></p> <p>YLE, MEDIA, ARTIKKELI, SIVU</p>

Diskurssiprosodialuokka *uskonto* sisältää esimerkiksi adjektiivit RAAMATULLINEN ja LUTERILAINEN sekä substantiivit ATEISMI, HENKI ja AVIOLIITTO. Substantiivi AVIOLIITTO merkitsee aineistossa uskonnollista toimitusta (esim. 43) ja HENKI henkistä elämää ja sielua (esim. 44). Edellisen *tiede ja teknologia* -diskurssiprosodialuokan lisäksi olen luokitellut poikkeuksellisesti myös tähän luokkaan substantiivin ALA¹¹, sillä se saa aineistossa myös uskonnollisen merkityksen jumALA (esim. 45).

43. Jumalan perustamaa liittomuotoa on kylläkin kutsuttu *termillä avioliitto*.
 44. Raamattuun on vakiintunut *termit* isä, poika ja pyhä **henki**.
 45. Sana kolminaisuus on uusi *termi Jumalan* kolmelle persoonalle??

Diskurssiprosodialuokkaan *viestintä ja media* kuuluvat *viestintä*-alaluokan mukaisesti kommunikaatioverbit KUTSUA, PUHUA ja KESKUSTELLA sekä transitiiiverbi PUHUTTAA (*-UttA*-tunnus). Verbit saavat abstraktin merkityksen, koska termit ovat toiminnan abstrakteja osallistujia (ks. VISK § 445) – verbi AVATA saa esimerkin (46) tavoin

¹¹ Automaattinen lemmatisointi on tunnistanut kollokaatiksi osan sanasta: kollokaatti *ala* merkitsee aineistossa sekä *tieteenalaa* että *jumalaa*, minkä vuoksi olen luokitellut sen kahteen luokkaan.

aineistossa merkityksen 'selittää' (KS s.v. *avata*) ja toiminnassa partitiiviobjektina on termi (*termiä*). Viestinnän näkökulmaa diskurssiprosodialuokkaan tuo myös *media*-alaluokkaan luokittelemani substantiivit YLE, ARTIKKELI ja SIVU. Substantiivilla SIVU viitataan aineistossa esimerkin (47) tavoin nettisivuun.

46. – – lainattu teksti voi olla riittävä, kun *termiä avataan* hieman.

47. OWM:n *sivulla* ei edes mainita *termiä* kehitysyhteistyö.

Loput viisi diskurssiprosodialuokkaa, jotka sisältävät alle kymmenen kollokaattia, ovat *politiikka* (9), *havainnointi* (6), *hyödyntäminen ja käyttö* (5), *maat ja kielet* (5) ja *yleisyys* (4). Luokka *politiikka* sisältää poliittisen adjektiivin POLIITTINEN. Olen luokitellut tähän luokkaan myös substantiivit NATSI, VASEMMISTO, VIHERVASEMMISTO, PROPAGANDA ja VIHREÄ. Kollokaatti VIHREÄ toimii politiikan kontekstissa adjektiivin sijaan substantiivina, koska kollokaatilla viitataan poliittista puoluetta (vihreät) kannattavaan henkilöön (esim. 48). Olen luokitellut tähän luokkaan myös substantiivin PROPAGANDA vaihtoehdoisen *viestintä ja media* -luokan sijasta, koska kollokaatti saa vahvasti poliittisen merkityksen 'mielipiteenmuokkaukseen tähtäävä opin levittäminen' (KS s.v. *propaganda*). Olen luokitellut tähän diskurssiprosodialuokkaan myös substantiivit HAITTAMAAHANMUUTTO, MAAHANMUUTTO ja MAAHANMUUTTAJA (esim. 49), koska ne esiintyvät aineistossa pääsääntöisesti poliittisessä kontekstissa ja saavat siten myös poliittisen merkityksen.

48. En ihmettele, ei vassut ja *vihreät* edes tiedä mitä termi talous tarkoittaa.

49. Persu rinnastaa *maahanmuuttajan* eläinkunnassa vallitsevaan *termiin* vieraslaji.

50. Olen netissä *törmännyt* sellaiseen *termiin* kuin hoitolisä.

51. Aro itse tuo *termin esille* YLE-keskusteluohjelmassa.

Diskurssiprosodialuokka *havainnointi* sisältää tiedon saantia ja havainnointia merkitsevän havaintoverbin KUULLA sekä verbit LÖYTYÄ ja TÖRMÄTÄ. Verbi TÖRMÄTÄ saa aineistossa esimerkin (50) tavoin myös abstraktimman merkityksen 'kohdata, tavata' (KS s.v. *törmätä*), koska toiminnan abstraktina osallistujana (totaaliobjektina) on termi (*termiin*) (ks. VISK § 445). Luokkaan sisältyy myös adverbit ESIIN, ESILLE ja ESILLÄ, sillä ne merkitsevät, että termejä voidaan havaita ja ne tulevat esiin tietyissä käyttötilanteissa (esim. 51).

Diskurssiprosodialuokka *hyödyntäminen ja käyttö* sisältää verbit KÄYTTÄÄ, LAINATA ja VILJELLÄ (esim. 52), jotka merkitsevät aineistossa termien käyttöä ja hyödyntämistä. Verbi LAINATA saa merkityksen 'esittää toisen lausuma' (KS s.v. *lainata*), joka merkitsee myös termin hyödyntämistä (esim. 53). Diskurssiprosodialuokka sisältää myös termien käyttöä ilmentävät substantiivit KÄYTTÖ ja KÄYTTÄJÄ.

52. – ei käytä *termiä* homoseksuaalisuus, mutta **viljelee** termiä seksuaalinen suuntautuminen.
53. Nimitys muuttuu hyvään muotoon **lainatessaan** Karl Marxin *lisäarvo-termiä*.
54. *Termin* alkuperä on portugalilainen **kielen** sana *casta*.

Diskurssiprosodialuokkaan *maat ja kielet* sisältyvät adjektiivit ENGLANNINKIELINEN ja SUOMENKIELINEN sekä erisnimiset paikannimet, maat, eli substantiivit ENGLANTI ja KREIKKA. Olen luokitellut tähän luokkaan myös substantiivin KIELI, jonka voisi luokitella toisaalta merkityksellään myös luokkaan *viestintä ja media*. Olen lukenut kollokaatin kuitenkin tähän luokkaan, koska useimmiten sillä esimerkin (54) tavoin viitataan aineistossa jonkin maan kansan tai väestöryhmän kieleen kuin esimerkiksi johonkin kielimuotoon.

Diskurssiprosodialuokka *yleisyys* on pienin kaikista diskurssiprosodialuokista, sillä se sisältää vain noin 2 % kaikista analysoiduista kollokaateista. Luokkaan sisältyvät adjektiivit YLEINEN, VIRALLINEN ja KANSAINVÄLINEN sekä adverbi YLEISESTI. Adjektiivikollokaatti VIRALLINEN merkitsee yleisesti tunnettua termiä (esim. 55). Olen luokitellut tähän luokkaan myös adjektiivin KANSAINVÄLINEN, koska saa merkityksen 'eri kansojen välinen, niille yhteinen' (esim. 56), ja siten kollokaatti merkitsee termien käytön ja tuntemisen yleisyyttä eri kansojen ja yhteisöjen välillä.

55. Liikenneympyrä on **virallinen termi**, jonka laki mainitsee.
56. Ei **kansainvälinen** politiikka edes käytä sellaista *termiä*.

Viimeisimpänä avaan kollokaattien luokitusta *luokittelemattomat*. Diskurssiprosodialuokkiin luokittelemattomia kollokaatteja ovat esimerkiksi substantiivit ALOITTAJA ja ALOITUS, jotka viittaavat Suomi24-verkkokeskusteluun. Olen luokitellut osaksi tätä luokkaa myös asennetta ilmaisevat adverbit OIKEASTAAN, TUOLLA ja TOSIN, interjektio VOI, dialogipartikkelit JOO, KIITOS ja NO sekä pronominin ERÄS.

Termien diskurssiprosodiaa ja luokittelemiani 13 diskurssiprosodialuokkaa voidaan verraten tarkastella Lehdon (2018) muodostamiin semanttisiin luokkiin, joiden avulla, klustereiden¹² lisäksi, hän tarkastelee väitöksessään japaninsuomalaisten kielipuhetta (kielidiskursseja) eri kieliin (japani, suomi ja englanti) liittyen. Lehdon (2018: 174–175) tutkimuksessa suurin semanttinen luokka on *kieli ja kansallisuus*, kun taas tässä tutkimuksessa samantapainen luokitus *maat ja kielet* kuuluu pienimpiin luokkiin (ks. kuvio 5). Tämä selittynee sillä, että Lehdon tutkimuskohteena on puhe eri kielistä, kun taas tässä tutkimuksessa tarkastellaan puhetta termeistä eli sanastoltaan erikoistuneesta kielimuodosta (erikoiskielistä). Koska tarkasteltavat kielet ovat lähtökohdiltaan hyvin erilaista, lukeutuu Lehdon (2018) tutkimuksessa suurimpiin luokkiin odotetustikin kieltä, kansallisuutta ja ihmisiä käsittävät luokat. Tässä tutkimuksissa olen

¹² Klusterit (*n*-grammit) ovat leksikaalisia myötäesiintymisrakenteita, jotka muodostuvat useasta, usein kolmesta tai sitä useammasta, sanasta (Jantunen 2004: 19; Lehto 2018: 81).

luokitellut ihmisiä merkitsevät kollokaatit (esim. TUTKIJA, VIHREÄ ja PAAVALI) tutkimusaiheen vuoksi alakohtaisiin eli erikoisaloja ja niiden termejä kuvaaviin luokkiin (*uskonto, politiikka ja tiede ja teknologia*). Sen sijaan tämän tutkimuksen suurimmat luokat ovat *arvottaminen ja oikeellisuus* sekä termeihin ja niiden merkityksen sekä sisällön määrittelyyn läheisesti liittyvä luokka *määrittely ja rajaus*. Lehto (2018: 180–181) käyttää myös arvottamista ilmentävää luokkaa *arvo ja laatu*, vaikka se ei lukeudukaan hänen tutkimuksessaan suurimpiin luokkiin.

Tutkimusten välillä on havaittavissa myös yhteneväisyyttä suurimmissa luokituksissa: molemmissa tutkimuksissa on kielenkäytön varmuuteen liittyvä luokka kolmen suurimman luokan joukossa. Lehto (2018: 176–177) käyttää luokasta nimeä *epävarmuus ja varmuus*, ja tässä tutkimuksessa luokka *hallitsemattomuus ja epävarmuus* ilmenee alaluokkana, osana luokkaa *omaksuminen ja hallinta*. Molemmat kieltä koskevat tutkimukset sisältävät luonnollisesti myös kielten käyttöön, viestintään ja kommunikointiin liittyvän luokan: Lehto (2018: 178–179) käyttää luokasta nimeä *kommunikointi*, kun luokka on tässä tutkimuksessa nimellä *viestintä ja media*.

Vaikka Pasasen (2015) korpustutkimus, liittyen ”tavallisten” eli yleiskielisten kielenkäyttäjien käsityksiin termeistä, ei ole menetelmällisesti CADS-tutkimus, on tutkimustuloksissa havaittavissa mielenkiintoinen yhteys tämän tutkimuksen luokkiin: Pasanen hyödyntää Helsingin Sanomien uutisista ja lukijoiden kommentista koostuvaa korpusaineistoa, josta hän on poiminut, minkä erikoiskielen termejä käytetään ja mistä keskustellaan eniten. Pasanen (2015: 181) on luokitellut termit erikoisaloittain luokkiin, ja kiinnostavaa on se, että kommentoijat käyttivät ja keskustelivat termeistä uskonnon, politiikan ja terveydenhuollon konteksteissa. Myös tässä tutkimuksessa termeistä keskustellaan näiden erikoisalojen konteksteissa, mistä kertoo diskurssiprosodialuokat *uskonto, politiikka* sekä *tiede ja teknologia* – luokassa *tiede ja teknologia* terveydenhuollon näkökulma ilmenee kollokaattien LÄÄKETIEDE, LÄÄKETIETEELLINEN, ABORTTI ja PSYKOLOGIA kautta. Pasasen (2015: 182) mukaan edellä mainitut erikoisalat aiheineen ovat niin sanottuja jokapäiväisen viestinnän ja keskustelupalstojen kestoaiheita. Tämän vuoksi näiden erikoisalojen termit päätyvät usein keskusteluun, mikä osaltaan vahvistuu tämän tutkimuksen diskurssiprosodialuokkien kautta.

4.2 Kielidiskurssien analyysi

Olen analysoimieni diskurssiprosodioiden kautta hahmottanut neljä kielidiskurssia, jotka kuvaavat, miten termeistä keskustellaan. Puhun kielidiskursseissa termeistä välineinä, eräänlaisina apukeinoina ja asioina, joita käytetään viestinnässä eri tavoin ja eri syistä – Kielitoimiston sanakirjan (KS s.v. *väline*) mukaan väline on 'jossakin apuna käytettävä asia, apukeino'. Esimerkiksi Lehto (2018) käyttää väitöksessään substantiivina *väline* puhuessaan kielistä kommunikaation välineinä. Kotimaisten kielten keskus (2022) käyttää myös substantiivina *käyttöväline* puhuessaan kielimuodoista käytössä. Neljä vallalla olevaa kielidiskurssia termeihin liittyen ovat:

1. *Termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä*
2. *Termit arvottavina ja arvottomuuden luomisen välineinä*
3. *Termien hallitsemattomuus yleiskielessä*
4. *Termit muuttuvina ja yleistyvänä viestinnän välineinä*

Analysoimani kielidiskurssit sisältävät useamman eri diskurssiprosodialuokan aineksia. Tässä luvussa käyn läpi nämä kielidiskurssit. Avaan alussa yleisesti kielidiskurssien sisältöä ja kuvaan, mitkä diskurssiprosodialuokat ilmentävät vahvimmin kutakin kielidiskurssia. Tämän jälkeen käyn läpi tarkemmin kielidiskurssin sisällä olevat moniääniset näkökulmat aineistoesimerkein. Aineistoesimerkeissä olen *kursivoinut* noodit ja **vahventanut** kollokaatit. Tekstin sisällä kollokaatit on kirjoitettu KAPITEELEIN.

4.2.1 Termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä

Aineistosta syntyy keskustelua siitä, kuka termejä käyttää ja kuka ei sekä missä niitä käytetään ja missä ei. Keskusteluiden kautta hahmottuu myös, millaisina termien ominaisuudet viestinnässä nähdään. Termeistä keskustellaan siten, että niitä käytetään erikoisalojen viestinnässä ja niillä on erikoisalakohtainen täsmällinen merkitys. Puhun analyysissä selkeyden vuoksi erikoisaloista. En siis erittele tarkemmin, puhutaanko esimerkiksi tietyn opin, tieteen, näkemyksen, harrastuksen tai ammatin termeistä (ks. myös Tyysteri 2009: 13; Satokangas 2021: 39). Termit nähdään kielidiskurssissa myös kaikille kielenkäyttäjille yhteisinä eli yleiskielisinä viestinnän välineinä. Erotan analyysissäni kielentutkimuksille tyypillisesti erikoiskielen ja yleiskielen toisistaan. Puhuessani yleiskielestä tarkoitan sanastoltaan yleispätevää kieltä, jota käytetään ja ymmärretään eri kielenkäyttäjien kesken niin puhuttaessa kuin kirjoittaessa. (Ks. Satokangas 2021: 52.)

Kielidiskurssissa tulee ilmi kaksi näkökulmaa termeihin liittyen. Näkökulmat ovat usein läsnä samanaikaisesti keskustelijoiden puheessa: termit ovat erikoisalojen

viestinnän välineitä, joita käytetään myös yleiskielisessä viestinnässä. Hahmotan näiden kielidiskurssien läheistä suhdetta toisiinsa siten, että olen yhdistänyt kielidiskurssit yhteen ja käyn kielidiskurssia läpi dialogisesti kahtena alalukuna. Alaluvuissa ilmenee siis näkökulmat termeistä *erikoisalojen täsmällisinä* ja *yleiskielisen viestinnän välineinä*. Kielidiskurssia tuovat esiin aineistosta vahvimmin diskurssiprosodialuokat *käyttö ja hyödyntäminen* (erityisesti kollokaatit KÄYTTÖ, KÄYTTÄÄ ja KÄYTTÄJÄ) ja odotetusti diskurssiprosodialuokat *yleisyys, tiede ja teknologia, politiikka* sekä *uskonto*. Kielidiskurssi on useamman luokan kautta myös suurin aineiston kielidiskurssi.

4.2.1.1 Termit erikoisalojen täsmällisinä viestinnän välineinä

Keskustelijat tunnistavat ja pyrkivät määrittelemään sekä erottelemaan keskustelusta hyvinkin tarkasti, mitkä käytetyt termit kuuluvat milläkin erikoisalalla käytettävään kieleen. Keskustelijat myös tuovat esiin sen, eroavatko erikoisalot ja niiden termit toisistaan. Toisin sanoen termeistä keskustellaan aineistossa hyvin asiantuntevasti ja tarkasti. Esimerkissä (57) termien erottelu alakohtaisesti ilmenee *eroaa*-verbistä, kun keskustelija toteaa, että *käytännön FYSIIKKA ja erityisesti radiotekniikka termi eroavat matematiikasta*. Esimerkissä keskustelija tuo erotteluun tarkkuutta *erityisesti*-adverbilla, jolla keskustelija pyrkii ilmaisemaan, minkä termin käyttö *erityisesti* eli etenkin ('etenkin', KS s.v. *erityisesti*) eroaa jonkin toisen erikoisalan kielessä käytettävästä termistä.

57. Käytännön **fysiikka** ja erityisesti radiotekniikka *termi* eroaa matematiikasta.

58. *Termiä* käytetään **psykologiassa** ja psykiatriassa; yksityiskohtaiset PTSD-kriteerit on esitetty KV-tautiluokituksessa ICD-10 psykiatrian osassa.

Esimerkissä (58) keskustelija määrittelee termien käyttöä ja toteaa transitiivilauseella, että *termiä käytetään PSYKOLOGIASSA ja psykiatriassa*. Termeillä nähdään olevan siis hyvin täsmällinen ja erikoisalakohmainen merkitys, mikä ilmenee, kun keskustelija täydentää puolipisteen (;) jälkeen transitiivilauseella, että *yksityiskohtaiset PTSD-kriteerit on esitetty KV-tautiluokituksessa ICD-10 psykiatrian osassa*. Keskustelija ilmentää termin merkityksen tarkkuutta *yksityiskohtainen*-adjektiivilla. Termin välineellisyyttä viestinnässä ilmentää puolestaan passiivimuotoinen *käytetään*-verbi ja termin toimiminen lauseessa partitiiviobjektina (*termiä käytetään*). Termi siis sisältää erikoisalan viestinnässä hyödynnettävää tarkkaa informaatiota, minkä vuoksi termiä käytetään erikoisalakohteisesti viestinnässä.

Näkökulma termien erikoisalalle ominaisesta ja täsmällisestä merkityksestä vahvistuu esimerkissä (59): Keskustelijan mukaan aborttia tulee käsitellä lakimuutoksessa erikoisalojen (LÄÄKETIEDE, oikeustiede ja yhteiskuntatiede) termein. Keskustelijan mukaan abortista puhuttaessa kyse on sekä lääketieteellisestä toimenpiteestä että yhteiskunnallisesta oikeudesta, minkä vuoksi hän vaatii *pitää*-modaaliverbillä, että asiaa on

käsiteltävä erikseen kyseisten erikoisalojen termeillä. Puheessa vahvistuu se, että erikoisalakohteisilla termeillä on oma tapansa ymmärtää ja jäsentää asioita.

59. Ihan kuin abortti olisi pelkästään joku moraalikysymys, vaikka se on ihan lääketieteellinen toimenpide ja yhteiskunnallinen oikeus, johon on omat syynsä. Lakimuutoksessa pitää silloin myös käsitellä asiaa **lääketieteellisin**, oikeustieteellisin ja yhteiskuntatieteellisin *termein*.

Termeistä keskustellaankin tarkkuuden ja täsmällisyyden näkökulmasta. Nämä ominaisuudet liitetään termeihin, mitä ilmentävät aineistossa adjektiivikollokaatit TARKKA ja TÄSMÄLLINEN. Koska termit nähdään merkitykseltään täsmällisinä ja tarkkoina (esim. 58–59), niistä odotetusti keskustellaan siitä näkökulmasta, että ne ovat hyödyllisiä viestinnän välineitä eli tarkan informaation välittäjiä erikoisalojen viestinnässä. Näkökulma vahvistuu esimerkistä (60), jossa keskustelija muodostaa *olla-verbillä* termiä kuvailevan kopulalauseen TÄSMÄLLINEN *termi on tärkeä tieteen väline*. Kopulalauseen substantiivilausekkeessa *tärkeä tieteen väline* termin välineellisyys ilmenee substantiivissa *väline* ja termin hyöty substantiivin adjektiivimääritteestä *tärkeä*.

60. – – olen eri mieltä tuosta aikarajasta tai tarpeellisuudesta, koska **täsmällinen** *termi* on tärkeä tieteen väline.

Näkökulma termeistä tarkkoina ja arvokkaina viestinnän välineinä on mainittu melko tuoreeltaan myös esimerkiksi Hakalan (2020: 54) tutkimuksessa, jossa hän on tutkinut insinöörien erikoiskieleen liittyviä puhumisen tapoja. Tutkimuksen mukaan insinöörikieliet nähdään kielinä, joita määrittelevät pitkälti niiden termistöt. Hakalan tutkimuksessa myös insinöörialan ammattilaiset pitävät erikoisalansa termistöä välttämättömänä, jotta täsmällinen informaatio välittyy alan jäsenten keskuudessa.

Esimerkissä (61) keskustelija toteaa, että *täsmäntämä monimutkaisuus* -termiä käyttää nimenomaan KREATIONISTI eli henkilö, joka uskoo jonkinlaiseen luomisoppiin.¹³ Esimerkissä vahvistuu se, että termeillä nähdään olevan täsmällinen erikoisalakohtainen käyttöyhteys. Termin välineellisyys ja käyttö viestinnässä ilmenee esimerkistä *käyttää*-verbistä. Tarkemmin sanottuna relatiivilause *jota* KREATIONISTI *käyttää* määrittää päälauseen substantiivia eli termiä: partitiivimuotoinen *jota*-relatiivipronomini viittaa termiin, ja termiä määritellään sen käytön kautta. Kielenkäyttäjä (KREATIONISTI) siis käyttää termiä viestinnässä, kun hän haluaa välittää kreationismin opin mukaista informaatiota.

61. Täsmäntämä monimutkaisuus on *termi*, jota **kreationisti** käyttää.

¹³ Suomen evankelisluterilainen kirkko 2022.

Sen lisäksi, että keskustelussa termit nähdään täsmällisen informaation välittäjinä, tulee puheessa ilmi mielenkiintoisesti toinen motiivi, miksi termejä käytetään erikoisalojen viestinnässä: termeillä vaikuttaminen. Esimerkin (62) tavoin tutkijoiden käyttämä *evoluutio*-termi nähdään ideologialtaan erilaisena kuin uskonnon käsitys, koska keskustelija luonnehtii evoluutiota saduksi. Hänen mukaansa satujen eli evoluution tutkijat ovat ateisteja, jotka käyttävät *evoluutio*-termiä pyrkiessään vaikuttamaan uskovan käsitykseen asiasta (evoluutiosta): Keskustelijan mukaan *vaikea sanankäänne* ja termin hienous vaikuttavat korkealentoisuudellaan kuulijaan, ja näin *alkaa uskovan päässä fiiraamaan*. Adjektiivit *korkealentoinen* eli *lennokas* (KS s.v. *korkealentoinen*) ja *hieno* eli tulkiten sivistynyt (KS s.v. *hieno*) määrittävät termiä – toisin sanoen termi on *lennokas* eli epäselvä, sivistyneesti ilmaistu ja sitä kautta vaikuttava. Verbi *fiirata* on tulkitusti slangia *viirata*-verbistä, joka saa merkityksen 'heittää' (KS s.v. *viirata*), eli keskustelijan mukaan uskovan päässä alkaa heittämään. Idiomi *päässä heittää* ilmaisee, että keskustelijan ymmärryksessä ja tajunnassa on vikaa, koska hänen käsityksensä evoluutiosta alkaa muuttumaan. Merkitykseltään tarkoista termeistä keskustellaan vaikuttamisen näkökulmasta, mitä ilmentää esimerkissä (62) ja aineistossa esiintyvä substantiivikollokaatti PROPAGANDA. Kollokaatin merkitys onkin 'mielipiteenmuokkaukseen tähtäävä oppien, asenteiden levittäminen' (KS s.v. *propaganda*).

62. Sinun mielessä on paljon painoarvoa satujen tutkijoille, sillä evoluutio on pelkkä satu ja ateistin **propagandaa**, jossa *hieno termi* ja *vaikea sanankäänne* pyrkii osoittamaan niin korkealentoisesti, että vähemmästäkin se uskovan päässä alkaa jo fiiraamaan.
63. Kätevä *termi* muuten tuo maalittaminen. **Vihervasemmiston** poliitikoitan sitä käyttävät tavasti rakentaessaan uhriutuvaa marttyyrin imagoaan.

Esimerkissä (63) termejä käytetään vaikuttamiseen poliittisessa kontekstissa: Poliitikot, joita määritellään genetiivimuotoisella substantiivikollokaatilla VIHERVASEMMISTON poliitikoiksi, hyödyntävät ja käyttävät *maalittaminen*-termiä. Poliitikot käyttävät termiä, jotta he saavat rakennettua *uhriutuvaa marttyyrin imagoaan*. Tällä toimella pyritään vaikuttamaan muiden käsitykseen puolueesta ja sen poliitikoista. Termien välineellisyys ja hyöty vaikuttavaan viestintään näkyy *käyttää-* ja *rakentaa-*verbeistä, eli termeillä ja niiden käytöllä rakennetaan puolueelle haluttua imagoa.

Vaikka keskusteluissa ilmenee, että termeillä on täsmällinen käyttöyhteys, ovat jotkut termit yleistyneet käyttöön useamman erikoisalan viestintään. Esimerkissä (64) keskustelija ilmaisee *fasismi*-termiin kuuluvia merkityksiä omistuslauseella *sanalla "fasismi" on kolme perusmerkitystä – adessiivisijainen substantiivilauseke sanalla "fasismi" ilmaisee omistusta*. Termi on siis käytössä kolmessa kontekstissa, koska keskustelija määrittää termiä adjektiiveilla *historiallinen*, *filosofinen* ja POLIITTINEN. Koska termeillä on täsmällinen käyttöyhteys ja merkitys (ks. esim. 59), odotetusti useammassa eri kontekstissa käytössä oleva termi saa myös useamman perusmerkityksen.

64. Sanalla "fasismi" on kolme perusmerkitystä: historiallinen (aloittaja jo kertoi), filosofinen termi ja **poliittinen** käyttötermi.
65. Se on *uskontotermi* käytettynä **poliittisessa** kontekstissa.

Toisaalta erikoisalat myös ikään kuin lainaavat käyttöönsä toistensa erikoiskieliin kuuluvia termejä. Esimerkissä (65) keskustelija muodostaa *olla*-verbillä termiä kuvailevan kopulalauseen *se on uskontotermi*. Hänen mukaansa siis *uskontotermi* on käytössä kontekstissa, kielenkäyttötilanteessa, joka on POLIITTINEN.

Termejä nähdään käytettävän yhteisesti eri erikoisalojen viestinnässä. Mikäli kuitenkin erikoisalojen tiedot ja näkemykset nähdään keskenään ristiriitaisina, ei termien sekoittumista pidetä suotavana. Ristiriitaisten termien käytöstä huomautetaan keskusteluissa. Esimerkissä (66) keskustelijan viestintää kuvataan transitiivilauseella *olet näköjään siirtynyt puhtaasti uskonnolliseen saarnaan*. Puhuttelu ilmenee transitiivilauseessa verbin perfektimuodosta *olet siirtynyt*, tarkemmin sanottuna verbin yksikön 2. persoonapäätteestä (-t). Keskustelija on siirtynyt *puhtaasti* eli täysin 'täysin, kokonaan', KS s.v. *puhtaasti*) uskonnolliseen saarnaan, jolla todennäköisesti tarkoitetaan keskustelupalstan kontekstissa läksytystä tai moittivaa puhetta ('läksytys, moittiva puhe', KS s.v. *saarna*). Mikäli halutaan pysyä täysin uskonnollisessa kontekstissa, ei tieteen termejä tule sekoittaa uskonnolliseen puheeseen – olettaenkin tieteen ja uskonnon näkemykset ja termit ovat merkityksiltään erilaiset. Transitiivilauseessa *vielä kun jätät tieteen käyttämän terminologian pois* keskustelijaa puhutellaan *jätät*-transitiiviverbin yhteydessä yksikön 2. persoonapäätteellä (-t). *pois*-adverbi ilmentää termien käytön rajaamista, mitä painottaa *mitenkään*-adverbi: termejä ei tule sekoittaa keskenään missään tapauksessa tai millään tavalla ('missään tapauksessa, millään tavalla', KS s.v. *mitenkään*). Keskustelija perustelee tämän sillä, että näin keskustelijan uskottavuus kohenee, mikä vahvistaa uskonnon ja tieteen termien ristiriitaisuutta.

66. Olet näköjään siirtynyt puhtaasti uskonnolliseen saarnaan. Vielä kun jätät tieteen **käyttämän terminologian** pois, niin hyvä tulee. Ainakin uskottavuutesi paranee, kun olet rehellisesti sitä mitä olet, sekoittamatta tiedettä asiaan mitenkään.

Keskusteluissa ei varsinaisesti kuitenkaan rajata sitä, että termejä tulisi käyttää ainoastaan erikoisalojen viestinnässä. Esimerkistä (66) ilmenee kontekstin huomioon ottaen, että termejä käytetään ja kommentoidaan Suomi24-keskustelupalstalla: termin käyttäjää puhutellaan palstan keskustelijana, mikä ilmenee verbien *olet* ja *jätät* yksikön 2. persoonapäätteistä (-t). Kontekstina on eri kielenkäyttäjille yhteinen viestintäympäristö, jossa keskustelija käyttää uskonnon ja tieteen termejä. Aineistossa termeistä keskustellaan siitä näkökulmasta, että niitä käytetään myös erikoisalojen ulkopuolella. Avaan tätä keskustelua seuraavassa kielidiskurssin alaluvussa *termit yleiskielisen viestinnän välineinä*.

4.2.1.2 Termit yleiskielisen viestinnän välineinä

Erikoisalojen termejä nähdään käytettävän sanastoltaan kaikille ymmärrettävässä eli yleiskielisessä viestinnässä. Esimerkissä (67) keskustelija kuvaa *olla*-verbillä ja kopulauseella termiä: *upotuskaste on täysin RAAMATULLINEN termi. täysin-intensiteettipartikkeli määrittää asteen, eli termi kuuluu kokonaan ('vallan, kokonaan', KS s.v. täysin) uskonnon erikoiskieleen. Keskustelijan mukaan termi on myös käytössä kansan keskuudessa aivan YLEISESTI. Hän tarkoittanee adverbilausekkeella aivan YLEISESTI, että upotuskaste-termi on käytössä kielenkäyttäjille yhteisessä yleiskielessä.*

67. Upotuskaste on täysin raamatullinen termi. Tuota termiä käytetään kansan keskuudessa aivan **yleisesti**.
68. "Ei potentiaali ole mitään lääketieteen erikoissanastoa, se on ihan tavallinen ja **yleisessä** käytössä oleva termi, erikoissana."

Keskusteluissa tulee myös mielenkiintoisesti ilmi, että termit nähdään yleiskielisen viestinnän välineinä, eräänlaisina yleiskielessä ilmenevinä erikoissanoina. Yleiskielessä käytettävien termien ei siis tarvitse kuulua erikseen minkään erikoisalan kieleen. Esimerkissä (68) keskustelija kieltää, että *potentiaali*-termi ei kuulu lääketieteen erikoissanastoon. Hän muodostaa *olla*-verbillä termin käyttöä kuvailevan kopulauseen *se [termi] on ihan tavallinen ja yleisessä käytössä oleva termi, erikoissana*. Keskustelija luonnehtii termin käyttöä adjektiivikollokaatilla YLEINEN ja itse *potentiaali*-termiä adjektiivilla *tavallinen*. Tällainen termien erottelu erikoiskielten ja yleiskielen sanaston välillä vahvistaa toisaalta sitä, että erikoisalojen termeillä nähdään olevan täsmällinen ja ominainen erikoisalakohmainen merkitys (ks. luku 4.2.1.1, esim. 57–58). Näin ollen erikoisalojen termit halutaan epäilemättä erotella yleiskielen termeistä.

Esimerkissä (69) ilmenee, että termit ovat jopa välttämättömiä yleiskielisessä viestinnässä. Termit ovat hyödyllisiä, kun on tarve kuvata asioita niin, että haluttu tarkka merkitys, kuten esimerkiksi (69) kirkon asema valtionkirkkona, tulee viestissä varmasti ilmi. Termien käyttöä pidetään välttämättömänä, mitä ilmentää esimerkiksi *nessessiivinen verbirakenne pitää KUVATA – kirkon asemaa pitää KUVATA jollakin termillä*. Kyseinen verbirakenne on modaalinen ja nollapersoonassa, joka ilmentää yleisyyttä, eli kaikkien kielenkäyttäjien tulee käyttää puheessa jotain termiä. Termi toimii adessiivijaisena *termillä*-adverbiaalina, mikä ilmentää sen toimimista välineenä ja keinoa välittää viestintään tarkka merkitys. Keskustelija ei myöskään määrittele itseään uskonnollisen yhteisön jäseneksi tai aiheen asiantuntijaksi, vaan hän käyttää puheessaan *[minä] itse*-indefiniittipronominia. Tämä antaa hänestä niin sanotun "tavallisen" eli yleiskielisen keskustelijan kuvan.

69. Samaan tapaan kirkon asemaa pitää **kuvata** jollakin *termillä*. Itse käytän termiä valtionkirkko.

70. Narsistisesti käyttäytyvä lienee *termi*, jota voi **käyttää** muutkin kuin ammattilaiset, koska siinä ei sitten tehdä "keittiödiagnoosia" vaan kuvataan, millaista käytös on.

Esimerkissä (70) termien käyttöä ei kuvata välttämättömänä, vaan mahdollisena modaalisen *voida*-verbin avulla – jota [*termiä*] voi KÄYTTÄÄ *muutkin*. Keskustelija ilmaisee, että kyseessä on erikoisalan (psykologian) termi, jota aiheen eli narsismin kuvaamisessa voi hyödyntää muutkin. Liitepartikkeli *-kin* (*muutkin*) ilmentää sitä, että psykologiaa tietämättömät voivat myös KÄYTTÄÄ termiä. Modaalinen verbirakenne voi KÄYTTÄÄ ilmaisee myös sallivuutta termin käyttöön yleiskielessä. Keskustelija ei tosin ole tästä aivan varma, mikä ilmenee *lienee*-partikkelista, eli termiä voi luultavasti ('luultavasti', KS s.v. *lienee*) hyödyntää viestinnässään muutkin. Termejä pidetään hyödyllisinä viestinnän välineinä kaikille, ei vain erikoisalaa tunteville kielenkäyttäjille. Yleiskieliset keskustelut voivat koskea erikoisalakohdaisia aiheita, ja siten viestinnässä käytetään myös aiheeseen liittyviä termejä (ks. luku 4.2.1.1, esim. 66).

Termien täsmällisyys ja sen tuoma hyöty yleiskieliselle viestinnälle ilmenee myös esimerkissä (71): Keskustelija ilmaisee inessiivisijaisella E-infinitiivillä *korostaessani* sitä, milloin hän termiä nimenomaan käyttää. Hän käyttää *lapsiuhri*-termiä silloin, kun hän haluaa korostaa *vallanalaisuutta ja riippuvuutta huolijasta*. Hänen käyttämänsä termi on siis JURIDINEN. Keskustelija hyödyntää termiä, jotta hän saa ilmaistua viestiinsä haluamansa juridisen merkityksen. Kontekstin huomioiden keskustelu tapahtuu Suomi24-keskustelupalstalla, ja keskustelija käyttää itsestään *minä*-persoonapronominia. Tämä antaa hänestä kuvan "tavallisena" eli yleiskielisenä keskustelijana, joka ei ole juridiikan erikoiskielen asiantuntija.

71. Minä taas käytän *lapsiuhri*-termiä korostaessani **juridista** vallanalaisuutta ja riippuvuutta huolijasta.
72. Kun sinä haluat perustella asian **lääketieteellä**, niin käytä lääketieteen *termejä* ja faktaa.

Keskustelijoita toisaalta myös käsketään hyödyntämään termejä, kun he puhuvat esimerkiksi johonkin erikoisalaan liittyvästä asiasta: Esimerkissä (72) keskustelijaa puhutellaan *sinä*-persoonapronominilla, puhutteluilmauksella, ja käsketään imperatiivimuotoisella *käytä*-verbillä hyödyntämään termejä, kun hän haluaa perustella ansa erikoisalakohdaisella (LÄÄKETIEDE) tiedolla. Termien kautta perustelut pohjautuvat tietoon ja ovat todenperäisempiä – termit rinnastetaan *ja*-rinnastuskonjunktioilla faktaan (*termejä ja faktaa*). Toisin sanoen esimerkeistä (71) ja (72) ilmenee, että termit toimivat välineinä, kun halutaan välittää tietoa ja tietty merkitys viestintään: termi on esimerkeissä käytön kohde, paritiiviobjekti (*käytän lapsiuhri-termiä ja käytä lääketieteen termejä*). Voidaan kiinnostavasti havaita, että erikoisalakohdaisia termejä ei tule sekoittaa, jos erikoisalat nähdään tiedoiltaan ristiriitaisina, jotta viestin uskottavuus säilyy (ks. luku 4.2.1.1, esim. 66). Termejä tulee kuitenkin käyttää puhuttaessa erikoisalaan liittyvästä tiedosta, jotta viestin uskottavuus puolestaan syntyy. Esimerkissä (72)

keskustelijaa puhutellaan Suomi24-keskustelupalstalla *sinä*-persoonapronominilla, mikä antaa hänestä kuvan yleiskielisenä keskustelijana – näkemystä vahvistaa myös se, että yleiskieliselle keskustelijalle lääketieteen termit eivät todennäköisesti tule luonnostaan mukaan puheeseen, minkä vuoksi häntä käsketään käyttämään niitä.

Termit nähdään faktapohjaisina ja uskottavuuden luoja viestinnässä, mikä motivoi kielenkäyttäjiä hyödyntämään termejä yleiskielisessä viestinnässä. Näkökulma ilmenee esimerkissä (73): Keskustelijan mukaan *maallikko* eli yleiskielinen ja tavallinen ('ei-ammattilainen, tavallinen ihminen', KS s.v. *maallikko*) kielenkäyttäjä *käyttäytyy asiantuntijana*, kun hän *käyttää lääketieteen termejä*. Termit ovat välineitä, joita käyttämällä annetaan viestinnässä itsestä asiantunteva kuva – termit toimivat käytön kohteena, partitiiviobjektina (*lääketieteen termejä*). Verbi *käyttäytyä* ilmentää, että kielenkäyttäjä pyrkii esiintymään asiantuntijana, mutta ei sitä todellisuudessa ole. Tätä vastakkainasettelua vahvistaa se, että substantiivit *maallikko* ja *asiantuntija* asettuvat vastakkain virkkeessä.

73. Maallikko käyttää **lääketieteen** *termejä* ja käyttäytyy asiantuntijana.

74. Oman tietämättömyyden yrittää peittää hienosti **juridisella** ym. *ammattitermillä*.

Esimerkissä (74) keskustelijan mukaan ammattitermiä, kuten juridista termiä, käytetään haluttaessa *peittää* oma tietämättömyys juridiikkaan. Modaalinen verbirakenne *yrittää peittää* ilmaisee pyrkimystä piilottaa oma tietämättömyys. Termiä käytetään välineenä ja keinona, mitä ilmentää termin toimiminen adessiivisijaisena *ammattitermillä*-adverbiaalina. Termit nähdään varsin hyödyllisinä viestinnän välineinä, joilla pyritään kohentamaan kuvaa omasta erikoisalaan liittyvästä tietotaidosta – joko esimerkin (73) tavoin maallikosta asiantuntijaksi tai esimerkin (74) tavoin tietämättömyydestä aiheuttaen tietäväksi. Termit toimivat siis eräänlaisina tehokeinoina, kun on tarve vaikuttaa asiantuntevalta ja uskottavalta. Myös aiemmissa tutkimuksissa Pasanen (2015: 122) sekä Mielikäinen ja Palander (2014: 122) tuovat esiin näkökulman siihen, että jokapäiväisessä kielessä käytetään jo pelkkää *termi*-sanaa, kun halutaan ilmaista jokin asia täsmällisesti ja saada viestiin vakuuttavuutta.

Kielidiskurssin *termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä* päähavaintoina voidaan sanoa, että termit nähdään erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän kannalta täsmällisinä ja informatiivisina välineinä. Termien käyttöä tarvittaessa erikoisalakohtaisesti rajataan ja toisaalta pidetään yleistyneenä eri erikoisalojen välillä. Termit nähdään myös viestinnässä vaikuttamisen välineinä. Aineistosta tulee ilmi vahvemmin näkökulma termeistä viestinnän välineinä, joita käytetään arvottamiseen eri kielenkäyttäjien keskuudessa: kielidiskurssi ilmeneekin suurimman diskurssiprosoodian *arvottaminen ja oikeellisuus* kollokaattien kautta (ks. liite 2). Avaan näkökulmaa termeistä ja arvottamisesta seuraavassa kielidiskurssissa.

4.2.2 Termit arvottavina ja arvottomuuden luomisen välineinä

Termeistä keskustellaan siten, että niillä on kyky arvottaa puhunnan kohdettaan usein niin, että arvottamisen kohteesta tulee arvoton. Termejä tästä näkökulmasta myös tarkoituksellisesti käytetään ja toisaalta tästä syystä kritisoidaan. Kielidiskurssi tulee vahvimmin esiin diskurssiprosodialuokan *arvottaminen ja oikeellisuus* kautta (ks. taulukko 1): alaluokkien *arvottaminen ja arvottomuus* sekä *arvottaminen ja arvokkuus* kollokaatteja ympäröivä keskustelu näyttäytyy varsin negatiivissävytteisenä.

Käytetyt termit voivat olla merkitykseltään arvottavia: Esimerkissä (75) keskustelija kyseenalaistaa kysymyslauseella, *eikö white trash ole jo lähtökohtaisesti RASISTINEN?* Termi *white trash* viittaa hänen mukaansa rasismiin ja on siten merkityksellään ihmisiä sortava ja syrjivä ('rotusorto, etninen syrjintä', KS s.v. *rasismi*). *lähtökohtaisesti*-adverbi ilmentää sitä, että termillä on pohjimmiltaan ('pohjimmiltaan', KS s.v. *lähtökohtaisesti*) tapa ja kyky toimia merkitykseltään negatiivisesti arvottavana. Voidaan havaita, että näkökulmassa elää taustalla eräänlainen valtdiskurssi, sillä termeillä nähdään itsessään olevan valtaa toimia merkitykseltään arvottavana.

75. Eikö tuo white trash ole jo lähtökohtaisesti *terminä rasistinen?*

76. Molemmissa *termeissä* on **positiivinen**, myönteinen tunnelataus.

77. Geenihoito ja erityisesti geeniräätälöinti *termiin* on helposti liitetty hieman **negatiivinen** sivumaku.

Termien arvolatautuneisuudesta keskustellaan myös niin sanotusti kaksinapaisesti, onko termien merkitys NEGATIIVINEN vai POSITIIVINEN. Esimerkissä (76) keskustelija luonnehtii termien tunnelatauksia eksistentiaalilauseella *molemmissa termeissä on POSITIIVINEN, myönteinen tunnelataus*. Sen sijaan esimerkissä (77) keskustelija kuvailee termejä *geenihoito* ja *geeniräätälöinti* termeinä, joiden sivumakua on useimmiten luonnehdittu kielteisiksi. Termi toimii abstraktina paikkana, illatiivisijaisena *geeniräätälöinti termiin* -adverbiaalina, johon liitetään NEGATIIVINEN *sivumaku*. Keskustelija myös tarkasti erittelee termien arvolatauksen ja sivumaun astetta *hieman*-intensiteettipartikkelilla – *hieman* NEGATIIVINEN *sivumaku*.

Termeihin liitetään arvolatauksia ja arvottavia merkityksiä, jotka myös ymmärretään yleisesti ja yhteisesti: Esimerkissä (77) keskustelijan mukaan termien merkitykseen liitetään helposti negatiivisuutta. Kielenkäyttäjille yhteisen ymmärryksen näkökulmaa ilmentää esimerkissä passiivimuotoinen verbin perfektimuoto *on liitetty*. Adverbi *helposti* taas ilmentää, että termeihin herkästi ('herkästi', KS s.v. *helposti*) liitetään tietty merkitys ja sivumaku, mikä vahvistaa näkemyksen yleisyyttä ja tavanomaisuutta kielenkäyttäjien keskuudessa. Esimerkin (77) tavoin esimerkissä (78) termien merkitykset ja arvolataukset näyttäytyvät yleisesti ymmärrettyinä, mitä ilmentää Yle julkisena mediana: Ylen ohjelmassa oli ilmaistu, että *haittamaahanmuutto*-termin

käyttäminen viestinnässä on RASISMIa, eli termin merkitys nähdään negatiivisena, ihmisiä syrjivänä ('rotusorto, etninen syrjintä', KS s.v. *rasismi*).

78. Ylen jälkiviisas ohjelma oli tänä aamuna sitä mieltä, että *termin* haittamaahanmuutto käyttäminen on **rasismia**. En kyllä ymmärrä, miksi se on.

Toisaalta termien arvolataus ymmärretään keskusteluissa yksilöllisesti: Esimerkissä (78) keskustelija ei itse YLEN tavoin koe termin käyttöä RASISMIa. Hän ilmaisee ymmärtämättömyytensä termin rasistisuuteen liittyen kielteisellä intransitiivilauseella *en kyllä ymmärrä*. Esimerkit (76), (77) ja (78) myös ilmentävät, että aineistossa useimmiten keskustellaan siitä, koetaanko termit juuri negatiivisesti arvottavina tai ylipäätään käytetäänkö ja viestitäänkö termeillä negatiivisesti arvottavasti.

Termejä nähdään myös hyödynnettävän tarkoituksellisesti negatiivisesti arvottavaan viestintään – termit näyttäytyvät siis varsin hyödyllisinä välineinä puhunnan kohteen arvottamiseen. Näkökulma ilmenee esimerkissä (79), kun keskustelija ilmaisee, että *vikoilu*-termiä käytetään uskonnollisessa yhteisössä (vanhoillisestaadiolaisuus), *kun halutaan LEIMATA kritiikin esittäjä*. Passiivimuotoinen *halutaan*-kommunikatioverbi viestii tarkoituksenmukaisesta tahtotilasta arvottavaan ja tuomitsevaan ('sanoa halveksivasti, tuomita', KS s.v. *leimata*) kielelliseen toimintaan.

79. Vikoilu on vanhoillisestaadiolainen *mielitermi*, kun halutaan **leimata** kritiikin esittäjä.

80. Miksi siis tummaihoista pitää **haukkua** jollakin halventavalla *erikoistermillä*?

Esimerkissä (80) keskustelija myös kyseenalaistaa negatiivisesti arvottavan toiminnan kysymyslauseella *miksi siis tummaihoista pitää HAUKKUA halventavalla erikoistermillä*? Esimerkissä *pitää*-modaaliverbi saa merkityksen 'tarkoitus, aikomus tehdä jokin' (KS s.v. *pitää*), eli keskustelija näkee termillä haukkumisen tarkoituksellisena toimintana. Kuten esimerkissä (79) myös esimerkissä (80) ilmenee, että termiä käytetään viestinnän keinona, välineenä, kun halutaan arvottaa negatiivisesti puhunnan kohdetta: esimerkissä (79) adessiivisijainen adverbialiaali *jollakin halventavalla erikoistermillä* ilmentää termiä keinona ja tapana haukkumiseen. *erikoistermillä*-substantiivi saa myös keskustelijan kuvailemana *halventava*-adjektiivimääritteen (VA-partisiippi), joka ilmentää käytetyn termin negatiivisuutta. Termillä pyritään alentamaan puhunnan kohteen eli tummaihoisten arvoa, mikä ilmenee myös HAUKKUA-verbikollokaatista.

Koska termeillä on kyky olla sisällöltään usein negatiivisesti arvottavia, syntyy termeihin liittyen kritisoivaa keskustelua: millaisia termejä pidetään arvossa ja millaisia ei? Esimerkissä (81) termiä arvotetaan proadjektiivilla MOINEN: keskustelijan mukaan kukaan täysjärkinen ei käytä moista termiä. Hän pitää termiä arvottomana sen viitatessa prostituoituun henkilöön ja *hutsuiluun*, joka on puhekielinen verbi huoraiselle ('huora', KS s.v. *hutsu*). Termin arvottomuus ilmenee kielteisestä

verbirakenteesta *ei luonnehtisi*, eli termiä ei käytetä, koska sen merkitys koetaan negatiivisena. Termin arvottomuutta painottaa *kukaan*-adverbi ja *täysjärkinen*-substantiivi, eli keskustelijan mukaan kukaan järjissään oleva kielenkäyttäjä ei käyttäisi termiä. Hän myös ilmentää termin negatiivisen merkityksen voimakkuutta *korostuneesti*-adverbilla – *korostuneesti kallellaan hutsuiluun*.

81. Working girl -termi tarkoittaa prostituoitua. Sanapari on niin korostuneesti kallellaan hutsuiluun että kukaan täysjärkinen ei itseään luonnehtisi **moisella** termillä.

Negatiivisesti arvottavia termejä ei luonnollisestikaan pidetä keskusteluissa arvossa. Aineistosta tulee mielenkiintoisesti myös ilmi esimerkin (82) tavoin argumentoivaa keskustelua siitä, miksi negatiivisesti arvottavia termejä ei tule nimenomaan käyttää: Asenteellisen termin käyttö asettaa ja lokeroi puhunnan kohteen heikkoon asemaan. Keskustelijan mukaan halventava sana johtaa rakenteelliseen syrjintään, jollaiseksi keskusteluissa ilmenevä RASISIMI lukeutuu esimerkiksi merkityksellään 'rotusorto, etninen syrjintä' (KS s.v. *rasismi*) (ks. esim. 78). Termejä arvottajina ja tekijöinä ilmentää se, että *asenteellinen termi* sekä *halventava ja vähättelevä sana* toimivat transitiiivilauseissa subjektiausekkeina. Termeihin liitetyt arvot ja asenteet ilmenevät suoraan, kun *termi*-substantiivi saa *asenteellinen*-adjektiivimääritteen ja *sana*-substantiivi puolestaan *halventava*- sekä *vähättelevä*-adjektiivimääritteet (VA-partisiipit).

82. Halventava ja vähättelevä sana johtaa helposti niin sanottuun rakenteelliseen syrjintään. Asenteellinen termi lokeroi ihmisen ja asian lähtökohtaisesti muita heikompaan asemaan. On tärkeää, että arjessa käytetyt *termit* ovat mahdollisimman *objektiivisia* ja **neutraaleja**.

Tämän takia odotetusti arvossa pidettäviä termejä luonnehditaan adjektiiveilla *objektiivinen* ja NEUTRAALI. Esimerkissä (82) keskustelija painottaa vielä *tärkeä*-adjektiivilla objektiivisten ja neutraalien termien käyttöä – *on tärkeää*. Vaikka keskustelu termien merkityksistä ja käyttämisestä näyttäytyy pitkälti negatiivisena, termejä arvotetaan ja niistä keskustellaan myös positiivisesta näkökulmasta. Esimerkissä (83) keskustelija määrittelee positiivisesti *laumasuoja*-termiä adjektiivikollokaatilla MIELENKIINTOINEN ja esimerkissä (84) *abiogenesis*-termiä adjektiivikollokaatilla HIENO.

83. Laumasuoja on **mielenkiintoinen** termi.

84. Louis Pasteur osoitti abiogenesiksen (**hieno** tieteellinen *termi* keskiaikaiselle uskomukselle tunkioista syntyä karpäsiä ja viljasäkeistä hiiriä ja rottia) mahdottomaksi tieteellisillä kokeilullaan.

Termejä luonnehditaan sivistyneiksi, ja tätä näkökulmaa ilmentää adjektiivikollokaatti HIENO, joka saa aineistossa esimerkin (84) tavoin merkityksen 'hienostunut, sivistynyt' (KS s.v. *hieno*). Termiä määritellään adjektiivikollokaatilla HIENO ja

adjektiivilla *tieteellinen*, missä HIENOUS rinnastetaan *ja*-relatiivipronominilla tieteellisyys, toisin sanoen tietoon ja sivistykseen. Diskurssiprosodiat *tiede ja tekniikka, uskonto* sekä *politiikka* myös ilmentävät, että termeistä keskustellaan usein erikoisalojen konteksteissa (ks. liite 2), mikä epäilemättä assosioi termit sivistykseen.

Toisaalta HIENOT ja sivistyneet termit epäsuorasti ja negatiivisesti arvottavat kielenkäyttäjää keskusteluissa: termien käytön hallitsemattomuus rajaa mahdollisuutta osallistua Suomi24-keskusteluun. Esimerkissä (85) keskustelija ilmaisee, että hän ei osaa käyttää HIENOJA *termejä*, joita keskusteluissa hänen mukaansa pitäisi osata käyttää – *pitäisi*-konditionaalin käytöstä voidaan päätellä, että keskustelija ilmaisee ehtotapaa, eli hän käyttäisi termiä, jos osaisi. Toisaalta *pitää*-modaaliverbi vahvistaa aiemmin luvussa 4.2.1.2 (esim. 69) todettua näkökulmaa, että myös yleiskielisessä keskustelussa koetaan tarpeelliseksi käyttää erikoisalojen termejä. Keskustelija ei osaa kuitenkaan tarvittavia termejä, joten hän tyytyy kuuntelemaan ja katselemaan. Kommunikatioverbit *kuunnella* ja *katsella* ilmentävät tiedon tuottamisen sijaan tiedon vastaanottamista. Keskustelija myös ilmentää oloaan vertauksella *olo oli vähän kuin luppakorva koiralla – kuin toisten talutettavissa*. Hän tulkitusti kokee hallinnan puutetta kokiessaan olevansa talutettavana ja arvottomuutta tästä verratessaan itseään koiraan.

85. En osaa niitä **hienoja** *termejä*, mitä pitäisi käyttää mutta sanon että kun kuunteli ja katseli niin olo oli vähän kuin luppakorva koiralla – kuin toisten talutettavissa.

86. Tutustu käyttämäsi *termiin* niin vaikutat vähemmän **idiotilta**.

Termien hallitsemattomuus ja väärä käyttö keskustelussa johtaa myös siihen, että keskustelijoita arvotetaan ja heihin suhtaudutaan negatiivisesti toisten keskustelijoiden toimesta. Esimerkin (86) tavoin keskustelijaa arvotetaan ja nimitetään substantiivilla IDIOOTTI. Keskustelijaa myös käsketään tutustumaan, imperatiivimuotoisella verbillä *tutustu*, termiin, jotta hän vaikuttaisi keskustelussa *vähemmän idiootilta*.

Toisaalta taas negatiivinen arvottaminen kohdistuu termien käyttöön ja käyttäjiin siitä näkökulmasta, että HIENOJEN termien käytölle keskustelupalstalla naureskellaan. Näkökulma ilmenee esimerkiksi (87), kun keskustelija toteaa eksistentiaalilauseella, että *täällä käytetään jo alan HIENOJA sisäpiiri termejä*. Demonstratiivipronomini *täällä* viittaa paikkana Suomi24-keskustelupalstaan, jossa keskustelijat käyttävät sisäpiirin eli jonkun erikoisalan termejä – useampi käyttäjä ilmenee passiivimuotoisesta *käytetään*-verbistä. Esimerkin nauruemojista (:D) ja interjektioista *ooh* voidaan tulkita, että keskustelija sarkastisesti nauraa tiedonalan HIENOJEN termien käytölle, ja termien *hienous* kääntyy merkitykseltään päinvastaiseksi. Edellisessä kielidiskurssiluvussa 4.2.1.2 ilmeni, että maallikot eli ”tavalliset” kielenkäyttäjät pyrkivät saamaan asiantuntijamaisen ja vakuuttavan kuvan itsestään käyttämällä erikoisalojen termejä (ks. esim. 73–74). Nyt voidaan havaita, että termien käytön vakuuttavuudelle sarkastisesti nauretaan – *miten vakuuttavaa* :D.

87. Ooh, täällä käytetään jo **hienoja** alan sisäpiiri *termejä*. Miten vakuuttavaa :D.

Kielidiskurssin päähavaintoina voidaan todeta, että termit nähdään merkitykseltään tai sävyiltään arvottavina ja siten hyödyllisinä arvottamisen välineinä. Kielidiskurssissa ilmenee vahvasti juuri negatiivinen näkökulma termeillä arvottamiseen ja termien arvottaviin merkityksiin. Termien hallitsemattomuus yleiskielisessä keskustelussa nähdään kielenkäyttäjää arvottavana, minkä takia odotetusti ilmenee keskustelua käytettyjen termien hallinnan tarpeesta. Avaan tätä keskustelua ja näkökulmaa tarkemmin seuraavassa kielidiskurssissa.

4.2.3 Termien hallitsemattomuus yleiskielessä

Kuten kielidiskurssin luvussa 4.2.1 tuli ilmi, termit nähdään hyödyllisinä välineinä niin erikoisalojen kuin yleiskielisen viestinnän kannalta. Keskusteluista ilmenee kuitenkin näkökulma siihen, että termejä ei hallita yleiskielisessä ja kielenkäyttäjille yhteisessä Suomi24-keskustelussa. Kielidiskurssi tulee esiin etenkin diskurssiprosodialuokkien *omaksuminen ja hallinta* sekä *määrittely ja raja*us kautta. Näkökulma termien hallitsemattomuudesta on varsin vallallinen, sillä diskurssiprosodian *hallinta ja omaksuminen* alaluokka *hallitsemattomuus ja epävarmuus* ja sen kollokaatteja ympäröivä negatiivissävyinen keskustelu tulevat vahvemmin esille mitä alaluokka *hallinta* ja sitä ilmentävä keskustelu (ks. kuvio 5). Kielidiskurssia ilmentävät myös diskurssiprosodialuokan *arvottaminen ja oikeellisuus* alaluokat *oikea ja oikeellisuus* sekä *väärä ja virheellisyys*, kun keskustelijat pohtivat käytettyjen termien oikeellisuutta.

Keskustelijat ilmaisevat suoraan epävarmuutensa termien käyttöön. Esimerkissä (88) keskustelija itse toteaa kielteisellä verbien liittomuodolla *ei ole*, että hänelle kyseinen termi *ei ole ihan HALLUSSA*. Adverbilausekkeessa *ihan HALLUSSA* on *ihan*-intensiiteettipartikkeli, joka määrittää inessiivisijaista, olotilaa merkitsevää HALLUSSA-adverbia: keskustelijalle termi ei ole täysin ('täysin, kokonaan', KS s.v. *ihan*) HALLUSSA. Keskustelija käyttää itsestään *maallikko*-substantiivia *minä*-persoonapronominin lisäksi, mikä antaa hänestä kuvan yleiskielisestä ja "tavallisesta" keskustelijasta, jolla termi ei ole HALLUSSA samalla tavalla kuin erikoisalaa tuntevalla kielenkäyttäjällä.

88. Minulle maallikolle *termi* ei ole ihan **hallussa**.

89. Kreationisti ja fundamentalisti mielletään **ehkä** kielteisiksi *termeiksi* (ei syytä).

Keskustelijoiden epävarmuus kohdistuu myös siihen, ymmärtävätkö he termien merkitykset ja niihin liittyvät arvolataukset sekä sävyt oikein. Näkökulma epävarmuudesta ilmenee esimerkissä (89), kun keskustelijan mukaan termit *kreationisti* ja *fundamentalisti* ovat EHKÄ kielteisiä termejä. Keskustelija ilmaisee epävarmuutensa modaalilla adverbikollokaatilla EHKÄ, eli termit ovat mahdollisesti kielteisiä. Hän

myös lisää sulkeissa kommentin loppuun huomautuksen (*ei syytä*), joka vahvistaa epävarmuutta ja tietämättömyyttä – keskustelijalla ei ole antaa syytä, miksi termit nähdään EHKÄ merkitykseltään kielteisinä.

Termien käyttö keskusteluissa ei siis ole kaikilla kielenkäyttäjillä hallittua ja varmaa. Kuten edellisessä kielidiskurssiluvussa 4.2.2 tuli ilmi, käyttäjiä myös arvotetaan termien hallinnan puutteesta ja väärän tai huonon termin käytöstä (ks. esim. 86). Tämä kielii siitä, että termien hallintaan ja oikeelliseen käyttöön kiinnitetään keskusteluissa huomiota. Esimerkissä (90) keskustelija huomauttaa kielteisellä kopulalauseella, että *vapina ei ole OIKEA termi* ja korjaa, että *inho*-termi olisi parempi termi käyttöön.

90. Vapina ei ole **oikea** termi. Inho on parempi.

91. Pissatartunta = ilman kautta leviävä. Nyt on termi **hakusessa**.

Esimerkissä (91) keskustelija myös ilmaisee, että käytetty termi on HAKUSESSA. Inessiivisijainen adverbikollokaatti HAKUSESSA merkitsee sitä, että termi on 'haettava, hukassa' (KS s.v. *hakusessa*), eli käyttäjä ei hallitse käyttämäänsä termiä. *nyt*-adverbi ilmaisee ajankohtaa eli painottaa, että keskustelussa käytetty termi ei ole hallinnassa ja oikein – *nyt on termi* HAKUSESSA. Pelkän huomautuksen lisäksi keskusteluissa ehdotetaan parempaa termiä (esim. 91) tai vastaavasti esimerkin (92) tavoin korjataan termin oikea merkitys: *pissatartunta = ilman kautta leviävä*.

Näkökulma termien hallitsemattomuudesta nousee sivuhuomiona esiin myös Pasasen (2015: 183) termejä koskevassa tutkimuksessa: Keskustelijat antoivat palautetta Helsingin Sanomien kommenttipalstalla toisten kommenttien sekä toimittajien käyttämistä termeistä. Palaute koski eniten sitä, oliko käytetyt termit oikein vai väärin. Tässäkin tutkimuksessa huomautukset termien hallitsemattomuudesta koskivat muiden keskustelijoiden lisäksi toimitusta, tarkemmin sanottuna esimerkissä (92) MEDIAA ja esimerkissä (93) YLEä.

92. No ensinnäkin tuo termi on väärä **median** uutisoinneissa. Maahanmuuttaja termiä käytetään tuosta pakolaisesta.

93. **Ylellä** on termi täysin sekaisin!

Esimerkissä (92) keskustelija huomauttaa lausumalla *no ensinnäkin*, jossa *no*-dialogipartikkeli toimii dialogin aloittajana: hän haluaa tuoda esiin, että *maahanmuuttaja*-termi on MEDIA uutisissa virheellinen. Esimerkissä (93) keskustelija huomauttaa huu-dahduslauseella, että *YLEllä on termi täysin sekaisin!* *täysin*-intensiteettipartikkeli määrittää *sekaisin*-adverbia ja ilmaisee sekavuuden asteen, eli termi on keskustelijan mukaan todella virheellinen.

Termien oikeita merkityksiä ja muotoja pelkän huomautuksen sijasta päädytään myös yhteisesti pohtimaan. Termin oikeasta muodosta keskustellaan esimerkiksi

LIIKENNEYMPYRÄN näkökulmasta, onko oikea ja virallinen termi LIIKENNEYMPYRÄ vai *kiertoliittymä* (esim. 94). Pohdinnoista nousee esille ja vahvistuu se, että termien oikeellisuus, kuten edellisessä kielidiskurssiluvussa 4.2.2 ilmenevä termien merkitys ja arvottava sävy, koetaan myös yksilöllisesti (ks. esim. 78). Näkökulma ilmenee esimerkin (94) postpositiolausekkeessa *jonkun mukaan*, joka ilmaisee tiedon lähdettä – lausekkeen genetiivisijaisen *jonkun*-indefiniittipronominin merkitys on 'pienehkön määrän epämääräisyyttä ilmaisemassa' (KS s.v. *joku*). Voidaan tulkita, että keskustelija haluaa yleisesti ilmaista, että joku kokee kiertoliittymän oikeampana ja eri asiana kuin LIIKENNEYMPYRÄ. Näkemyksiä on siis erilaisia.

94. Jonkun mukaan kiertoliittymä on eri asia kuin **liikenneympyrä** tai kiertoliittymä olisi se oikea ja alkuperäinen *termi* ja liikenneympyrä olisi joku vieraslaina yms.

Koska virheellisten termien käytöstä huomautetaan, keskusteluissa myös odotetusti käsketään tutustumaan ja omaksumaan termit oikein: esimerkissä (95) keskustelija käskää toista keskustelijaa imperatiivimuotoisilla verbeillä *googlaa* ja *tutustu* etsimään termiä ja tutustumaan *juridiikkaan*, joka erikoisalana liittyy termiin. Adverbi *ensin* suhteuttaa tulevaan, eli keskustelijan tulisi *ensin* tutustua termiin ja siihen liittyvään erikoisalakohdanteeseen tietoon ja vasta sitten käyttää termiä keskustelussa.

95. **Googlaa** ensin *termi* ja tutustu *juridiikkaan*.

96. Mikä helvetin forum? **Opettele** edes oikea termi ja miten se kirjoitetaan.

Esimerkissä (95) käsketään googlaamaan, minkä lisäksi keskusteluissa käsketään imperatiivimuotoisella OPETTELE-verbillä opettelemaan *oikea termi*. Oikeellisten termien merkitys on tärkeää, mitä vahvistaa *edes*-partikkeli merkityksellään 'vähintään' (KS s.v. *edes*). Termien opettelua ja hallintaa pidetään keskustelussa siis vähimmäisehtona. Termien hallitsemattomuus myös toisaalta ärsyttää muita keskustelijoita, mikä ilmenee esimerkissä (96) keskustelijan käyttämästä *helvetti*-voimasanasta kysymyslauseen yhteydessä: *Mikä helvetin forum?* Keskustelija käskää opettelemaan, miten termi *kirjoitetaan*. Tämä ilmentää sitä, että vaatimus oikeinkirjoituksesta näkyy osin keskusteluissa. Pasasen (2015: 183) tutkimuksen sivuhuomioina ilmenee myös, että kommentoijat vaativat Helsingin Sanomien toimittajia ja toisia kommenttipalstan kommentoijia tarkistamaan käyttämiensä termien kieliasun. Tämän tutkimuksen aineistossa oikeinkirjoitus myös mainitaan, mutta siihen ei sen suuremmin keskitytä. Esimerkin (97) tavoin keskusteluissa huomautetaan, mikäli *termin* SISÄLTÖ *ei ole ihan hallussa*. Substantiivilauseke *termin* SISÄLTÖ ilmentää, että termistä keskustelu fokusoiuu termien SISÄLTÖÖN, mistä kielivät myös substantiivikollokaatit MERKITYS ja MÄÄRITELMÄ (ks. liite 1).

97. Termin **sisältö** ei ilmeisesti ole ihan hallussa.
98. Kannattaa olla **tarkka** tuon *termistön* kanssa.

Koska termien täsmällisyys nähdään viestinnän kannalta hyödyllisenä ominaisuutena (ks. 4.2.1.1, esim. 60), on odotettavaa, että termejä pyydetään ja jopa käsketään omaksumaan sisällöltään ja merkitykseltään oikein. Esimerkissä (98) keskustelija viittaa keskustelussa käytettyyn termistöön genetiivisijaisella *tuon*-demonstratiivipronominilla ja kehottaa olemaan tarkka kyseisen *termistön* kanssa. Kehotus ilmenee *kannattaa*-modaaliverbistä – *kannattaa olla TARKKA*.

99. Joten voitko **määritellä**, mitä tämä sinun keksimäsi *termi* tarkoittaa ja mihin se viittaa?
100. Sinä **keksit** ihan oman merkityksen fysiikka-termille.

Keskusteluissa myös huomataan, mikäli esimerkkien (99) ja (100) tavoin keskustelijat keksivät itse termejä tai olemassa oleville termeille merkityksiä. Esimerkissä (99) termiä luonnehditaan keskustelijan keksimäksi termiksi agenttipartisiipilla *keksimäsi*, jossa *si*-possessiivisuffiksi ilmaisee genetiivimuotoisen *sinun*-persoonapronominin kanssa, että keskustelija on keksinyt itse termin merkityksen. Keskustelijalta kysytään ja pyydetään modaalisella verbirakenteella *voitko MÄÄRITELLÄ* määrittelemään, mitä hän käyttämällään termillä tarkoittaa. Verbirakenteen yhteydessä on havaittavissa myös puhuttelua kysyvän *voitko*-verbin (*ko*-kysymyspartikkeli) yhteydessä. Puhuttelu ilmenee yksikön 2. persoonapäätteellä (-t). Myös esimerkissä (101) keskustelijaa puhutellaan *sinä*-persoonapronominilla, puhutteluilmauksella, ja todetaan hänelle transitiivilauseella, että hän on keksinyt fysiikka-termille oman merkityksen. Termin merkitys ei siis vastaa sen oikeaa merkitystä. Voidaan päätellä, että keskustelijat vaativat termien määrittelyä, jotta niiden tarkka merkitys ja käyttö on hallussa.

Vaikka termien hallitsemattomuus ja epävarmuus tulee näkökulmana vahvasti esille aineistosta, keskusteluissa myös toisaalta ilmaistaan, että termit ovat kielenkäyttäjillä hallussa. Näkökulma ilmenee esimerkistä (101), kun käytetty *vihernatsi*-termi on keskustelijan mielestä *hyvin OSUVA*. Hän määrittelee *OSUVA*-adjektiivikollokaattia intensiteettipartikkelilla *hyvin*, eli termi on hänen mielestään erittäin *OSUVA* ('erittäin', KS s.v. *hyvin*). Samoin esimerkissä (102) keskustelija puhuttelee toista keskustelijaa: puhuttelu ilmenee *käytät*-verbin persoonapäätteestä (-t). Keskustelija kehuu, että hänen mielestään *ketjussa* eli Suomi24-keskustelussa käytetty termi on oikea eli *SOPIVA* ('oikea, korrekti', KS s.v. *sopiva*).

101. Termi *vihernatsi* on kyllä hyvin **osuva**.
102. Minusta *käytät* *ketjussa* **sopivaa** termiä.

Voidaan myös kiinnostavasti havaita, että keskustelu termien hallinnasta ja etenkin hallitsemattomuudesta on analysoitujen kollokaattien kautta varsin vallallinen: 20

merkitsevimmän kollokaatin listalla kielidiskurssia ilmentäviä kollokaatteja¹⁴ ovat verbit GOOGLATA ja OPETELLA, adjektiivit OIKEA, HARHAANJOHTAVA, KUVAAVA ja OSUVA (VA-partisiipit), substantiivi LIIKENNEYMPYRÄ sekä adverbit HUKASSA, SEKAISIN ja HAKUCESSA – HAKUCESSA on myös kaikista kollokaateista tilastollisesti merkitsevin kollokaatti (ks. liite 1).

Päähavaintoina kielidiskurssi sisältää siis näkökulman siihen, että termien käytössä on epävarmuutta ja hallitsemattomuutta yleiskielisessä keskustelussa kielenkäyttäjillä sekä medialla. Käytettyjen termien määrittely ja käyttö tulisi keskustelijoiden mukaan olla kuitenkin tarkkaa ja hallittua. Termien käytössä on haasteita, mikä epäilemättä ei helpotu sillä, että termit kokevat muutosta ja uusia termejä kehitetään viestintään. Avaan keskustelua termeistä muutoksen näkökulmasta seuraavassa kielidiskurssissa.

4.2.4 Termit muuttuvina ja yleistyvänä viestinnän välineinä

Termeistä keskustellaan siten, että niiden käyttö kokee muutosta, mikä ilmenee esimerkiksi aineiston kollokaateista MUUTTAA ja KEHITTÄÄ. Keskusteluissa pohditaan syitä ja motiiveja sille, miksi ja miten termit muuttuvat kielenkäyttäjien keskuudessa. Kielidiskurssi tulee ilmi etenkin diskurssiprosodialuokan *kehitys ja muutos* kautta.

103. Vastaavalla tavalla feministinen tutkimus ja keskustelu on **kehittänyt** oman *termistönsä* (sortopologia mikroagressio toksinen maskuliinisuus heteronormatiivisuus...)

Koska termit nähdään erikoisaloille hyödyllisinä, informatiivisina ja täsmällisinä viestinnän välineinä (ks. luku 4.2.1.1), erikoisalat myös odottaenkin kehittävät uusia termejä viestintänsä tarpeisiin. Esimerkissä (103) keskustelija mainitsee, että feministinen tutkimus on kehittänyt käyttöönsä termejä, kuten termit *sortopologia* ja *toksinen maskuliinisuus*. Substantiivilausekkeessa *oman termistönsä* keskustelija luonnehtii *termistönsä*-substantiivia, jossa ilmenee omistus 3. persoonan possessiivisuffiksissa (-nsÄ, hävinnyt genetiivipäätte -n), genetiivisijaisella *oman*-adjektiivilla – termien merkitys ja käyttö kuuluvat siis erikoisalalle, tässä tapauksessa feministiselle tutkimukselle.

Termit nähdään hyödyllisinä viestinnän välineinä, joita voidaan käyttää myös eri erikoisalojen kesken (ks. luku 4.2.1.1, esim. 64–65). Näkökulma ilmenee myös termien muutoksen yhteydessä, kun termeistä puhutaan, että ne yleistyvät joltakin erikoisalalta toisen erikoisalan ja sen yhteisön käyttöön. Esimerkissä (104) keskustelija ilmaisee, että *kulttuurimarxismi*-termi on siirtynyt uusnatsien porukoista persujen käyttöön. Substantiivi *persu* on puhekielinen ilmaus poliittisen puolueen, perussuomalaisen, jäsenestä. Muutosta ilmaisee adverbi NYKYÄÄN, eli tätä nykyä ('tätä nykyä',

¹⁴ Kollokaattien MI-arvo vaihtelee välillä 4.90914 (*oikea*) – 5.35955 (*hakusessa*).

KS s.v. *nykyään*) termi on yleistynyt ja sitä käyttää *persutkin* – *kin*-liitepartikkeli vahvistaa, että muutoksen myötä myös persut käyttävät termiä.

104. Kulttuurimarxismi tarkoittaa juutalaisten salaliittoa uusnatsien porukoissa. **Nykyään** *persutkin* on *termin* käyttäjiä.
105. Saanto on **vakiintunut** oikeustieteen *termi* joka selitetään myös yleiskielen sanakirjoissa. Se esiintyy jo Nykysuomen sanakirjassa (ilmestyi 1951–61).

Termien käyttö yleistyy myös erikoiskielten ja yleiskielen välillä (ks. luku 4.2.1.1, esim. 67). Kopulause *saanto on vakiintunut oikeustieteen termi* ilmentää, että termi on käytössä oikeustieteessä. Termi kuitenkin selitetään myös yleiskielen sanakirjoissa. Verbikollokaatti **VAKIINTUA** ('jäädä pysyväksi', KS s.v. *vakiintua*) ilmentää muutosta, eli termi on jäänyt pysyvästi käyttöön yleiskieliseen sanastoon ja viestintään. Muutosprosessia, meneillään olevaa yleistymistä, ilmentää puolestaan *jo*-adverbi ('ilmaismassa jnk kehityskulun astetta' KS s.v. *jo*) – *esiintyy jo Nykysuomen sanakirjassa*. (esim. 106.)

106. "Toksinen feminiinisyys" ja "toksinen maskuliinisuus" ovat näköjään liiallisella koulutuksella pilalle aivopestyjen ihmisten **keksimiä** *termejä* joilla yritetään häväästä ja ohjata alkukantaisesti, luonnollisesti käyttäytyviä ihmisiä käyttäytymään ja elämään elämäänsä nykyajan keinotekoisin, epäluonnollisen sivistyksen ehdoilla.

Termien hyödyllisyys viestinnän välineinä näyttäytyy motiivina sille, miksi termien nähdään kehittyvän. Termejä käytetään eri kielenkäyttäjien toimesta esimerkiksi vaikuttamiseen (ks. luku 4.2.1.1, esim. 62–63), mikä näyttäytyy myös kehityksen motiivina. Esimerkissä (107) termit *toksinen maskuliinisuus* ja *toksinen feminiinisyys* nähdään liiallisella koulutuksella pilattujen ihmisten keksiminä termeinä. Verbikollokaatti **KEKSIÄ** ilmaisee uuden luomista ('luoda, suunnitella uusi', KS s.v. *keksiä*). Keskustelija luonnehtii termin käyttäjiä *aivopesty*-adjektiivilla. Olettaenkin keskustelija tarkoittaa aviopesulla, että koulutuksella on vaikutettu ihmisten ajatuksiin ('menettely, jolla ihminen koetetaan saada vaihtamaan käsityksiään', KS s.v. *aivopesu*). Aivopestyt ihmiset ovat keskustelijan mukaan keksineet termejä, joilla he pyrkivät vaikuttamaan ja ohjailemaan muiden kielenkäyttäjien käytöstä. Modaalinen verbirakenne *yritetään ohjata* ilmentää pyrkimystä näiden asioiden muutokseen.

Vaikuttamisen lisäksi termit toimivat hyödyllisinä viestinnän välineinä, joita käytetään arvottamiseen (ks. luku 4.2.1, esim. 79–80), mikä nähdään myös motiivina termien muutokselle. Esimerkissä (107) keskustelija luonnehtii *suvakki*-termiä agentti-partisiipilla *lanseeraama*, eli termi on uusnatsien alulle panema termi – kehityksen näkökulmaa ilmentää **LANSEERATA**-verbi, joka merkitsee 'panna alulle' (KS s.v. *lanseerata*). Keskustelijan mukaan termiä käytetään negatiivisen merkityksen tuottamiseen, sillä termillä halutaan ilmaista, että *suvaitsevaisuus* on huono asia ja *suvaitsevaisuutta*

kannattavat henkilöt ovat puolestaan vajakkeja. Substantiivin *vajakki* merkitys on 'vajaälyinen ihminen' (KS s.v. *vajakki*). Termi on siis kehitetty arvottamaan puhunnan kohdetta negatiivisesti.

107. Ja kyllä "suvakki" termi on uusnatsien **lanseeraama** termi. Sillä tarkoitetaan että suvaitsevaisuus on huono asia ja sellaiset ovat vähän "vajaita" eli "vajakkeja".

Arvottaminen näkyy toisaalta myös motiivina termien muutokselle, kun merkitykseltään arvottavia termejä pyydetään poistamaan käytöstä. Esimerkissä (108) keskustelijan mukaan *uskonnonvapaus-termistö pitäisi KORVATA* toisella termistöllä. Modaalinen verbirakenne *pitäisi KORVATA* ilmaisee vaatimusta muutokselle, eli termistö täytyy KORVATA ('täytyä', KS s.v. *pitää*). Keskustelija perustelee tämän sillä, että termistö on syrjivä ja lähtökohtaisesti negatiivinen – adverbi *lähtökohtaisesti* ('pohjimmiltaan', KS s.v. *lähtökohtaisesti*) vahvistaa sitä, että termeillä nähdään olevan pohjimmiltaan kyky olla merkitykseltään arvottavia (ks. luku 4.2.2, esim. 75). Negatiivisia termejä ei myöskään arvosteta, vaan ne halutaan luonnollisesti korvata.

108. Negatiivinen *uskonnonvapaus termistö pitäisi korvata* jollain joka ei leimaa toista näkökantaa lähtökohtaisesti negatiiviseksi. Nykyinen termistö täyttää syrjimisen kriteerit.

109. Myös "tutkijoille" on tullut halua käyttää uusia termejä, esim. termi vaihtoehtomedia koetaan liian positiiviseksi ja se haluttaisiin **vaihtaa** termiin *vastamedia*.

Tarvittaessa termit halutaan esimerkin (109) tavoin myös **VAIHTAA**, mikäli termi koetaan adjektiivilausekkeen mukaisesti *liian positiiviseksi*. Translatiivisijainen *positiiviseksi*-adjektiivin astemääräite *liian* ilmaisee liiallisuutta, eli termin merkitys on turhan ('sopimattoman, turhan', KS s.v. *liian*) positiivinen. Keskustelija ilmentää, että *vaihtoehtomedia*-termi halutaan "tutkijoiden" toimesta **VAIHTAA** termiin *vastamedia*. Termejä halutaan muuttaa, mikäli niiden merkitystä tai sävyä ei koeta sopivaksi.

Kielidiskurssin päähavaintoina voidaan todeta, että termejä kehitetään erikoisalakohtaisiin viestinnän tarpeisiin. Kehitystä myös tapahtuu, kun termit yleistyvät viestinnässä erikoisalojen ja yleiskielen välillä. Termejä myös nähdään kehitettävän viestintään nimenomaan vaikuttamiseen ja arvottamiseen. Toisaalta termejä halutaan poistaa käytöstä tai korvata uusilla termien arvottavien merkitysten tai sävyjen vuoksi.

4.3 Kieli-ideologioiden analyysi

Edellisessä diskurssiluvussa avatut kielidiskurssit kuvaavat, miten termeistä yleisesti keskustellaan: Millaisia arvoja, näkemyksiä ja luokitteluja termeihin liitetään? Kuka termejä käyttää ja mikä niiden käytön merkitys on eri tilanteissa? Nämä sosiaalisesti

jaetut puhumisen tavat ovat kieli-ideologisia, sillä kieli-ideologiat ovat käytännössä puheen taustalla läsnä koko ajan. (Ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 325.) Olen hahmottanut kielidiskurssien kautta kuusi vallitsevaa kieli-ideologiaa termeihin liittyen. Analysoin aineistosta kieli-ideologiat

1. *Oikeellisista ja hallituista termeistä*
2. *Erikoisalojen täsmällisistä termeistä*
3. *Yleiskielelle yhteisistä termeistä*
4. *Vaikuttavista termeistä*
5. *Arvottavista termeistä*
6. *Muuttuvista ja yleistyoivistä termeistä*

Kuten kielidiskurssit, niiden taustalla vallitsevat kieli-ideologiat ovat usein samaan aikaan puheessa läsnä ja toisiinsa limittäytyneinä (ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 337). Tämän vuoksi olen päättänyt avaamaan kieli-ideologiat dialogisesti samassa luvussa. Avaan kieli-ideologioita esimerkein, joissa ilmenevät kollokaatit olen kirjoittanut KAPITEELEIN. Kukin käsitteillä oleva kieli-ideologia on **vahvennettuna** analyysin lomassa.

Kielidiskurssi *termien hallitsemattomuus yleiskielessä* on varsin vallallinen kielidiskurssi, sillä sitä ilmentää moni aineiston merkitsevimmistä kollokaateista, kuten myös merkitsevin aineiston kollokaatti (ks. luku 4.2.3). Etenkin kyseisen kielidiskurssin ja sen keskusteluiden kautta ilmenee kieli-ideologia **oikeellisista ja hallituista termeistä**, joka on varsin vallallinen. Termien käytön virheellisyydestä ja hallitsemattomuudesta (ks. luku 4.2.3, esim. 97–98) huomautetaan. Tämä kieli siitä, että keskusteluissa vallitsee kieli-ideologia, että käytettyjä termejä tulee hallita ja ymmärtää yleiskielisessä eli kielenkäyttäjille yhteisessä keskustelussa. Keskusteluissa elää myös taustaoletus siitä, että erikoisalojen asiantuntijat hallitsevat käyttämänsä termit (ks. luku 4.2.3, esim. 88).

Keskustelijat kommentoivat toisillensa, että termi tulee esimerkiksi OPETELLA (ks. luku 4.2.3, esim. 96). Käytetyt termit tulee myös MÄÄRITELLÄ tai niiden käytössä kannattaa muutoin olla TARKKA – keskustelussa huomataan ja käsketään olemaan tarkkoja termien kanssa, mikäli keskustelijat ovat itse keksineet käyttämilleen termeille virheellisiä merkityksiä (ks. luku 4.2.3, esim. 98–100). Termien virheellisyydestä huomautetaan myös julkisia viestijöitä, kuten YLEä ja MEDIAA (ks. luku 4.2.3, esim. 92–93). Kieli-ideologiaa vahvistaa myös se, että niihin keskustelijoihin, jotka eivät hallitse termejä, asennoidutaan negatiivisesti haukkumalla heitä esimerkiksi substantiivikollokaatilla IDIOOTTI (ks. luku 4.2.2, esim. 86). Kieli-ideologia ilmenee suoraan myös siten, että kielenkäyttöä kehutaan, jos käytetty termi on puolestaan SOPIVA tai OSUVA (ks. luku 4.2.3, 101–102). Vallitseva kieli-ideologia *oikeellisista ja hallituista termeistä* tiivistyy esimerkissä (110): keskustelija huomauttaa toiselle keskustelijalle, että tämän

käyttämä *aineellinen seikka* -termi on epäselvä eli virheellinen. Kysymyslause *tarkoitatko "aineellisella seikalla" taloudellista seikkaa mahdollisesti?* pyytää keskustelijaa tarkentamaan termiä. Kysyvä verbi *tarkoitatko* (ko-kysymyspartikkeli) sisältää puhuttelua, joka ilmenee yksikön 2. persoonapäätteestä (-t). Samalla keskustelija korjaa termiä oikeaksi ehdottaen oikeampaa termiä tilalle. Termin hallinnan tarve painottuu kielteisestä ja modaalisesta verbirakenteesta *ei pidä SEKOITTAA* ('erehtyä', KS s.v. *sekoittaa*). Käytetystä termistä ei tule siis erehtyä, vaan se tulee olla oikein.

110. Tarkoitatko "aineellisella seikalla" taloudellista seikkaa mahdollisesti? Sori, mutta vähän epäselvä *termi*. Jokatapauksessa ei pidä **sekoittaa** taloudellista voittoa ja muuttovoittoa.

Keskusteluissa ilmenevä kieli-ideologia termien hallinnasta saa vahvistusta myös ajankohtaisesta yhteiskunnallisesta keskustelusta: Mediassa on esimerkiksi uutisoitu termien tahattomasta väärinkäytöstä (ks. Toivanen 2021) ja toisaalta myös siitä, että termien virheellisyydestä huomauttelu ja termien hallinnan puute estää keskustelijoita osallistumasta keskusteluun (ks. Nousiainen 2021). Myös Pasanen (2015: 185) on tehnyt sivuhuomioita tutkimuksessaan siitä, että virheellisistä termeistä huomautetaan Helsingin Sanomien toimittajia sekä kommenttiketjussa keskustelevia henkilöitä. Ajankohtainen yhteiskunnallinen keskustelu ja tutkimuksessa tehdyt sivuhuomiot tuovat ilmi yhdessä, että termeihin liittyy ideologia niiden käytön hallinnasta.

Käytettyjä termejä pyydetään määrittelemään ja niiden käytössä tulee olla tarkka, ja termeillä nähdään olevan erikoisaloille ominainen ja täsmällinen merkitys. Keskusteluissa vallitsee myös kieli-ideologia **erikoisalojen täsmällisistä termeistä**, eli termien nähdään kuuluvan erikoisalojen kieliin ja viestintään. Kieli-ideologia vallitsee etenkin *termit erikoisalojen täsmällisinä viestinnän välineinä* -kielidiskurssin keskusteluissa: keskustelijoiden mukaan termit ovat merkitykseltään tarkkoja erikoisaloilla, kuten PSYKOLOGIASSA, käytettäviä viestinnän välineitä (ks. luku 4.2.1.1, esim. 58). Termejä myös lainataan ja käytetään erikoisalojen kesken yhteisesti, mutta mikäli erikoisalat nähdään näkemyksiltään erilaisina, tulee termit pitää erillään. (Ks. luku 4.2.1.1, esim. 65–67.) Kieli-ideologia saa vahvistusta myös tutkimuskirjallisuuden kautta: termit nähdään jonkin ammatin, tieteen, harrastealan tai yhteisön käytössä olevina termeinä, joilla on vakiintunut ja täsmällinen merkitys (ks. Haarala 1981: 16; Mäntynen 2003: 124–125).

Sen lisäksi, että termit nähdään erikoisalojen viestinnän välineinä, nähdään termit myös hyödyllisinä viestinnän välineinä yleiskielisessä keskustelussa. Näin ollen kieli-ideologiat *erikoisalojen täsmällisistä* ja **yleiskielelle yhteisistä termeistä** limittyvät niin ikään keskusteluissa päällekkäin. Ideologia termeistä, joita käytetään yleiskielisessä viestinnässä vallitsee etenkin *termit yleiskielisen viestinnän välineinä* -kielidiskurssin keskusteluissa. Termit omaavat erikoisalakohortaisen täsmälliseen merkityksen, mutta yleiskielinen keskustelu voi koskea myös erikoisalojen aiheita, kuten narsismia,

jolloin viestinnässä käytetään erikoisalan eli PSYKOLOGIAN termejä. Erikoisalakohkaisia termejä myös pyydetään käyttämään, mikäli erikoisalaa, kuten LÄÄKETIETEDÄ, koskevista keskustelusta puuttuvat tarvittavat termit. Termejä myös käytetään, kun halutaan sanoa jokin asia täsmällisesti. (Ks. luku, 4.2.1.2 esim. 70–72). Termejä nähdään käytettävän yleiskielessä myös niin, että ne eivät kuulu minkään erikoisalan kieleen (ks. luku 4.2.1.2, esim. 68). Termi nähdään siis yhteisenä käsitteenä erikoiskielille ja yleiskielelle. Kieli-ideologiat erikoisalojen täsmällisistä ja yleiskielelle yhteisistä termeistä ilmenevät limittäisesti esimerkissä (111): Kopulalauseessa *ego*-termiä luonnehditaan psykoanalyysiteoriasta poimituksi termiksi yleiseen käyttöön – termi on siis YLEINEN eli käytössä yleiskielisessä keskustelussa, kun halutaan kuvata persoonaa, minää.

111. Ego on Sigmund Freudin psykoanalyysiteoriasta poimittu *termi yleiseen* käyttöön kuvaamaan minää - tuo ihmisen persoona sisältää kuitenkin myös superegon ja idin egon lisäksi.

Merkitykseltään täsmälliset termit nähdään hyödyllisinä erikoisalojen ja yleiskielen viestinnälle, mutta termien merkitys ja arvo viestinnälle eritellään tarkemmin. Termejä käytetään viestinnässä vaikuttamiseen, eli keskusteluissa vallitsee kieli-ideologia **vaikuttavista termeistä**. Termeillä vaikutetaan esimerkiksi politiikassa VIHHERVASEMISTON toimesta tietyn imagon saavuttamiseen. Termit ja niiden käyttö yhdistetään myös mielipidevaikuttamiseen eli PROPAGANDAAN. (Ks. luku, 4.2.1.1 esim. 62–63.) Termejä nähdään myös keksittävän vaikuttamiseen, jotta niillä voidaan vaikuttaa ihmisten ajatteluun ja käytökseen (ks. luku 4.2.4, esim. 106). Koska termit nähdään merkitykseltään täsmällisinä ja informatiivisina, koetaan ne vaikuttavina tehokeinoina, joilla pyritään antamaan itsestä asiantunteva kuva (ks. 4.2.1.2, esim. 73–74). Kieli-ideologia vaikuttavista termeistä tiivistyy esimerkissä (112): Keskustelijan mukaan hienolla eli lienee sivistyneellä ('sivistynyt', KS s.v. *hieno*) termillä on tarkoitus muokata suomalaisen mielikuvaa jostakin asiasta. Hän kuvaa termin oloa eksistentiaalilauseella, jossa ilmenee, että kyse on PROPAGANDASTA eli mielipiteenmuokkauksesta ('mielipiteenmuokkaukseen tähtäävä opin levittäminen', KS s.v. *propaganda*).

112. Suomalaisen mielikuvan muokkaamisen tarkoitus. Hienossa *termissä* kyse on **propagandasta**.

Sen lisäksi, että termejä nähdään hyödynnettävän vaikuttamiseen, ilmenee keskustelusta näkemys siitä, että termejä käytetään myös arvottamiseen. Keskusteluissa vallitsee siis kieli-ideologia **arvottavista termeistä**. Käytetty termi voi olla sävyllään tai tunnelataukseltaan esimerkiksi POSITIIVINEN tai vastaavasti NEGATIIVINEN. Keskusteluissa ilmenee näkemys siitä, että täsmälliset termit voivat omata lähtökohteisesti arvottavan merkityksen. Termi voi olla esimerkiksi merkitykseltään RASISTINEN. (Ks.

luku 4.2.2, esim. 75–77.) Termejä siis käytetään, kun halutaan ilmaista viestiin jonkinlainen arvolutaus. Termejä nähdään kuitenkin käytettävän usein negatiiviseen arvottamiseen, kun termeillä esimerkiksi tarkoituksellisesti haukutaan (ks. luku 4.2.2, esim. 80). Termejä myös kehitetään arvottaviin käytänteisiin (ks. 4.2.4, esim. 107). Kieli-ideologia *arvottavista termeistä* vallitsee etenkin *termit arvottavina ja arvottomuuden luomisen välineinä* -kielidiskurssin keskusteluissa. Kyseinen ideologia tiivistyy esimerkissä (113): Termi on negatiivinen ja keskustelija kutsuu termiä *häpäisytermiksi*. Termi on siis luotu häpäisemiseen. Keskustelija myös esittää komparatiivimuotoisten adjektiivien kautta, mikä termi on käytössä *parempi* eli sävyltään NEUTRAALImpi termi.

113. Mua alkoi muuten vaivaa tuo termi. Se(kin) kun maistuu siltä kuin se olisi luotu Negaation Kautta lähinnä *häpäisytermiksi*...Kyynelehtiä/Kyynelehtiminen on Parempi... **Neutraalimpi**.

Keskustelijoiden mukaan termejä voidaan siis LANSEERATA arvottaviin käytänteisiin. Toisaalta puheessa pyydetään, että termejä voitaisiin KORVATA tai poistaa käytöstä esimerkiksi negatiivisten merkitysten vuoksi. (Ks. luku 4.2.4, esim. 108–109.) Termejä nähdään kehitettävän erikoisalojen viestintään. Termejä myös yleistyy erikoisalojen kielistä yleiskieleen tai termejä lainataan ja käytetään erikoisalalta toiselle. (Ks. luku 4.2.4, esim. 103–105.) Termit nähdään viestinnän välineinä, jotka kokevat muutosta. Keskusteluissa vallitseekin kieli-ideologia **muuttuvista ja yleistyvistä termeistä**. Kyseinen ideologia ilmenee etenkin *termit muuttuvina ja yleistyvoinä viestinnän välineinä* -kielidiskurssin keskusteluissa. Kun tarkastellaan edellä mainittuja motiiveja termien kehitykselle, voidaan havaita, että kieli-ideologia *muuttuvista ja yleistyvistä termeistä* limittyy puheessa edellisiin kieli-ideologioihin, joissa termit nähdään arvottavina, vaikuttavina sekä erikoisalojen täsmällisinä ja yleiskielelle yhteisinä viestinnän välineinä. Kieli-ideologia *muuttuvista ja yleistyvistä termeistä* tiivistyy esimerkissä (114): keskustelija toteaa, että feministi on lanseerannut LBGT-termin *yleiseen käyttöön* ja termi on vyörynyt Suomeen. Termi on siis käytössä yleiskielen sanastossa ja viestinnässä.

114. LBGT suorastaan vyöryi Suomeen ja feministi on sen *termin lanseerannut* yleiseen käyttöön.

Kieli-ideologia saa vahvistusta aiemmista tutkimuksesta ja keskustelusta: Suomalainen (2002), Pasanen (2015: 180) ja Satokangas (2021: 14) ovat ilmaisseet, että termejä yleistyy jatkuvasti erikoisalakohteisista kielistä yleiskieleen ja toisinpäin. Kielten sanastojen välillä nähdään olevan siis vuorovaikutussuhde, joka elää koko ajan.

5 PÄÄTÄNTÖ

5.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Tässä maisterintutkielmassa olen tarkastellut korpusavusteisen diskurssintutkimuksen eli CADSin menetelmin, miten termeistä eli sanastoltaan erikoistuneista kielistä (erikoiskielistä) keskustellaan Suomi24-verkkokeskusteluissa. Millaisia puhumisen tapoja, kielidiskursseja, termeihin keskusteluissa liitetään? Tarkastelin näitä termeistä puhumisen tapoja kollokaatioanalyysin ja tilastollisten menetelmien avulla Suomi24-korpusaineistosta: asettamieni hakuehtojen ja rajausten jälkeen tarkasteluun päätyi hakusanan **termi** saamat 200 merkitsevintä kollokaattia. Kollokaatioanalyysistä siirryin astetta laadullisempaan diskurssiprosodioiden analyysiin, kun jaoin 200 merkitsevintä kollokaattia niiden kontekstuaalisen merkityksen mukaan 13 diskurssiprosodialuokkaan. Luokat ovat: *arvottaminen ja oikeellisuus, hallinta ja omaksuminen, määrittely ja rajaus, kehitys ja muutos, määrä ja intensiteetti, tiede ja teknologia, uskonto, viestintä ja media, politiikka, havainnointi, hyödyntäminen ja käyttö, maat ja kielet, yleisyys* sekä edellisiin luokkiin luokittelemattomista kollokaateista koostuva luokka *luokittelemattomat*.

Diskurssiprosodioiden kautta pyrin analysoimaan vallitsevia puhetapoja ja näkökulmia eli kielidiskursseja termeihin liittyen, jolloin analyysin laadullisuus kasvoi entisestään. Diskurssiprosodioiden aineksista hahmotin yhteensä neljä kielidiskurssia: 1. *termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä*, 2. *termit arvottavina ja arvottomuuden luomisen välineinä*, 3. *termien hallitsemattomuus yleiskielessä* sekä 4. *termit muuttuvina ja yleistyvinä viestinnän välineinä*. Keskusteluissa ilmenevät puhumisen tavat ovat moninaisia ja samassa tilanteessa voi risteytyä monta kielidiskurssia. Olen pyrkinyt analysoimaan kielidiskurssien kautta, millaisia arvoja, uskomuksia ja asenteita eli kieli-ideologioita termeihin liitetään. Olen analysoinut kuusi puheessa vallalla olevaa kieli-ideologiaa: 1. *oikeellisista ja hallituista termeistä*, 2. *erikoisalojen täsmällisistä termeistä*, 3. *yleiskielelle yhteisistä termeistä*, 4. *vaikuttavista termeistä*, 5. *arvottavista termeistä* sekä 6. *muuttuvista ja yleistyivistä termeistä*.

Analysoidut kieli-ideologiat ilmentävät ja noudattelevat pitkälti kielidiskurssien sisältöjä. Kielidiskurssi *termien hallitsemattomuus yleiskielessä* ilmentää, että termien yleiskieliseen käyttöön liitetään epävarmuutta ja hallitsemattomuutta. Keskustelijat myös itse sanoittavat epävarmuutensa termien käytöstä ja toisaalta huomauttavat hallitsemattomuudesta toisiaan, kuten myös julkisia viestijöitä (media ja Yle). Kielenkäyttäjää arvotetaan ja haukutaan virheellisen termin käytöstä. Termien käyttöä myös keuhataan, mikäli termi koetaan oikeellisena tai merkitykseltään hyvänä, mutta muutoin puheessa painottuu negatiiviset näkökulmat. Kielidiskurssin analyysissä myös havaitsin, että kielidiskurssia ilmentää moni merkitsevimmistä sekä merkitsevin ai-

neiston kollokaatti – näkökulma on keskusteluissa siis varsin vallalla oleva. Puhe ilmentää ideologiaa siitä, että käytetyt termit tulee olla täsmällisiä ja hallinnassa. Etenkin kyseisen kielidiskurssin keskusteluissa vallitsee kieli-ideologia *oikeellisista ja hallituista termeistä*. Kieli-ideologian vallalla oloa vahvistaa myös aikaisempi tutkimus (ks. esim. Pasanen 2015: 185) sekä yhteiskunnallinen keskustelu ja uutisointi (ks. Toivanen 2021; Nousiainen 2021), joissa ilmenee näkökulmat siitä, että kielenkäyttäjien tulee hallita käyttämänsä termit. Mikäli näin ei ole, termien hallitsemattomuus arvottaa ja jopa hiljentää keskustelijoita.

Termejä nähdään käytettävän viestinnässä eri erikoisalojen keskuudessa. Termit nähdään erikoisaloille ominaisina viestinnän välineitä, joilla on täsmällinen erikoisalakohtainen merkitys. Näkemys on tunnettu tutkimuskirjallisuudessa (ks. Mäntynen 2003: 124–125) ja nostettu esiin myös aiemmassa tutkimuksessa (ks. Haarala 1981: 16). Toisaalta erikoisalakohtaiset termit nähdään hyödyllisinä viestinnän välineinä myös yleiskielisessä viestinnässä, kun esimerkiksi keskustellaan jostakin erikoisalaa koskevasta aiheesta. Pelkästään jo termi-käsite nähdään kielimuodoille yhteisenä: termejä käytetään yleiskielessä niin, että ne ovat yleiskielen erikoissanoja, jotka eivät kuulu minkään erikoisalan kieleen. Näkökulmat termeistä, joita käytetään yleiskielessä sekä erikoisaloilla, limittäytyvät puheessa, mitä ilmentää kielidiskurssi *termit erikoisalojen ja yleiskielisen viestinnän välineinä*. Kielidiskurssin keskusteluissa on vallalla kieli-ideologiat *erikoisalojen täsmällisistä termeistä* ja *yleiskielelle yhteisistä termeistä*, eli myös kyseiset kieli-ideologiat ovat usein puheessa läsnä samanaikaisesti.

Termit nähdään myös hyödyllisinä vaikuttamisen välineinä niin yleiskielisessä kuin erikoisalojen viestinnässä. Puheen taustalla vallitsee kieli-ideologia *vaikuttavista termeistä*, joita käytetään viestinnässä eri tavoin vaikuttamiseen: termejä esimerkiksi käytetään, kun pyritään vaikuttamaan muiden mielipiteisiin, ajatteluun ja käytökseen. Vaikuttamisen lisäksi termeillä nähdään olevan arvottavia merkityksiä ja sävyjä, jotka mielletään usein kuitenkin negatiivisiksi. Termejä nähdään käytettävän viestinnässä arvottamiseen. Keskustelusta ilmenee kielidiskurssi *termit arvottavina ja arvottomuuden luomisen välineinä*, ja puheen taustalla vallitsee kieli-ideologia *arvottavista termeistä*.

Termeistä keskustellaan myös muutoksen ja yleistymisen näkökulmasta, mikä ilmenee kielidiskurssina *termit muuttuvina ja yleistyvänä viestinnän välineinä*. Termit kokevat muutosta, kun niitä keksitään erikoisalojen viestintään. Erikoisalojen termit myös yleistyvät käyttöön yleiskieleen, tai vastaavasti termejä lainataan käyttöön erikoisalalta toiselle. Näkemys termien muutoksesta ja yleistymisestä vahvistuu myös aiemmissa tutkimuksissa ja kirjallisuudessa (ks. esim. Suomalainen 2002; Pasanen 2015; Satokangas 2021). Termien muutoksen motiivina toimivat termien kyvyt ja hyödyt: uusia termejä kehitetään, koska ne nähdään täsmällisinä, vaikuttavina ja arvottavina ja siten viestinnälle hyödyllisinä. Keskustelussa vallitsee kieli-ideologia *muuttuvista ja yleistyvistä termeistä*, joka usein liittyy keskusteluissa edellä mainittuihin

kieli-ideologioihin, jotka ilmentävät termien merkitystä viestinnälle juuri arvottamisen, vaikuttamisen ja täsmällisyyden näkökulmista.

Analysoimani kielidiskurssit ja -ideologiat ilmentävät, miten ja miksi termejä käytetään viestinnässä. Kaiken kaikkiaan termit nähdään täsmällisinä ja informatiivisina viestinnän välineinä erikoisaloilla ja yleiskielisessä viestinnässä. Tarkemmin ilmaistuna termit toimivat viestinnässä välineinä arvottamiseen ja vaikuttamiseen. Toisaalta voitaisiinkin nähdä laajemmin, että puheen taustalla vallitsee *välineellinen* kieli-ideologia termeistä – aikaisemmissa kieli-ideologioiden tutkimuksissa on myös nimetty *välineellinen* kieli-ideologia, *instrumentaalinen* (*instrumental language ideology*) (ks. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen & Solin 2012: 334) ja *instrumentalistinen* kieli-ideologia (ks. Westerholm 2017). Lehto (2018: 100) on myös tutkimuksessaan nimennyt kielidiskurssiksi *kielet välineinä*, joka ilmentää kieliä käytössä. Tässä tutkimuksessa olen kuitenkin analysoinut ja nimennyt tarkemmin vallitsevia kieli-ideologioita, millaisia arvoja, näkemyksiä ja ominaisuuksia termeihin käytössä liitetään.

Tutkimustulos termeistä, joita käytetään arvottamiseen, on myös johdannossa esittämäni hypoteesin mukainen (ks. luku 1). Termeistä keskustellaan hypoteesini mukaisesti politiikan ja uskonnon konteksteissa, mistä kertovat diskurssiprosodialuokat *politiikka* ja *uskonto* (ks. luku 4.1, kuvio 5). Hypoteesissani myös ilmaisin, että termeistä todennäköisesti puhutaan siten, että ne välittävät täsmällistä informaatiota. Uskoin myös, että termeistä keskustellaan virallisuuden näkökulmasta. (Ks. luku 1.) Käytännössä hypoteesini termeistä täsmällisen informaation näkökulmasta toteutui, sillä termeistä keskustellaan niin, että ne omaavat täsmällisen erikoisalakohdaisen ja informatiivisen merkityksen. Termejä vaaditaan myös käyttöön yleiskieliseen viestintään, kun keskustelija puhuu jostakin erikoisalan aiheesta. Termien käyttö rinnastetaan siis tarkkaan tietoon. Sen sijaan keskusteluissa ei varsinaisesti puhuta termien virallisuudesta – toisaalta termejä nähdään käytettävän yleiskielisessä viestinnässä silloin, kun halutaan antaa itsestä ja omasta tietotaidosta asiantunteva ja vakuuttava kuva. Esittämäni hypoteesi nojautui aikaisemmissa tutkimuksissa ilmeneviin huomioihin (ks. esim. Pasanen 2015; Hakala 2020) ja ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun termeistä (ks. Toivanen 2021; Nousiainen 2021).

Analysoimillani kielidiskursseilla ja -ideologioilla ei ole kuitenkaan suoraa vertailukohdetta aikaisemmista tutkimuksista: Ne tutkimukset, jotka ovat koskeneet termejä, ovat tarkastelleet esimerkiksi käytettyjä termejä ja niiden takana olevia käsitteitä (ks. Pasanen 2015) tai termien muodostumista verrattuna yleiskielisten sanojen muodostumiseen (ks. Tyysteri 2009). Kieli-ideologioiden tutkimus on aiemmin myös keskittynyt kuvaamaan ideologioita tiettyihin erikoiskieliin, kuten insinöörikielen (ks. Hakala 2020), liittyen. Tutkimuksissa on sivuhuomioita termeistä puhumisen tavoista, mutta aikaisemmin ei olla varsinaisesti tutkittu, miten termeistä puhutaan. Tutkimukseni tavoite oli siinä mielessä erikoinen, että keskityin tarkastelemaan puhumisen

tapoja ja vallalla olevia kieli-ideologioita juuri erikoiskielten sanastoon eli termeihin liittyen. Tutkimukseni tuo ilmi erilaista tapaa tutkia kieleen liittyviä puhumisen tapoja, ja tutkimustulokset antavat tuoretta tietoa siitä, miten juuri termeistä puhutaan.

Tutkimustulokset antavat hyödyllistä tietoa siitä, että termejä ei hallita yleiskielisessä viestinnässä, ja keskustelijat jäävät myös tämän vuoksi keskustelun ulkopuolelle. Termien hallitsemattomuudesta huomautetaan myös erikseen Yleä ja mediaa, mikä antaa julkisille viestintätahoille tietoa termien hallinnan tärkeydestä ja parantamisesta. Tutkimustulokset epäilemättä herättävät pohtimaan, mitä tulisi tehdä, jotta termien virheellinen käyttö ei arvottaisi keskustelijoita. Miten termien käyttöön tulisi suhtautua yleiskielisessä viestinnässä? Tulisiko joitakin toimenpiteitä tehdä termien hallinnan parantamiseksi? Toisaalta voidaan pohtia, tuleeko termejä hallita ja käyttää yleiskielisessä viestinnässä niin tarkasti kuin erikoisalojen viestinnässä. Ajankohtainen yhteiskunnallinen keskustelu käytettyjen termien hallitsemattomuudesta ja siitä johtuvasta keskustelijoiden eriarvoistamisesta on pohjautunut pitkälti kielenkäyttäjien kokemukseen asiasta (ks. esim. Nousiainen 2021). Nyt tutkimukseni kautta keskustelua voidaan jatkaa tutkimustietoon pohjautuen.

Keskustelu termien käytöstä ja niihin liittyvistä ominaisuuksista painottuu negatiivisiin näkökulmiin, mikä antaa hyödyllistä tietoa kielenkäyttäjille niin erikoisalojen kuin yleiskielen viestintään, tuleeko termien käyttöä jotenkin ohjata tai muuttaa positiivisempaan suuntaan. Termeihin liitetään erilaisia, usein negatiivisia, arvotuksia ja sävyjä, mikä herättänee tarkoin miettimään viestintään valittuja termejä. Uusia termejä myös kehitetään, joten tutkimus antaa termien kehittämislle tietoa siitä, että termeihin liitetään helposti erilaisia sävyjä ja merkityksiä. Toisaalta termien merkitykset nähdään yksilöllisesti, mikä tuottaa haasteen kehittää ja käyttää termejä, jotka koettaisiin kaikkien kielenkäyttäjien kesken viestintätilanteeseen sopivina.

5.2 Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Analysoimani puhumisen tavat (kielidiskurssit) ja kieli-ideologinen ilmapiiri näyttävät moniäänisinä ja usein negatiivisiin näkökulmiin painottuvina. Suomi24-keskustelupalstalle on kuitenkin tyypillistä negatiivissävytteinen ja kärkeä keskustelu (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 38; Matikainen 2011: 95–96). Tämän lisäksi tutkimustulosten suhteen on myös huomioitava, että diskurssiprosodioiden analyysissä kollokaattien ryhmittely perustui omiin päätelmiini konkordanssiriveistä. Jotkut aineiston kollokaatit olivat myös lemmituneet virheelliseen muotoon, joten pyrin konkordanssiriveistä tulkitsemaan ja tarvittaessa muuttamaan kollokaattien lemmamuodot oikeiksi. Näiden vuoksi virheellisten tulkintojen mahdollisuus on aina olemassa. Analyysiä helpotti se, että konkordanssirivit näkyivät laajemmin konteksteineen (ks.

luku 3.2, kuvio 4), jolloin kollokaattien merkitys ja niitä ympäröivä keskustelu oli paremmin hahmotettavissa. Olen lukenut konkordanssirivejä useaan otteeseen ja lisäksi avannut anaalyyysivaiheita mahdollisimman tarkasti (ks. luku 3) tulosten luotettavuuden takaamiseksi. Tutkimustulosten kohdalla on myös tärkeä ymmärtää, että analysoimani kieli-ideologiat ilmentävät sitä, miten minä tässä tutkimuksessa ymmärrän kieli-ideologian käsitteen – kieli-ideologiat on nähty tutkimuksissa monin eri tavoin.

Valitsin tutkimusaineistoksi Suomi24-korpuksen sen monipuolisuuden vuoksi. Tarkoitukseni oli tarkastella yleisesti termeihin liittyvää keskustelua, ja Suomi24-keskustelupalsta tarjoaa kieleltään ja keskusteluaiheiltaan monipuolisen aineiston. Palsalla keskustelevat kuitenkin vain tietyistä aiheista kiinnostuneet ihmiset, jotka voivat muodostaa keskenään myös rajatun yhteisön. (Ks. Lagus ym. 2016: 10.) Tutkimustulosten yleistettävyyttä voidaan kyseenalaistaa sen suhteen, kuvaavatko vallalla olevat kielidiskurssit ja -ideologiat sitä, millaisia ovat yhteisesti jaetut näkemykset termeistä sosiokulttuurisessa kontekstissa. Tutkimustulosten yleistettävyyttä tukevat toisaalta käytetyt CADS-menetelmät: suuri korpusaineisto ja tilastolliset menetelmät antavat näyttöä vallalla ja mahdollisesti piilossa olevista puhumisen tavoista, joita olen analysoinut myös laadullisin menetelmin. Olen tehnyt huomion, että kielidiskurssi *termien hallitsemattomuus yleiskielessä* ja puheen taustalla oleva kieli-ideologia *oikeellisista ja hallituista termeistä* ovat varsin vallalla olevia – kielidiskurssia ilmentää moni aineiston merkitsevimmistä ja merkitsevin kollokaatti (ks. liite 1). Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista pureutua tarkemmin tähän ideologiaan. Mitkä näkökulmat ovat kyseisen kieli-ideologian taustalla? Miksi termejä tulee hallita yleiskielessä?

Jatkossa termeistä puhumisen tapoja voisi tutkia pelkin laadullisin menetelmin, joiden avulla voisi ilmetä erilaisia ja sellaisia näkökulmia, jotka eivät välttämättä tule esiin tilastollisen analyysin avulla. Toisaalta myös toivon, että tutkimukseni innostaa tutkimaan lisää kieliin liittyviä puhumisen tapoja ja ideologioita CADS-menetelmin suomalaisessa kielentutkimuksessa. Termejä voisi myös tutkia erilaisista mediateksteistä tai eri kielenkäyttäjien haastatteluista koostuvista korpuksista – näin voisi ilmetä erilaisia kollokaatteja ja puhumisen tapoja (ks. Stubbs 2002: 67) ja jopa vastakkaisia kieli-ideologioita, joita ei tässä tutkimuksessa ilmennyt. Esimerkiksi erikoisalojen asiantuntijoiden, kuten jonkun tietyn asiantuntijajoukon, näkökulmasta olisi hyödyllistä tarkastella, miten he viestivät yleiskieliselle yleisölle termejä käyttäen. Millaisena viestintä koetaan? Tutkimukseen saisi vertailunäkökulmaa tarkastelemalla eri ikäisten tai koulutustaustaltaan erilaisten kielenkäyttäjien käsityksiä termeistä. Tarkasteluun voisi myös ottaa eri vuosikymmenten osakorpuksia. Kieli on jatkuvassa muutoksessa, ja näin ollen termit ja niiden käyttö, kuten niihin liittyvät puhumisen tavat ja ideologiat, muuttuvat. Termit ovat siis alati ajankohtainen tutkimuskohde. Olisi kiinnostavaa tarkastella termeistä puhumisen tapoja ja vallitsevia kieli-ideologioita eri aikakausina – mikä puhumisen tavoissa on kierrättyä, pysyvää tai kenties muuttuvaa.

LÄHTEET

- Anthony, Laurence 2020: AntConc (Version 3.5.9). Computer Software. Tokyo: Waseda University. – <https://www.laurenceanthony.net/software.html> 20.10.2021.
- Baker, Paul & McEnery, Tony 2015: Introduction. – Baker, Paul & McEnery, Tony (toim.), *Corpora and discourse studies – Integrating discourse and corpora* s. 1–19. London: Palgrave Macmillan.
- Baker, Paul 2005: *Public discourses of gay men*. London: Routledge.
- 2006: *Using corpora in discourse analysis*. London: Continuum.
- 2010: *Sociolinguistics and corpus linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Barnbrook, Geoff 1996: *Language and computers: A practical introduction to the computer analysis of language*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Biber, Douglas, Conrad, Susan & Reppen, Randi 1998: *Corpus linguistics. Investigating language structure and use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- City Digital Group 2021: Suomi24 virkkeet -korpus 2001-2020, Korp-versio (BETA) [tekstikorpus]. Kielipankki. – <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2021101525> 10.1.2022.
- Fairclough, Norman 2003: *Analysing discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge.
- Granger, Sylviane & Meunier, Fanny 2008: Introduction. The many faces of phraseology. – Sylviane Granger & Fanny Meunier (toim.), *Phraseology. An interdisciplinary perspective* s. XIX–XXVIII. Amsterdam: John Benjamins.
- Granger, Sylviane & Paquot, Magali 2008: Disentangling the phraseological web. – Sylviane Granger & Fanny Meunier (toim.), *Phraseology. An interdisciplinary perspective* s. 27–49. Amsterdam: John Benjamins.
- Gries, Stefan Th. 2008: *Phraseology and linguistic theory. A brief survey*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Haarala, Risto 1981: *Sanastotyön opas*. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- ten Hacken, Pius 2014: Terms and specialized vocabulary. Taming the prototypes. – Hendrik Kockaert & Frieda Steurs, F (toim.), *Handbook of terminology. Volume 1* s. 3–13. Amsterdam: John Benjamins.
- Hakala, Sanna 2020: "Määritellään eksplisiittisesti termit, ollaan eksakteja": Käsitteitä insinöörikielystä. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. – <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/315321> 16.11.2021.
- Hakkala, Kiia 2021: *Translaki-diskurssit Suomi24-korpusaineistossa*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202105213114> 7.10.2021.
- Hannuniemi, Jenna 2019: *Korpusavusteinen diskurssintutkimus keskiluokkaan ja työväenluokkaan liittyvistä diskursseista Helsingin Sanomien verkkouutisoinnissa*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/64619> 15.12.2021.
- Hoey, Michael 2007: Lexical priming and literacy creativity. – Hoey, Michael, Mahlberg, Michaela, Stubbs, Michael & Teubert Wolfgang (toim.), *Text, discourse and corpora, theory and analysis* s. 7–29. London: Continuum.
- Isohella, Suvi & Nuopponen, Anita 2016: Terminologia kohtaa käytettävyyden. Terminologisen käytettävyyden ydintä rakentamassa. – Pia Hirvonen, Daniel Rellstab & Nestori Siponkoski (toim.), *Teksti ja tekstuaalisuus, Text och textualitet, Text and textuality, Text und textualität* s. 226–237. Vaasa: VAKKI Publications.
- Jantunen, Jarmo Harri 2004: *Synonymia ja käännösuomi. Korpusnäkökulma samanmerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännöskielen leksikaalisiin erityispiirteisiin*. Väitöskirja. Joensuun yliopisto. – https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/8619/urn_isbn_952-458-479-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y 20.10.2021.
- 2009: "Minulla on aivan paljon rahaa" – Fraseologiset yksiköt suomen kielen opetuksessa. – *Virittäjä* 113 (3) s. 356–381. – <https://journal.fi/virittaja/article/view/4202> 15.1.2022.
- 2018a: Homot ja heterot Suomi24:ssä: analyysi digitaalisista diskursseista. – *Puhe ja kieli* 38 (1) s. 3–22. – <https://journal.fi/pk/article/view/65488> 9.10.2021.

- 2018b: Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS): analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista. – *AFinLA-E: Soveltavan Kielitieteen Tutkimuksia* 2018 (11) s. 20–44. – <https://journal.fi/afinla/article/view/69259> 9.10.2021.
- Jaffe, Alexandra 2009: Introduction. The sociolinguistics of stance. – Alexandra Jaffe (toim.), *Stance. Sociolinguistic perspectives* s. 2–28. Oxford: Oxford University Press.
- Johansson, Marjut, Jantunen, Jarmo H., Heimo, Anne, Ahonen, Mirka & Laippala, Veronika 2018: Verkkokeskustelujen kansa: Korpusavusteinen diskurssianalyysi Suomi24-keskustelupalstasta. – *Sananjalka* 60 (60) s. 96–117. – <https://journal.fi/sananjalka/article/view/69963> 15.11.2021.
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993: *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.
- Kielipankki 2021: *Korp-käyttöliittymän käyttöohjeet*. – <https://www.kielipankki.fi/tuki/korp/> 11.11.2021.
- Kotimaisten kielten keskus 2022: *Yleiskieli ja sen huoltaminen*. – https://www.kotus.fi/kielitieto/yleiskieli_ja_sen_huoltaminen 20.5.2022.
- KS = Kielitoimiston sanakirja 2021. Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. – <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi> 10.2.2022. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 11.11.2021.
- Laalo, Klaus 1989: Homonymiasta ja polysemiasta. – *Virittäjä* 93 (2) s. 220–235. – <https://journal.fi/virittaja/article/view/38284> 10.3.2022.
- Lagus, Krista, Pantzar, Mika, Ruckenstein, Minna & Ylisiurua, Marjoriikka 2016: *Suomi24. Muodonantoa aineistolle. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja* (10). Helsinki: Helsingin yliopisto. – <http://hdl.handle.net/10138/163190> 15.3.2022.
- Leech, Geoffrey 2000: Grammars of spoken English: New outcomes of corpus-oriented research. – *Language learning* 50 (4) s. 675–724. – <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/0023-8333.00143> 20.1.2022.
- Lehto, Liisa-Maria 2018: *Korpusavusteinen diskurssianalyysi japaninsuomalaisten kielipuheesta*. Väitöskirja. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitos. – <http://urn.fi/urn:isbn:9789526219097> 19.4.2022.
- Matikainen, Janne 2011: Verkkokeskustelua homoillasta – osallistumisen kulttuuria? – *Media & Viestintä* 34 (1) s. 92–98. Journalismikritiikin vuosikirja 2011. – <https://urn.fi/urn:nbn:uta-3-397> 9.5.2022.
- McEnery, Tony, Xiao, Richard & Tono, Yukio 2006: *Corpus-based language studies. An advanced resource book*. Routledge: London.
- McEntee-Atalianis, Lisa & Vessey, Rachele 2020: *Mapping the language ideologies of organisational members: a corpus linguistic investigation of the united nations' general debates (1970–2016)*. *Language policy*. – <https://eprints.bbk.ac.uk/id/eprint/30554/1/30554.pdf> 21.4.2022.
- Mills, Sara 2004: *Discourse*. New York: Routledge.
- Muhonen, Anu 2013: Kenen (ruotsinsuomalaisen) kieli-ideologiat? – *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* (10) s. 1–11. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/42397> 19.4.2022.
- Mäntynen, Anne, Halonen, Mia, Pietikäinen, Sari & Solin, Anna 2012: Kieli-ideologioiden teoriaa ja käytäntöä. – *Virittäjä* 116 (3) s. 325–348. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59118> 10.11.2021.
- Mäntynen, Anne 2003: *Miten kielestä kerrotaan. Kielijuttujen retoriikkaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nousiainen, Susi 2021: Älkää jooko haukkuko, jos sanon jotenkin väärin! – *Yle Uutiset* 3.10.2021. – <https://yle.fi/uutiset/3-12116801> 13.11.2021.
- Paajanen, Ilona 2021: *Exitille exit-strategia!* – Kotus-blogi 21.4.2021. – https://www.kotus.fi/nyt/kotus-blogi/ilona_paajanen/exitille_exit-strategia!.35969.blog 23.10.2021.
- Paldán, Maiju 2018: *Seksuaalisen haluttomuuden diskurssit Suomi24-korpusaineistossa. Maisterintutkielma*. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59765> 10.2.2021
- Partington, Alan, Duguid, Alison & Taylor, Charlotte 2013: *Patterns and meanings in discourse: Theory and practice in corpus-assisted discourse studies (CADS)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Pasanen, Päivi 2015: Tavallisten kielenkäyttäjien käsityksiä termeistä. – Daniel Rellstab & Nestori Siponkoski (toim.), *Rajojen dynamiikkaa, gränsernas dynamik, borders under negotiation, grenzen und ihre dynamik* s. 178–187. Vaasa: VAKKI Publications.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019: *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

- Pirkola, Silja 2006: *Synonyymien ehkä ja mahdollisesti kollokaatit ja semanttiset preferenssit*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/48576/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201602021400.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 11.4.2022.
- Pöykiö-Reinikainen, Susanna 2018: *Tukat nutturalle ja rahkamokokoilemaan: taitoluistelun erikoiskieli ja slang*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos. – <http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-201810112918> 26.4.2022.
- Ruckenstein, Minna 2017: *Suomi24-käyttäjäkyselyn tuloksia*. Citizen Mindscapes -hanke, Helsingin yliopisto. – <https://blogs.helsinki.fi/citizenmindscapes/2017/08/21/suomi24-kayttajakyselyn-tuloksia/> 12.5.2022.
- Ruuska, Katharina 2020: *At the nexus of language, identity and ideology: Becoming and being a highly proficient second language speaker of Finnish*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/72334> 26.4.2022.
- Ruskeat tytöt ry 2022: *Terminologiasta ja sen vaikeudesta – Pääkirjoitus – Ruskeat tytöt -blogi* 11.1.2022. – <https://www.ruskeatytot.fi/soco/terminologiasta-ja-sen-vaikeudesta-pkirjoitus> 2.11.2021.
- Saari, Salla 2020: *Korpusonomastinen tutkimus Helsinkiin liittyvistä diskursseista Suomi24-verkkokeskustelualustalla*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/72387> 12.4.2022.
- Salli, Heli 2021: *Korpusaavustainen diskurssintutkimus sanasta hippi Suomi24-keskustelufoorumilla*. Kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/75655> 12.4.2022.
- Satokangas, Henri 2021: *Termien selittäminen tietokirjoissa*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. – <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/336573> 15.2.2022.
- Seppälä, Anni 2020: *”hee tuli tänne Syömään häpeemätä Suomen mustaa leipää, mutt eivät tahdo tukee Suomen walkieta Kieltä –” : Kieli-ideologia ja suhtautuminen kansankirjoittajan kirjeissä*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. – <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/310540> 25.4.2022.
- Silverstein, Michael 1979: *Language structure and linguistic ideology*. – Paul R. Cline, William F. Hanks & Carol L. Hofbauer (toim.), *The elements. A parasession on linguistic units and levels* s. 193–247. Chicago: Chicago Linguistic Society.
- 1998: *The uses and utility of ideology*. – Bambi B. Schieffelin, Kathryn A. Woolard & Paul V. Kroskity (toim.), *Language ideologies. Practice and theory* s. 123–145. New York: Oxford University Press.
- Sinclair, John 1991: *Corpus, condordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Stubbs, Michael 1995: *Collocations and culthural connotations of common words*. – *Linguistics and Education* (7) s. 379-390.
- 1996: *Text and corpus analysis. Computer-assisted studies of language and culture*. Oxford: Blackwell Publishers.
- 2002: *Words and phrases: corpus studies of lexical semantics*. Oxford: Blackwell.
- Suomalainen, Johanna 2002: *Erikoiskielistä yleiskieleen – termeistä sanoiksi*. – *Kielikello* (1). – <https://www.kielikello.fi/-erikoiskielista-yleiskieleen-termeista-sanoiksi> 12.11.2021.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko 2022: <https://evl.fi/etusivu> 12.4.2022.
- TEPA-termipankki 2022: *termi* – <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/termi> 10.2.2022.
- Toivanen, Pauliina 2021: *Moni puhuu nyt naisten sijaan naisoletetuista – Transaktivisti Piki Rantanen kertoo, miksi termi on useimmiten aivan turha*. – *Helsingin Sanomat* 9.8.2021. – <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008172024.html> 12.1.2022.
- Tyysteri, Laura 2009: *Erikoiskielen yhdyssanojen rakenne erikoiskielen erityisluonteen kuvaajana*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. – <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/46941/gradu2009tyysteri.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 17.5.2022.
- Vessey, Rachelle 2017: *Corpus approaches to language ideology*. – *Applied Linguistics* 23 (3). – <https://academic.oup.com/applij/article/38/3/277/2951881> 20.4.2022.

- VISK = Hakulinen, Auli, Viikuna, Maria, Korhonen, Riitta, Koivisto, Vesa, Heinonen, Tarja Riitta & Alho, Irja 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php> 20.1.2022.
- Westerholm, Jenni 2017: *Ja sama piina jatkuu vielä korkeakoulussa: kieli-ideologiat ja argumentointi ruotsin kieltä käsittelevissä kansalaisaloitteissa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. – <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/228988> 4.5.2022.
- Woolard, Kathryn A. & Schieffelin Bambi B. 1994: Language ideology. – *Annual Review of Anthropology* (23). s. 55–82. – <https://www.jstor.org/stable/2156006?seq=1> 21.4.2022.
- Woolard, Kathryn A. 1998: Language ideology as a field of inquiry. – Bambi B. Schieffelin, Kathryn A. Woolard & Paul V. Kroskrity (toim.), *Language ideologies: practise and theory* s. 3-50 Oxford: Oxford University Press.
- Yle Uutiset 2019: *Suomalaiset tuomitsevat rasististen termien käytön, silti neljännes hyväksyy julkisessa keskustelussa*. Yle Uutiset 12.10.2019. – <https://yle.fi/uutiset/3-11017198> 27.4.2022.

LIITTEET

LIITE 1

Hakusanan **termi** 200 merkitsevintä kollokaattia, niiden MI-arvot ja frekvenssit (L=vasen, R=oikea).

Sija	Kollokaatti	MI	Frekvenssi	Frekvenssi (L)	Frekvenssi (R)
1	HAKUSESSA	5.35955	61	12	49
2	LANSEERATA	5.23597	242	171	71
3	HARHAANJOHTAVA	5.17981	157	78	79
4	OSUVA	5.16336	74	54	20
5	HUKASSA	5.10251	77	12	65
6	KUVAAVA	5.10200	64	50	14
7	ENGLANNINKIELINEN	5.08906	108	88	20
8	HAITTAMAAHANMUUTTO	5.08084	75	24	51
9	LIIKENNEYMPYRÄ	5.05992	63	26	37
10	VAKIINTUA	5.05181	142	109	33
11	SEKAISIN	5.04043	150	28	122
12	KÄYTTÄÄ	5.02845	5703	3925	1778
13	KEKSIÄ	4.99971	1024	760	264
14	RAAMATULLINEN	4.97704	69	47	22
15	LÄÄKETIETEELLINEN	4.96231	84	72	12
16	HALVENTAA	4.93841	61	42	19
17	TEOLOGINEN	4.91779	51	44	7
18	GOOGLATA	4.91457	60	40	20
19	OPETELLA	4.90936	140	111	29
20	OIKEA	4.90914	1281	1029	252
21	VILJELLÄ	4.88824	132	65	67
22	PSYKOLOGIA	4.88336	55	43	12
23	TÖRMÄTÄ	4.82317	72	52	20
24	HALLUSSA	4.77443	629	219	410
25	KUVATA	4.74729	51	11	40
26	KÄYTTÖ	4.73603	708	204	504
27	EPÄMÄÄRÄINEN	4.73259	79	53	26
28	HIENO	4.71854	181	155	26
29	TÄSMÄLLINEN	4.71778	55	45	10
30	RASISTINEN	4.71709	51	25	26
31	TUTTU	4.71389	228	129	99
32	JURIDINEN	4.71001	58	45	13
33	SEKOITTA	4.70225	118	64	54
34	LÄÄKETIEDE	4.69848	102	79	23
35	VÄÄRÄ	4.69145	488	363	125
36	ALUNPERIN	4.68997	65	43	22
37	LAINATA	4.67561	65	31	34
38	OUTO	4.67542	148	97	51

39	VIHAPUHE	4.65892	285	150	135
40	TUNTEMATON	4.65763	75	45	30
41	VIITATA	4.62768	442	155	287
42	SARJA	4.61546	50	34	16
43	YLEISESTI	4.61485	174	97	77
44	NEUTRAALI	4.60744	62	40	22
45	MÄÄRITELLÄ	4.60636	476	298	178
46	IDIOOTTI	4.60590	65	32	33
47	KEHITTÄÄ	4.60590	169	95	74
48	VIRALLINEN	4.58354	160	120	40
49	ALLE	4.57994	53	12	41
50	NÄKÖJÄÄN	4.57939	59	34	25
51	VASEMMISTO	4.56474	59	21	38
52	KORVATA	4.55064	108	56	52
53	VIHERVASEMMISTO	4.54278	54	27	27
54	KÄYTTÄJÄ	4.54234	71	15	56
55	SUOMENKIELINEN	4.52662	83	65	18
56	TOYOTA	4.52004	52	27	25
57	TUNTEA	4.50112	483	343	140
58	SISÄLTÖ	4.49932	172	42	130
59	SOPIVA	4.49908	172	42	130
60	SOTKEA	4.45420	69	41	28
61	MOINEN	4.45016	60	53	7
62	MERKITYS	4.43806	613	154	459
63	TUOLLA	4.43484	122	86	36
64	KYSEINEN	4.43255	236	199	37
65	TARKISTAA	4.42039	55	35	20
66	USKONNOLLINEN	4.41135	142	95	47
67	TARCOITTA	4.41000	1931	613	1318
68	ALOITTAJA	4.40767	124	79	45
69	KUULLA	4.39847	299	193	106
70	FYSIIKKA	4.38452	81	66	55
71	UUSI	4.37762	792	590	202
72	LUTERILAINEN	4.37734	56	35	21
73	TYPERÄ	4.36660	80	52	28
74	KUULOSTAA	4.36078	119	42	77
75	MAAHANMUUTTAJA	4.35845	78	35	43
76	KÄSITTÄÄ	4.35235	161	75	86
77	PUHUTTAA	4.34679	62	30	32
78	OSUA	4.34412	67	43	24
79	TARKKA	4.33163	108	71	37
80	YHTEYS	4.32758	270	123	147
81	PROPAGANDA	4.32314	62	46	16
82	VÄÄRIN	4.32301	188	76	112
83	TIETEELLINEN	4.31507	200	152	48
84	KREIKKA	4.31146	58	32	26

85	ABORTTI	4.31146	82	39	43
86	VIERAS	4.30380	94	57	37
87	AVATA	4.30212	77	44	33
88	NEGATIIVINEN	4.29060	103	53	50
89	PYHÄ	4.28012	296	177	119
90	MÄÄRITTÄÄ	4.27398	57	39	18
91	KREATIONISTI	4.27012	86	54	32
92	HIEMAN	4.25943	177	85	92
93	JOO	4.25759	92	43	49
94	YLEINEN	4.25070	186	92	94
95	TUOLLAINEN	4.23238	213	158	55
96	D	4.22958	137	54	83
97	POSITIIVINEN	4.22560	106	46	60
98	PAAVALI	4.22458	435	285	150
99	HAUSKA	4.22245	55	38	17
100	RASISMI	4.21733	89	58	31
101	ILMAISTA	4.21694	96	35	61
102	KRISTILLINEN	4.21570	102	72	30
103	LÄHINNÄ	4.21473	137	56	81
104	ESILLE	4.19780	61	31	30
105	ESIINTYÄ	4.18593	132	51	81
106	ENGLANTI	4.18552	148	88	60
107	KUVAILLA	4.18158	69	40	29
108	VASTAAVA	4.16809	67	50	17
109	YMMÄRTÄÄ	4.16559	860	503	357
110	PARKA	4.16171	64	40	17
111	ENSIN	4.15893	139	89	50
112	MIELENKIINTOINEN	4.14153	64	35	29
113	SISÄLTÄÄ	4.13851	106	45	61
114	SIJAAAN	4.13292	167	82	85
115	TUTUSTUA	4.12925	52	34	18
116	ATEISMI	4.12774	81	29	52
117	NYKYISIN	4.12703	66	33	33
118	SOPIA	4.12403	173	72	101
119	KANSAINVÄLINEN	4.12051	53	37	16
120	ASIALLINEN	4.11415	58	44	14
121	ILMEISESTI	4.11298	139	69	70
122	LIITTÄÄ	4.09542	65	27	38
123	UNOHTAA	4.09262	58	34	24
124	NYKYÄÄN	4.09141	176	89	87
125	MÄÄRITELMÄ	4.08590	195	86	109
126	TAITAA	4.07951	215	113	102
127	YHDISTÄÄ	4.07583	62	22	40
128	TUTKIJA	4.07294	89	53	36
129	LEIMATA	4.06910	82	29	53
130	NOIN	4.05697	127	75	52

131	TARKOITUS	4.05641	181	54	127
132	SELITTÄÄ	4.05033	189	112	77
133	TOSIN	4.05026	131	76	55
134	ALKUPERÄINEN	4.04446	91	54	37
135	MELKO	4.04398	54	20	34
136	VÄHÄN	4.03776	292	143	149
137	IHAN	4.03663	741	400	341
138	MAAHANMUUTTO	4.03260	68	20	48
139	ESIIN	4.03135	56	27	29
140	LIITYÄ	4.03017	360	181	170
141	NATSI	4.01727	84	41	43
142	KOKO	4.01295	472	359	113
143	LÖYTYÄ	4.01065	289	130	159
144	KUTSUA	4.01008	297	212	85
145	VOI	4.00333	63	29	34
146	HENKI	3.99939	323	213	110
147	EHKÄ	3.99568	329	159	170
148	AIVAN	3.99466	338	163	175
149	OIKEASTAAN	3.99285	87	45	42
150	P	3.98953	60	28	32
151	KIITOS	3.98953	66	31	35
152	YLE	3.98481	61	33	28
153	ALA	3.98115	103	81	22
154	TUODA	3.96890	250	134	116
155	VAIHTAA	3.96877	69	40	29
156	POLIITTINEN	3.96522	153	93	60
157	KASTE	3.95998	58	22	36
158	KOVIN	3.95356	103	53	50
159	AVIOLIITTO	3.94408	50	23	27
160	MUUTTAA	3.94395	162	101	61
161	KANNATTAA	3.94342	234	121	113
162	POISTAA	3.94222	84	41	43
163	TURHA	3.94043	104	57	47
164	USKOVA	3.94020	92	47	45
165	TIEDE	3.93885	207	128	79
166	EDES	3.93885	601	410	191
167	SISÄLLÄ	3.93800	66	21	45
168	HALLITA	3.93706	54	29	25
169	VARSIN	3.92580	93	50	43
170	PUHUA	3.91553	817	454	363
171	TULKINTA	3.91291	66	25	41
172	EVOLUUTIO	3.91108	136	60	76
173	USEIN	3.90694	258	126	132
174	MEDIA	3.90647	108	68	40
175	RAAMATTU	3.90623	498	267	231
176	ILMIÖ	3.90299	165	89	76

177	TÄLLAINEN	3.90014	194	129	65
178	ALOITUS	3.89982	53	32	21
179	HAUKKUA	3.89964	56	38	18
180	VIHREÄ	3.89314	55	33	22
181	ALLA	3.88696	247	65	182
182	NO	3.88209	238	99	139
183	SELVITTÄÄ	3.88122	59	43	16
184	SELITYS	3.87850	70	31	39
185	OIKEIN	3.87489	266	115	151
186	KESKUSTELLA	3.87245	97	67	30
187	HYVÄ	3.86684	694	443	251
188	SIVU	3.86477	62	39	23
189	MIETTIÄ	3.86215	104	55	49
190	ARTIKKELI	3.86185	67	35	32
191	TAAS	3.85956	314	183	131
192	SELVITÄ	3.85894	57	25	32
192	LAAJA	3.85369	79	36	43
193	ERÄS	3.85202	100	37	63
194	SIKSI	3.85145	229	113	116
195	PELKKÄ	3.84623	113	69	44
196	LIIAN	3.84162	113	66	47
197	JOSKUS	3.83904	191	85	106
198	KIELI	3.83523	326	189	137
199	KESKUSTELU	3.83502	230	110	120
201	SELLAINEN	3.83292	535	310	225

LIITE 2

200 merkitsevimmästä kollokaatista muodostetut diskurssiprosodialuokat.

Diskurssiprosodialuokka	Kollokaatit
Arvottaminen ja oikeellisuus	POSITIIVINEN, HIENO, MIELENKIINTOINEN, HAUSKA, NEUTRAALI, HYVÄ, OIKEA, TÄSMÄLLINEN, OSUA, OSUVA, SOPIVA, SOPIA, TARKKA, KUVAAVA, ASIALLINEN, HALVENTAA, HAUKKUA, RASISMI, RASISTINEN, VIHAPUHE, NEGATIIVINEN, TURHA, LEIMATA, MOINEN, IDIOOTTI, TYPERÄ, PARKA, VÄÄRÄ, VÄÄRIN, EPÄMÄÄRÄINEN, HARHAANJOHTAVA
Hallinta ja omaksuminen	HALLITA, HALLUSSA, KÄSITTÄÄ, TUNTEA, YMMÄRTÄÄ, LIITTÄÄ, YHDISTÄÄ, SEKAISIN, SEKOITTA, SOTKEA, EHKÄ, ILMEISESTI, KUULOSTAA, TAITAA, UNOHTAA, HAKUSESSA, HUKASSA, VIERAS, OUTO, TUNTEMATON, OPETELLA, GOOGLATA, TARKISTAA, SELVITÄ, SELVITTÄÄ, MIETTIÄ, TUTUSTUA
Määrittely ja raja	MÄÄRITELLÄ, MÄÄRITTÄÄ, MERKITYS, LIITTYÄ, LAAJA, SELITYS, TULKINTA, MÄÄRITELMÄ, SISÄLTÖ, TARKOITTA, TARKOITUS, YHTEYS, TÄLLAINEN, TUOLLAINEN, SELLAISEN, VASTAAVA, KUVATA, KUVAILLA, VIITATA, SISÄLLÄ, SISÄLTÄÄ, ALLA, ALLE
Kehitys ja muutos	MUUTTAA, UUSI, VAKIINTUA, KEKSIÄ, ALUNPERIN, KORVATA, VAIHTAA, ALKUPERÄINEN, NYKYISIN, NYKYÄÄN, SIJAAN, POISTAA, ENSIN, LANSEERATA, KEHITTÄÄ, TUODA
Määrä ja intensiteetti	LIIAN, HIEMAN, IHAN, VÄHÄN, MELKO, KOKO, KOVIN, VARSIN, TAAS, PELKKÄ, LÄHINNÄ, AIVAN, EDES, OIKEIN, KANNATTA, USEIN
Tiede ja teknologia	TIEDE, FYSIIKKA, PSYKOLOGIA, LÄÄKETIEDE, LÄÄKETIETEELLINEN, TIETEELLINEN, JURIDINEN, TUTKIJA, EVOLUUTIO, ILMIÖ, ALA, ABORTTI, SARJA, LIIKENNEYMPYRÄ, TOYOTA
Uskonto	RAAMATULLINEN, TEOLOGINEN, USKONNOLLINEN, LUTERILAINEN, PYHÄ, KRISTILLINEN, USKOVA, PAAVALI, ATEISMI, HENKI, KASTE, AVIOLIITTO, KREATIVISTIT, RAAMATTU, ALA
Viestintä ja media	PUHUTTAA, SELITTÄÄ, PUHUA, KESKUSTELLA, AVATA, ILMAISTA, KUTSUA, KESKUSTELU, YLE, MEDIA, ARTIKKELI, SIVU
Politiikka	PROPAGANDA, MAAHANMUUTTO, HAITTAMAHANMUUTTO, VIHREÄ, VIHERVASEMMISTO, VASEMMISTO, MAAHANMUUTTAJA, NATSI, POLIITTINEN
Havainnointi	KUULLA, LÖYTYÄ, TÖRMÄTÄ, ESILLE, ESIIN, ESIINTYÄ
Hyödyntäminen ja käyttö	KÄYTTÄÄ, VILJELLÄ, KÄYTTÄJÄ, KÄYTTÖ, LAINATA
Maat ja kielet	ENGLANTI, KREIKKA, ENGLANNINKIELINEN, SUOMENKIELINEN, KIELI
Yleisyys	YLEINEN, YLEISESTI, KANSAINVÄLISESTI, VIRALLINEN

Luokittelemattomat

SIKSI, ERÄS, NO, ALOITUS, KIITOS, P, OIKEASTAAN,
VOI, TOSIN, D, JOO, ALOITTAJA, JOSKUS, KYSEINEN,
NOIN, NÄKÖJÄÄN, TUOLLA